

AFTARALAR

Aftara okumadan önce:

Baruh Ata A-do-nay, E-loenu Meleh AOlam,
Aşer Bahar BiNviim Tovim VeRatsa
BeDivreem ANeemarim BeEmet; Baruh Ata
A-do-nay, ABoher BaTora, UVMoşe Avdo,
UVYisrael Amo, UviNviee AEmet
VaTSedek.

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, אשר
בחר בנביאים טובים, ורצה בדבריהם
הנאמרים באמת, ברוך אתה יהוה, הבורח
בתורה ובמשנה עבדו, ובשרא אל עמו, ובנביאי
האמת וצדק.
(קהל - אמן)

İyi peygamberler seçen ve onların doğrulukla söylenen sözlerinden memnuniyet duyan Evrenin Kralı, Sen, Tanrımız; Mübareksin; Tora'yı, Kulu Moşe'yi, Halkı Yisrael'i ve gerçek ve dürüst peygamberleri seçen Evrenin Kralı, Sen, Tanrımız; Mübareksin.

Aftara okuduktan sonra:

Baruh Ata A-do-nay, E-loenu Meleh AOlam,
Tsur Kol AOlamim, TSadik BeHol ADorot,
AE-l Aneeman AOmer VeOse, AMdaber
UMkayem, ŞeKol Devarav Emet VaTSedek.
Neeman Ata U A-do-nay E-loenu,
VeNeemanim Devareha, VeDavar Ehad
MiDevareha Ahor Lo Yaşuv Rekam, Ki E-l
Meleh Neeman VeRahman Ata. Baruh Ata
A-do-nay, AE-l ANeeman BeHol Devarav.

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, צור
כל העולמים, צדיק בכל הדורות,
האל הנאמן האומר ועשה, המדבר ומקיים,
שכל דבריו אמת וצדק. נאמן אתה הוא יהוה
אלהינו, ונאמנים דבריה, ודבר אחד מדבריה
אחור לא ישוב ריקם, כי אל מלך נאמן
(ורחמן) אתה. ברוך אתה יהוה, האל הנאמן
בכל דבריו.
(קהל - אמן)

Tüm dünyaların Kayası, her nesilde Dürüst, Güvenilir Tanrı, Söyleyen ve Yapan, Konuşan ve [söylediklerini] Yerine Getiren, tüm Sözleri gerçek ve dürüst Olan, Evrenin Kralı, Sen, Tanrımız; Mübareksin. Güvenilirsin Sen ey Tanrımız, Sözlerin de güvenilirlerdir. Tek bir sözün bile yerine getirilmemiş ve geri alınmış değildir; çünkü Sen Tanrı, Güvenilir ve Mehatmetli Kral'sın. Tüm Sözleri'yle Güvenilir Olan Sen, Tanrımız; Mübareksin.

Rahem Al TSiyon Ki İ Bet Hayenu,
VeLaaluvat Nefes Toşia BiMera VeYamenu.
Baruh Ata A-do-nay, Mesameah TSiyon
BeVanea.

רחם על ציון כי היא בית חיינו, ולעלובת
נפש תושיע במהרה בימינו. ברוך אתה
יהוה, משמח ציון בבניה.
(קהל - אמן)

Samehenu A-do-nay E-loenu BeEliya
ANavi Avdeha, UVMalhut Bet David
Meşiheha, BiMera Yavo VeYagel Libenu. Al
Kiso Lo Yeşev Zar, VeLo Yinhalu Od Aherim
Et Kevodo, Ki VeŞem Kodşeha Nişbata Lo,
Şelo Yihbe Nero Leolam Vaed. Baruh Ata A-
do-nay, Magen David.

שמחנו יהוה אלהינו באליהו הנביא עבדך,
ובמלכות בית דוד משיחך, במהרה
יבא ויגל לבנו, על כסאו לא ישב זר ולא ינחלו
עוד אחרים את כבודו, כי בשם קדשך נשבעת
לו, שלא יכבה נרו לעולם ועד. ברוך אתה
יהוה, מגן דוד.
(קהל - אמן)

TSiyon'a merhamet et – çünkü o bizim yaşam kaynağımızdır – ve küçük düşmüş olanı [Yeruşalayim'i] hızla ve günümüzde kurtar. TSiyon'u, çocuklarıyla neşelendiren Sen, Tanrımız; Mübareksin. Bizi Kulun Peygamber Eliyau ve Meshedilmişin David'in hanedanıyla sevindir ey Tanrımız. [Maşiah] Hemen gelsin ve kalbimizi neşelendirsin. [Onun] Tahtına hiçbir yabancı oturmasını ve başkaları onun onurunu miras almasını; çünkü ona, ışığın ebediyen sönmeyeceğine dair Kutsal İsmi'nle yemin etmiştin. David'in Kalkanı, Sen, Tanrımız; Mübareksin.

Şabat gününde şu eklenir:

Al ATora, VeAl AAvoda, VeAl ANeviim,
 VeAl Yom ASabat AZe ŞeNatata Lanu A-do-
 nay E-loenu LiKduşa VeLiMnuha LeHavod
 ULTifaret. Al AKol A-do-nay
 E-loenu Anahnu Modim Lah, Umvarehim
 Otah, Yitbarah Şimha BeFi Kol Hay Tamid
 Leolam Vaed. Baruh Ata A-do-nay, Mekadeş
 ASabat.

על התורה, ועל העבודה, ועל הנביאים,
 ועל יום השבת הזה, שנתת
 לנו יהוה אלהינו, לקדשה ולמנוחה, לכבוד
 ולתפארת. על הכל יהוה אלהינו, אנחנו
 מודים לך, ומברכים אותך, יתברך שםך בפי
 כל חי תמיד לעולם ועד. ברוך אתה יהוה,
 מקדש השבת.
 (קהל - אמן)

Tora [okunuşu], dua, peygamberler[den bir bölümün – Aftara'nın – okunuşu] için, ve Tanrımız – bize kutsiyet ve dinlenme, onur ve güzellik için vermiş olduğun bu Şabat için... Tüm bunlar için sana şükranlarımızı sunuyoruz Tanrımız ve seni Mübarek ilan ediyoruz. İsmi sürekli olarak ve ebediyen tüm yaşayanların ağzında Mübarek ilan edilsin. Şabat'ı kutsayan, Sen, Tanrımız; Mübareksin.n

- 1 א דברני ירמיהו בן-חלקיהו מן-הכהנים אשר בענתות בארץ
 2 בנימן: ב אשר היה דבר-יהוה אליו בימי יאשיהו בן-אמון מלך
 3 יהודה בשלש-עשרה שנה למלכו: ג ויהי בימי יהויקים
 בן-יאשיהו מלך יהודה עד-תם עשתי-עשרה שנה לצדקיהו
 בן-יאשיהו מלך יהודה עד-גלות ירושלם בחדש החמישי:
 4-5 ד ויהי דבר-יהוה אלי לאמר: ה בטרם אצורך [אצרך] בבטן
 ידעתך ובטרם תצא מרחם הקדשתיך נביא לגוים נתתיך:
 6 וואמר אהל אדני יהוה הנה לא-ידעתי דבר כי-נער אנכי:
 7 ז ויאמר יהוה אלי אל-תאמר נער אנכי כי על-כל-אשר
 8 אשלחך תלך ואת כל-אשר אצוך תדבר: ח אל-תירא מפניהם
 9 כי-אתך אני להצילך נאם-יהוה: ט וישלח יהוה את-ידו ויגע
 10 על-פי ויאמר יהוה אלי הנה נתתי דברי בפיה: י ראה
 הפקדתיך | היום הנה על-הגוים ועל-הממלכות לנתוש ולנתון
 11 ולהאבד ולהרוס לבנות ולנטוע: יא ויהי דבר-יהוה אלי
 לאמר מה-אתה ראה ירמיהו ואמר מקל שקד אני ראה:
 12 יב ויאמר יהוה אלי היטבת לראות כי-שקד אני על-דברי
 13 לעשותו: יג ויהי דבר-יהוה | אלי שנית לאמר מה אתה
 14 ראה ואמר סיר נפול אני ראה ופניו מפני צפונה: יד ויאמר
 יהוה אלי מצפון תפתח הרעה על כל-ישבי הארץ:

geleceğini onlara bildirmektir. Gerçekten de, I. Bet-Amikdaş'ı yıkarak halkı sürgüne gönderenler onlar olmuştur.

Yine de Yirmeyau'nun Bene-Yisrael'e söylemiş olduğu ilk sözler, Tanrısal sevgiyi yansıtan ve bugün bile en çok bilinen peygambersel ifadelerdir. Tanrı, bir ulus olarak ortaya çıkışlarından itibaren Kendisi'ne sadık kalmış olan Bene-Yisrael'in bu bağlılığını hiçbir zaman unutmaz. Onların bazı hatalarına, hatta suçlarına karşı

cezai önlemler almak zorunda kalabilir; fakat bu gereklilik O'nun Sevgisi'ni hiçbir şekilde azaltmaz ve bu sayede, Yisrael'in varlığını sürdürmesi ve tekrar hak ettiği düzeye gelmesi teminat altındadır.

Aftarat Şemot

Divre Yirmeyau – Yirmeyau 1:1-2:3

1

¹ Binyamin bölgesinde yer alan Anatot'taki Koenler'den, Hilkiyau oğlu Yirmeyau'nun[, tecrübe ettiği vizyona dair] sözleri...

² Tanrı'nın Sözü ona [ilk kez] Yeuda kralı Yoşiyau ben Amon'un döneminde, krallığının 13. yılında ulaşmıştı.

³ [Yirmeyau'nun peygamberliği,] Yeuda kralı Yeoyakim ben Yoşiyau'nun [dönemi boyunca devam etmiş], Yeuda kralı Tsidkiyau ben Yoşiyau'nun 11 yılının tamamlanmasına kadar – beşinci ay[olan Av ayın]da Yerusalayim [halkının] sürülmesine kadar [sürmüştü. Yirmeyau'nun sözleri şöyle:]

⁴ Tanrı'nın şu Sözü bana ulaştı: ⁵ “Seni karında şekillendirmeden önce bile tanıyordum; rahimden çıkmadan önce seni ayırmıştım. Seni [başka] uluslar [gibi davranan Yahudiler] için peygamber olarak atadım.”

⁶ Fakat [ben] “Ah [lütfen yapma] ey Tanrı Aşem!” dedim. “Ben [halkı uyarmak ve azarlamak için uygun dille] konuşmayı bile bilmiyorum ki; henüz çocuğum ben[; halkı azarladığında 80 yaşının üzerinde olan Moşe gibi değilim – söz geçiremem]!”

⁷ Tanrı bana “Sakin ‘çocuğum ben’ deme” dedi. “Çünkü hangi konu için seni göndereceksem – gideceksin. Ve sana [Yahudiler’e] ne [söylemeni] emredeceksem – söyleyeceksin. ⁸ Onlardan çekinme; çünkü seni kurtarmak için yanındayım – Tanrı'nın Sözü!”

⁹ Tanrı elini uzatıp ağzıma dokundu. Sonra bana “İşte; Sözlerim'i ağzına yerleştirdim” dedi Tanrı.

¹⁰ “Gör [ve gereğini yap]. Seni bugün, [putperest] uluslar ve krallıklar üzerine, kökten koparma ve ufalama, yok etme ve yıkma, inşa etme ve dikme [konularında] peygamber olarak görevlendirdim [Bu ulusların yıkımı konusunda kehanette bulunacaksın].”

¹¹ Tanrı'nın şu Sözü bana ulaştı:

“Ne görüyorsun Yirmeyau?”

“Badem (**Şaked**) [ağacı dalından yapılmış bir] değnek görüyorum” dedim.

¹² Tanrı “İyi gördün” dedi bana. “Çünkü [bademin tüm ağaçlardan daha erken tomurcuklanması misali,] Sözüm'ü yerine getirme konusunda elimi çabuk tutmaktayım (**Şoked**).”

¹³ Tanrı'nın Sözü ikinci kez bana ulaştı:

“Ne görüyorsun?”

“[İçindeki kaynar suyu şiddetle] Kabaran bir tencere görüyorum. [Tencerenin, su kabarcıklarının yoğun olduğu] Yanı, kuzey tarafta” dedim.

Tıpkı Moşe gibi, Peygamber Yirmeyau da pek gönüllü olmayan bir peygamberdi ve bunun sebebi, tıpkı Moşe'de olduğu gibi, Tanrı tarafından kendisine verilen görev için yetersiz olduğunu düşünmesiydi. Ve yine Moşe gibi görevden affedilmeyi istedi; fakat bu konuda Moşe kadar ısrarcı olmadı. Halkın kendisini kabul etmeyeceğinden, hatta ona zarar verebileceğinden korkuyordu. Gerçekten de, peygamberlik kariyerinin bir döneminde, Yerusalayim halkına duy-

mak istemedikleri şeyler söylediği için zindana atılmıştı. Yine de Tanrı ona gidip kendisine verilen görevi yerine getirmesini emretmiş ve onu her türlü zarardan koruyacağı konusunda garanti vermiştir.

Tanrı, Yirmeyau'ya, göreviyle ilgili kehanetsel semboller göstermiş ve onu Yeuda halkına göndermiştir. Görevi, yıkımlarının “Kuzey”den, Babil İmparatoru Nevuhadnetsar ve işgalci ordusu ile

טו כִּי | הִנְנִי

קָרָא לְכָל־מִשְׁפָּחוֹת מַמְלָכוֹת צְפוֹנָה נְאֻם־יְהוָה וּבָאוּ וַנִּתְּנוּ אִישׁ
 כֶּסֶּאָו פָּתַח | שַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַם וְעַל כָּל־חֹמֹתֶיהָ סָבִיב וְעַל כָּל־עָרֵי
 יְהוּדָה: טז וּדְבַרְתִּי מִשְׁפָּטִי אוֹתָם עַל כָּל־רָעָתָם אֲשֶׁר עָזְבוּנִי
 וַיִּקְטְרוּ לְאֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַמַּעֲשֵׂי יְדֵיהֶם: יז וְאַתָּה תֵּאָזֵן
 מִתְנִיף וּקְמַת וּדְבַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲנֹכִי אֹצֵר אֶל־תַּחַת
 מִפְּנֵיהֶם פֶּן־אֲחַתֶּךָ לִפְנֵיהֶם: יח וְאֲנִי הִנֵּה נִתְּנִיךָ הַיּוֹם לְעִיר
 מִבְצָר וּלְעִמּוּד בְּרוֹזל וּלְחֲמוֹת נַחֲשֶׁת עַל־כָּל־הָאָרֶץ לְמַלְכֵי יְהוּדָה
 לְשָׂרֶיהָ לְכַהֲנֶיהָ וּלְעַם הָאָרֶץ: יט וְנִלְחַמּוּ אֵלֶיךָ וְלֹא־יִוָּכְלוּ לָךְ
 כִּי־אֲתָךְ אֲנִי נְאֻם־יְהוָה לְהַצִּילְךָ:

1-2 א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: ב הֲלֹךְ וּקְרֹאתָ בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם
 לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֶהְבֶּת כָּל־יְלֻדְתֶּיךָ
 3 לְכַתֶּךָ אַחֲרֵי בַמִּדְבָּר בְּאָרֶץ לֹא זְרוּעָה: ג קִדַּשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהוָה
 רִאשִׁית תְּבוּאָתָה כָּל־אֲכָלֶיךָ יִאֲשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם־יְהוָה:

¹⁴ Tanrı bana “Ülkenin tüm sakinlerine [yönelik] kötülük, kuzeyden salıverilecek” dedi.

¹⁵ “Çünkü Ben, kuzey krallıklarının tüm ailelerini [yani Erets-Yisrael’in kuzeyinde kalan, İmparator Nevuhadnetsar yönetimindeki Babil İmparatorluğu ile çevre krallıklarını, işlerinden gelen bir dürtüyle] harekete geçiriyorum – Tanrı’nın Sözü! – Gelecekler ve her biri, sandalyesini Yerusalayim kapılarının girişine, [şehrin] çevresi boyunca tüm duvarlarının [önüne] ve tüm Yeuda şehirlerinin yakınına yerleştirecek [böylece her tarafı kuşatacaklar.

¹⁶ O zaman Yeuda krallığının] Kötülükleri hakkındaki Yargı kararını [ağır cezalar şeklinde] açıklayacağım. Çünkü Beni terk ettiler ve başkalarının tanrılarına tütsü tüttürdüler ve kendi ellerinin ürünleri [önünde] eğildiler.

¹⁷ “Sana gelince – Belini kuşan [=hemen işe koyul]. Kalk ve sana emrettiğim her şeyi onlara söyle. Onlardan korkma; yoksa [Bana güvenmeyip onlardan korkmanın karşılığında, seni güçsüz kılar,] onlardan korkacak duruma getiririm.

¹⁸ Bana gelince – İşte; tüm ülke üzerinde, Yeuda krallarına, liderlerine, *Koenleri*’ne ve ülkenin [kalan] halkına karşı [ayakta durabilmen için], seni, demir sütun ve bakır duvarlarla [güçlendirilmiş] surlu bir şehir [gibi güçlü ve yenilmez] kıldım.

¹⁹ [Peygamberliğini yalanlamak için] Sana karşı mücadele verecekler; ama sana güçleri yetmeyecek. Çünkü Ben, *Aşem*, yanındayım – Tanrı’nın Sözü! – seni kurtarmak için.”

2

¹ Tanrı’nın şu Sözü bana ulaştı:

² “Git ve Yerusalayim’in [sakinlerinin] kulaklarına seslen [ve şöyle de:] Tanrı şöyle dedi: [Günahların karşılığında sana birçok ağır ceza vermeyi kararlaştırmış olmama rağmen, eğer Teşuva yaparsanız size merhamet edeceğim. Çünkü, Mısır’dan çıktığında] Gençliğindeki sadakatini, [Tora’yı aldığında] gelinlik günlerindeki sevgini – çölde; ekilmemiş topraklarda arkamdan gelişini – senin adına hatırladım.

³ Yisrael, Tanrı için kutsaldır! O’nun en seçkin ürünüdür [ve tıpkı “kutsal” olduğu için yenmesi yasak olan *Teruma* bağışlarını yiyen birinin cezalandırılması gibi,] onu yemeye kalkan herkes suçlu bulunacak [ve cezalandırılacak], başlarına kötülük gelecektir! –

25 כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה בְּקִבְצִי | אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל מִן-הָעַמִּים
 אֲשֶׁר נִפְצְּצוּ בָם וְנִקְדַּשְׁתִּי בָם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם וַיֵּשְׁבוּ עַל-אֲדָמָתָם
 26 אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדִּי לְיַעֲקֹב: כֹּו וַיֵּשְׁבוּ עָלֶיהָ לְבִטָּח וּבְנוּ בָתִּים
 וְנִטְעְנוּ כְרָמִים וַיֵּשְׁבוּ לְבִטָּח בַּעֲשׂוֹתֵי שִׁפְטִים בְּכֹל הַשָּׂאטִים אֹתָם
 מִסְבִּיבוֹתָם וַיַּדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוֹה אֱלֹהֵיהֶם:

1 א בַּשָּׁנָה הָעֲשִׂירִית בַּעֲשָׂרֵי בָשָׁנִים עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הָיָה דְּבַר-יְהוֹה
 2 אֵלַי לֵאמֹר: ב בֶּן-אָדָם שִׁים פָּנֶיךָ עַל-פָּרֶעֶה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְהִנָּבֵא
 3 עָלָיו וְעַל-מִצְרַיִם כֻּלָּה: ג דְּבַר וְאָמַרְתָּ כֹה-אָמַר | אֲדֹנָי יְהוֹה
 הִנְנִי עָלֶיךָ פָּרֶעֶה מֶלֶךְ-מִצְרַיִם הַתֵּנִים הַגְּדֹל הָרֹבֵץ בְּתוֹךְ יֹאכִי
 4 אֲשֶׁר אָמַר לִי יֹאכִי וְאֲנִי עָשִׂיתִנִּי: ד וְנָתַתִּי חַיִּים [חַחִים] בְּלִחְיֶיךָ
 וְהִדְבַּקְתִּי דָגַת-יֹאכִיךָ בְּקִשְׁקִשְׁתִּיךָ וְהָעֲלִיתִיךָ מִתּוֹךְ יֹאכִיךָ וְאֵת
 5 כָּל-דָּגַת יֹאכִיךָ בְּקִשְׁקִשְׁתִּיךָ תִּדְבֹּק: ה וְנִטְשְׁתִּיךָ הַמִּדְבָּרָה אוֹתֶיךָ
 וְאֵת כָּל-דָּגַת יֹאכִיךָ עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל לֹא תֹאסֹף וְלֹא תִקְבֹּץ
 6 לְחֵית הָאָרֶץ וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם נָתַתִּיךָ לְאֲכָלָהּ: ו וַיַּדְעוּ כָּל-יֹשְׁבֵי
 מִצְרַיִם כִּי אֲנִי יְהוֹה יָצָן הָיוּתָם מִשְׁעַנֶּת קִנָּה לְבֵית יִשְׂרָאֵל:
 7 ז בַּתְּפֹשֶׁם בָּךְ בַּכֶּפֶךְ [בַּכָּף] תִּרוֹץ וּבִקְעֶתָ לָהֶם כָּל-כֶּתֶף וּבִהֲשָׁעֲנָם
 עָלֶיךָ תִּשָּׁבֵר וְהָעֲמַדְתָּ לָהֶם כָּל-מִתְנָיִם:

bir kamyşa benzetilmektedir ve ona güvenmekle, Yisrael sadece kendisine zarar verecektir. Zira kamyş parçalarına ayrılacak ve uçları, kendisine yaslananların omuzlarını delik deşik edecektir. Bunun sonucu olarak, yakında karşısında yenilgiye uğrayacakları Babil İmparatoru Nevuhadnetsar'a karşı bir koruyucuya sahip olmak bir yana, Yahudiler, eğer varlıklarını sürdürmek istiyorlarsa, kendi güçleriyle ayakta durmayı denemek zorundadır.

Yığılğıyle övünen ve tıpkı Mısır'dan Çıkış dönemindeki Paro gibi kendisini tanrı ilan ederek Nil Nehri'ni; hatta kendi kendisini yarattığını öne sürecek kadar kibirli olan Paro'nun halkı, çıkacağı sürgünün sonunda kendi ülkesine geri

dönecektir; fakat güçsüz ve dize gelmiş bir şekilde. Yisrael de, "dostluğu" Yisrael adına bir günah hatırlatıcısı olan bir garantöre güvenme şeklindeki aptalca yanlışa bir daha düşmeyecektir.

Mısır'ın nihai kaderi, Nevuhadnetsar'ın avı olmaktır. Tsur'a (Tire) karşı gerçekleştirilen başarılı bir hareketin ardından şehri basan deniz suyunun ganimeti götürmesi nedeniyle elleri boş kalan Babil İmparatoru, hıncını Mısır'dan çıkaracak, onun servetinin son kuruşunu da yağmalayacaktır.

Bu eski dünya güçlerinin kuvvetleri yokluğa dönüştüğünde, Yisrael, Yaratıcısı'na sadakatle, O'nun Torası'na bağlı bir halde güçlü bir şekilde öne çıkacaktır.

Tanrı'nın Sözü!"

Aftarat Vaera

*Vaera peraşasının okunduğu Şabat,
Roş Hodeş Şevat'a rastlarsa, o güne özel Aftara [Aşamayim Kisi] okunur.
Bekabetsi – Yehezkel 28:25-29:21*

28

²⁵ Tanrı Aşem şöyle dedi: "Yisrael Ailesi'ni, aralarına dağılmış oldukları halklardan topladığım, onlar için yaptıklarımla Kutsiyetim'i ulusların gözleri önünde sergilediğim zaman, Kulum Yaakov'a vermiş olduğum topraklarında oturacaklar.

²⁶ [O toprağın] Üzerinde güven içinde oturup evler inşa edecek, bağlar dikecekler. Çevrelerindeki, onları aşağılayan [Amon ve Moav halklarının] tümüne karşı yargımı işletmem sonucunda güven içinde oturacaklar ve Benim, [suçluları cezasız bırakmayan] Tanrıları Aşem olduğumu kavrayacaklar."

29

¹ [Kral Tsidkiyau'nun krallığının] Onuncu yılında, onuncu ayda, ayın on ikisinde, Tanrı'nın şu Sözü bana ulaştı:

² "Ey insanoğlu! Bakışlarını Mısır kralı Paro'ya dik; onunla ve Mısır'ın tümüyle ilgili kehanette bulun. ³ Konuş ve [şöyle] söyle: Tanrı Aşem şöyle dedi: İşte [seni yok etmek için] karşıdayım ey Mısır kralı Paro – ey 'Nil'im benimdir [o tüm gereksinimleri karşılıyor; yağmur yağdırması için Tanrı'nın yardımına ihtiyacım yok. Üstelik] kendimi de ben yaptım [ve krallığımı tamamen kendi becerim ve zekamla genişlettim]!' diyerek sinsice kanallarının içinde uzanan büyük deniz canavarı!

⁴ Yanaklarına çengeller geçirecek, kanallarındaki balıkları [yani halkını] pullarına yapıştıracağım ve seni, pullarına yapışmış olan, kanallarındaki tüm balıklarla birlikte kanallarından yukarı çekeceğim [ne de olsa tüm halkın senin peşinden gelecek ve senin felaketin, halkının da felaketi olacak].

⁵ Seni ve kanallarındaki tüm balıkları çöle savuracağım. [Savaş sırasında, tüm kahramanlarıyla birlikte] Çayırdı düşeceksin; toplanmayacak ve gömülmeyeceksin. Seni, yeryüzünün yabani hayvanlarına ve gökyüzünün kuşlarına yem olarak verdim.

⁶ Mısır'ın tüm sakinleri, Benim Aşem olduğumu [ve her şeyin uygun karşılığını verdiğimi] kavrayacaklar. Çünkü [Asur kralı Sanheriv ve Babil İmparatoru Nevuhadnetsar'a karşı Mısır'la yaptığı ittifaka güvenen] Yisrael Ailesi için, ancak [hiçbir dayanma gücü olmayan] bir kamyı kadar destek oldular.

⁷ [Yahudiler] Elleriyle sana tutunduklarında un ufak oldun [zayıf olduğunu öne sürerek onlara yardım etmeyi reddettin] ve [güvendikleri desteğin işe yaramaması sonucu yere düşmeleriyle] hepsinin omuzlarını yardım [ey Mısır]. Sana yaslandıklarında kırılacağı için, onları belleri üzerinde dik durmaya zorladın [ve zaten destek yardımıyla bile eğik

Mısır'ın güç ve kibrinin alaşağı edilmesinin başlangıcını anlatan *peraşaya*, daha ileri bir dönemdeki Mısır'ın yıkımıyla ilgili kehaneti ve bu sadakatsiz müttefike güvendiği için Yisrael'e yönelik paylamayı içeren bir *aftara* eşlik etmektedir. Peygamber Yehezkel, hışımla Mısır'a dönmekte, Paro ve halkını, su yaşamını esaret altında tutan, fakat gücünün ömrü artık çok kısalmış

olan büyük bir deniz canavarına benzetmektedir. Tanrı onu çengellerle denizden kapacak, pullarına birer sülük gibi yapışmış olan taraftarlarıyla birlikte, ıssız ve çorak çöle savuracaktır. Burada çaresizce tükenecek ve diğer hayvanlara yem olacaktır.

Bu süreç içinde, peygamber, Yisrael'i de bir benzetme yoluyla azarlamaktadır. Mısır içi boş zayıf

ח לָכֵן כֹּה אָמַר

- אֲדֹנָי יְהוֹה הִנְנִי מֵבִיא עֲלֶיךָ חֶרֶב וְהִכְרַתִּי מִמֶּךָ אָדָם וּבְהֵמָה:
 ט וְהִיתָה אֶרֶץ-מִצְרַיִם לְשִׁמְמָה וְחֶרֶבָה וַיִּדְעוּ כִּי-אֲנִי יְהוֹה יַעֲזֹן
 י0 אָמַר יְאֹר לִי וְאֲנִי עָשִׂיתִי: י לָכֵן הִנְנִי אֵלֶיךָ וְאֶל-יֶאֱרִיךְ וְנָתַתִּי
 אֶת-אֶרֶץ מִצְרַיִם לְחֶרְבוֹת חֶרֶב שִׁמְמָה מִמְּגִדֹל סוּנָה וְעַד-גְּבוּל
 י1 כּוּשׁ: יא לֹא תַעֲבֹר-בָּהּ רֶגֶל אָדָם וְרֶגֶל בְּהֵמָה לֹא תַעֲבֹר-בָּהּ וְלֹא
 י2 תֵּשֶׁב אַרְבָּעִים שָׁנָה: יב וְנָתַתִּי אֶת-אֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁמְמָה בְּתוֹךְ |
 אֶרְצוֹת נִשְׁמוֹת וְעָלֶיהָ בְּתוֹךְ עָרִים מִחֶרְבוֹת תַּהֲיִין שִׁמְמָה
 אַרְבָּעִים שָׁנָה וְהִפְצַתִּי אֶת-מִצְרַיִם בְּגוֹיִם וְזִרְיָתִים בְּאֶרְצוֹת:
 יג כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה מֶלֶךְ אַרְבָּעִים שָׁנָה אֶקְבֹּץ
 י4 אֶת-מִצְרַיִם מִן-הָעַמִּים אֲשֶׁר-נִפְצוּ שָׁמָּה: יד וְשִׁבְתִּי אֶת-שְׁבוֹת
 מִצְרַיִם וְהִשְׁבַּתִּי אֹתָם אֶרֶץ פְּתוּרֹס עַל-אֶרֶץ מְכוֹרְתָם וְהָיוּ שָׁם
 י5 מִמְּלָכָה שְׁפִלָּה: טו מִן-הַמַּמְלָכוֹת תַּהֲיֶיהָ שְׁפִלָּה וְלֹא-תִתְנַשֵּׂא עוֹד
 י6 עַל-הַגּוֹיִם וְהִמְעַטְתִּים לְבִלְתִּי רְדוֹת בְּגוֹיִם: טז וְלֹא יִהְיֶה-עוֹד
 לְבֵית יִשְׂרָאֵל לְמִבְטָח מְזֻכָּר עוֹן בַּפְּנוּתָם אַחֲרֵיהֶם וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי
 י7 אֲדֹנָי יְהוֹה: יז וַיְהִי בְּעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע שָׁנָה בְּרִאשׁוֹן בְּאַחַד
 י8 לַחֹדֶשׁ הָיָה דְּבַר-יְהוֹה אֵלַי לֵאמֹר: יח בֶּן-אָדָם נְבוּכַדְרֶאצַּר
 מֶלֶךְ-בָּבֶל הֶעֱבִיד אֶת-חֵילוֹ עִבְדָּה גְדֹלָה אֶל-צֹר כָּל-רֹאשׁ מִקְרָח
 וְכָל-כְּתָף מְרוּטָה וְשָׁכַר לֹא-הָיָה לוֹ וּלְחֵילוֹ מִצֹּר עַל-הָעִבְדָּה
 י9 אֲשֶׁר-עָבַד עָלֶיהָ: יט לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה הִנְנִי נָתַן
 לְנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל אֶת-אֶרֶץ מִצְרַיִם וְנִשְׂאָה הַמֶּלֶךְ וּשְׁלָל
 כ0 שְׁלָלָהּ וּבָנָה בֵּיתָה וְהִיתָה שָׁכַר לְחֵילוֹ: כ פָּעַלְתוּ אֲשֶׁר-עָבַד בָּהּ
 נָתַתִּי לוֹ אֶת-אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר עָשׂוּ לִי נֹאֵם אֲדֹנָי יְהוֹה:
 כ1 כֹּא בַיּוֹם הַהוּא אֶצְמִית קִרְוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְלֹךְ אֶתֶּן פֶּתַח-חוּר-פֶּה
 בְּתוֹכָם וַיִּדְעוּ כִּי-אֲנִי יְהוֹה:

duruyorlarken, desteğini çekerek düşmanları karşısında onları daha da zayıflattın].

⁸ “Bu yüzden; şöyle dedi Tanrı Aşem: İşte senin üzerine kılıcı getiriyorum – senden hem insanı hem de hayvanı kesip atacağım.

⁹ Mısır Ülkesi ıssız ve harap hale gelecek; böylece Benim [hiçbir şeyi karşılıksız bırakmayan] Aşem olduğumu kavrayacaklar. Çünkü [Paro] “Nehrim var ve [her şeyi] ben yaptım” dedi.

¹⁰ Bu yüzden; işte sana ve kanallarına [karşı savaşa çıkıyorum]. Mısır Ülkesi’ni, [sınırının başlangıcı olan] Migdol Sevene’den, [diğer taraftaki] Etiyopya sınırına kadar viraneye, ıssız bir harabeye çevireceğim.

¹¹ [İssızlığın şiddeti nedeniyle] Oradan insan ayağı geçmeyecek. Hayvan ayağı bile geçmeyecek oradan. Kırk yıl boyunca ıssız [kalacak ve burada] yerleşim olmayacak.

¹² Mısır Ülkesi’ni ıssızlaştıracak, ıssız ülkelerden biri haline getireceğim. Şehirleri de yıkık şehirler arasında sayılacak, kırk yıl boyunca ıssız olacak. Mısır [halkını] uluslar arası-na dağıtacak, ülkelere saçacağım.”

¹³ Çünkü şöyle dedi Tanrı Aşem: “Kırk yılın bitiminde, Mısır’ı, içlerine dağıtıldıkları halklardan [geri] toplayacağım.

¹⁴ Mısır’ın esirlerini geri getirecek, onları Patros Ülkesi [olarak da bilinen] anavatanları üzerinde yerleştireceğim; fakat orada zayıf bir krallık oluşturacaklar.

¹⁵ [Bu krallık, diğer tüm] Krallıklardan daha zayıf olacak ve böylece, [Mısır] bir daha uluslar üzerinde yükselmeyecek. Uluslara hükmedemeyecekleri şekilde, nüfuslarını düşük tutacağım.

¹⁶ [Sonuç olarak, artık yardım edecek gücü olmayacağı için, Mısır] Bir daha Yisrael Ailesi için, [Tanrı’ya güvenmek varken yardım için] onların arkasından giderek [işledikleri] günahı hatırlatan bir ‘güvence’ teşkil etmeyecek. [O zaman, hepsi] Benim [her şeye kadir olan] Tanrı Aşem olduğumu kavrayacaklar.”

¹⁷ [Babil İmparatoru Nevuhadnetsar’ın krallığının] Yirmi yedinci yılında, ilk ayda, ayın birinde, Tanrı’nın şu Sözü bana ulaştı: “İnsanoğlu; Babil İmparatoru Nevuhadretsar, ordusunu Tsur’a karşı [düzenlenen saldırıda] oldukça sıkı bir şekilde çalıştırdı. Tüm kafalar kelleşti, tüm omuzlar sıyrıldı; fakat ne ona ne de ordusuna, hakkında harcadığı büyük çabaya rağmen, Tsur’dan bir kazanç kalmadı [zira, zorlukla da olsa zafer kazanıldıktan sonra, tüm ganimet, denizin yükselmesi sonucu şehri basan suyla birlikte yok olup gitti].

¹⁸ Bu yüzden; şöyle dedi Tanrı Aşem: Babil İmparatoru Nevuhadretsar’a Mısır Ülkesi’ni veriyorum. Kalabalık [halkını] götürecekt, malını yağmalayacak, ganimetini çapullayacak ve [bunlar, Nevuhadnetsar’ın] ordusuna ödül olacak.

¹⁹ [İstediğim şekilde Tsur’a] Karşı gerçekleştirdiği faaliyeti[nin karşılığı olarak] ona, Mısır Ülkesi’ni verdim. Çünkü [Mısır, Yisrael Ailesi’ne sırt çevirmekle] Bana karşı [yanlış] davrandı – Tanrı Aşem’in Sözü!

²¹ “O gün, Yisrael Ailesi için [güç simgeleyen] boynuz gelişimini başlatacağım. Sen de onlara söz dinletebileceksin [çünkü kehanetlerin doğruluğu ortaya çıkacak] ve Benim, [Sözü’ne güvenilir] Tanrı Aşem olduğumu kavrayacaklar.”

13 יג הַדְּבַר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל-יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא לָבֹא נְבוּכַדְרֶאצַּר
 14 מֶלֶךְ בָּבֶל לְהָכוֹת אֶת-אֶרֶץ מִצְרַיִם: יד הִגִּידוּ בְּמִצְרַיִם וְהַשְׁמִיעוּ
 בְּמִגְדּוֹל וְהַשְׁמִיעוּ בְּנֶף וּבִתְחַפְּנָחַס אָמְרוּ הִתִּיצַב וְהָכֵן לָךְ
 15 כִּי-אֵכְלָה חֶרֶב סְבִיבֶיךָ: טו מִדּוּעַ נִסְחָף אֲבִירֶיךָ לֹא עֲמַד כִּי
 16 יְהוָה הִדְפּוֹ: טז הִרְבָּה כּוֹשֵׁל גַּם-נֶפֶל אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ וַיֹּאמְרוּ קוּמָה
 17 | וְנִשְׁבָּה אֶל-עַמָּנוּ וְאֶל-אֶרֶץ מוֹלִדְתָּנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַיּוֹנָה: יז קָרְאוּ
 18 שֵׁם פֶּרַעַה מֶלֶךְ-מִצְרַיִם שָׁאוֹן הָעֶבֶר הַמוֹעֵד: יח חִי-אֲנִי
 נְאֻם-הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת שָׁמָּה כִּי כְתוּב בְּהַלִּים וּכְכַרְמֵל בֵּינִים
 19 יָבוֹא: יט כְּלִי גֹלָה עָשִׂי לָךְ יוֹשֶׁבֶת בֵּת-מִצְרַיִם כִּי-נֶף לְשִׁמָּה
 20 תִּהְיֶה וְנִצָּתָה מֵאֵין יוֹשֵׁב: כ עֲגֹלָה יִפְה־פִּיָּה מִצְרַיִם קֶרֶץ מִצְפּוֹן
 21 בָּא בָּא: כא גַּם-שִׁכְרִיָּה בְּקִרְבָּה כַּעֲגֹלִי מְרִבֵּק כִּי-גַם-הֵמָּה הִפְּנוּ
 נֶסוּ יַחֲדָיו לֹא עָמְדוּ כִּי יוֹם אִידָם בָּא עָלֵיהֶם עַת פְּקַדְתָּם:
 22 כב קוֹלָה כְּנָתֶשׁ יִלָּךְ כִּי-בִתְחִיל יֵלְכוּ וּבְקִרְדָּמוֹת בָּאוּ לָהּ כְּחֻטְבִּי
 23 עֲצִים: כג כָּרְתוּ יַעְרָהּ נְאֻם-יְהוָה כִּי לֹא יִחָקֵר כִּי רַבּוֹ מֵאֶרְבֶּה
 24 וְאֵין לָהֶם מִסְפָּר: כד הִבִּישָׁה בֵּת-מִצְרַיִם נִתְּנָה בְּיַד עַם-צִפּוֹן:

içeren Nevukadretsar olarak söz etmektedir. Peygamber, çeşitli benzetmeler kullanarak Mısır'ın Babil karşısındaki ümitsiz durumunu tanımlamaktadır. Babil'in bu mutlak zaferinin temelinde, kibirli Mısır ulusunun gerçekte ne kadar aciz olduğunu vurgulamak için, Tanrı'nın, "kuzeyden gelen" Babil ordusu yoluyla onlara sert bir darbe indirme yönündeki isteği vardır.

O'nun emirlerine sadakatlerine bağlıdır. Eğer Yahudiler Tanrı'nın kulları iseler, öyle davranmalıydılar. Bu şekilde, tarihin tüm zor dönemlerine karşın, ayakta kalacaklarından emin olabilirler.

Aftara, Tanrı'nın Yaakov'a, korkmasına gerek olmadığı yönündeki teminatı ile sona ermektedir. Düşmanları yok edilecektir; fakat Yaakov da [= Bene-Yisrael], önceki günahları sebebiyle ceza görecektir. Yine de bu ölçülü bir şekilde gerçekleşecek ve Yaakov hiçbir zaman yok edilmeyecektir; bu yüzden korkmasına gerek yoktur. Tüm düşmanları yok olduğu zaman bile, Yaakov varlığını, hem de eskisinden çok daha güçlü bir şekilde sürdürecektir. Fakat bir koşul vardır: Yisrael'in geleceği, Tanrı'ya yönelik ibadetlerine,

Aftarat Bo

Adavar Aşer – Yirmeyau 46:13-28

46

¹³ Peygamber Yirmeyau'ya, Babil İmparatoru Nevuhadretsar'ın [krallığının 27. yılında] Mısır Ülkesi'ni vurmak üzere geleceğine dair ulaşan söz:

¹⁴ [Nevuhadnetsar'ın, Mısır'ı yok etmek üzere geleceğini] Mısır'da ilan edin! [Ülkenin tüm şehirlerinde;] Migdol'de duyurun; Nof ve Tahpanhes'te duyurun! [Paro'ya] Söyleyin: Dimdik dur ve kendini [savaşa] hazırla; çünkü [düşmanının kullandığı] kılıç tüm çevreni yiyip bitirdi. ¹⁵ Yiğitlerin neden [mi] bozguna uğradı? Ayakta kalamadı; çünkü onu Tanrı savurdu, ¹⁶ [önündeki] engelleri arttırdı. Ayrıca [genelde bolluk içinde yaşayan Mısır'a yerleşen başka uluslara mensup kişiler, ya da savaşta Mısır'a yardıma gelen başka halkların mensupları] birbirlerine gelip “Şaraptan [sarhoşmuşçasına kontrolsüzce savrulan] kılıçtan [kaçalım;] kalkıp halkımıza ve doğduğumuz ülkeye dönelim” dediler.

¹⁷ Orada [Babil ordusunun kampında, alay edercesine] seslendiler: “Paro, Mısır kralı, [kibir içinde bol] yaygara yapıyor; [ama diğer yandan, korktuğu için, savaş meydanında çarpışma için verilen] buluşma vaktini geçiriyor!”

¹⁸ “[Ebediyen] Yaşadığım gibi! [=Kendi Adıma yemin ediyorum ki]” – İsmi ‘Toplulukların Efendisi’ olan Kral'ın sözleri – “[Erets-Yisrael'deki bir dağ olan] Tavor nasıl dağlık bölgedeyse [ve yerinden oynamıyorsa; diğer bir dağ olan] Karmel nasıl deniz kenarındaysa [ve sabitse; söylediğim sözler de sabittir ve Nevuhadnetsar da mutlaka Mısır'ı yok etmeye] gelecektir.

¹⁹ [Güvenle] Oturan [ve kendi ülkende sorunsuz şekilde yaşayacağını düşünen] Mısır kızı! Sürgün eşyalarını hazırla; çünkü Nof [şehri] ıssız hale gelecek, kimsenin oturmadığı bomboş bir yer olacak. ²⁰ Mısır, güzeller güzeli bir düvedir; ama kuzeyden [Babil'den] kesici [ve öldürücü bir kuvvet] geliyor – geliyor!

²¹ [Mısır askerlerinin] Aralarındaki yüksek rütbeliler de, [gıda amacıyla kesilmek üzere şişmanlatılan] ahır buzağları gibiler; zira onlar da [normalde en cesur kişiler olmaları gerekmesine karşın] sırtlarını dönüp [diğerleriyle] birlikte kaçacaklar, durmayacaklar [ve normalde yüksek rütbeliler esir alınmasına karşın, bu davranışları nedeniyle onlar da kılıçtan geçirilecekler]. Zira felaket günleri başlarına geliyor – [dünya üzerindeki son] hatırlanma zamanları!

²² [Mısır'ın] Sesi, [Adam ve Hava'yı günaha sevk ettiği için cezalandırılarak ayakları kesilen] yılan[ın dünyanın bir ucundan diğerine ulaşan haykırışı] gibi ilerleyecek; zira [Babil orduları büyük bir] kuvvetle ilerleyecek ve [Mısır'a] karşı ağaç kesicileri gibi balta-larla gelecekler. ²³ [Ey Babilliler;] Kesin [Mısır'ın] ormanını [=balta karşısındaki ağaçlar gibi çaresiz ordusunu]! – Tanrı'nın Sözü – “[Buna gücünüz var; çünkü Babil ordusu her türlü] hesaplamanın ötesindedir; [askerleri] çekirge [sürüsünden daha] kalabalıktır ve

Mısır'ın tamamen teslim olmasını anlatan *peraşa*, aynı ülkenin, bunun yaklaşık sekiz yüzyıl sonrasında tecrübe edeceği ikinci bir yıkımdan bahseden bir kehanetle tamamlanmaktadır. O dönemde Mısır, dünya hakimiyetini ele geçirme konusunda Babil İmparatorluğu'yla yarış

halindeydi. Fakat Babil İmparatoru Nevukadnetsar'ın güçlü orduları karşısında, Mısırlılar tam bir yenilgiye uğrayacaklardır. Peygamber Yirmeyau, bu kehaneti içinde, İmparator'dan, Yahudiler'e yaşatmış olduğu yıkım ve sürgünden dolayı, küçültücü bir anlam

- 25 כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי פּוֹקֵד אֶל־אֲמֹנִי מִנָּא
וְעַל־פְּרָעָה וְעַל־מִצְרַיִם וְעַל־אֱלֹהֶיהָ וְעַל־מַלְכֶיהָ וְעַל־פְּרָעָה וְעַל־
26 הַבְּטָחִים בּוֹ: כֹּה וְנִתְּתִים בְּיָד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר
מֶלֶךְ־בָּבֶל וּבְיַד־עַבְדּוֹ וְאַחֲרֵי־כֵן תִּשְׁכַּן כִּי־מִי־קֹדֶם נֹאֲסִי־הוּא:
27 כֹּה וְאַתָּה אֶל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאַל־תַּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי
מוֹשְׁעֶךָ מִרְחֹק וְאַת־זֹרְעֶךָ מֵאֶרֶץ שָׁבִים וְשָׁב יַעֲקֹב וְשָׁקֵט וְשֹׁאֵן
וְאֵין מִחְרִיד: 28 כֹּה אַתָּה אֶל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב נֹאֲסִי־הוּא כִּי
אֶתְּךָ אָנִי כִּי אֶעֱשֶׂה כָלֹה בְּכָל־הַגּוֹיִם | אֲשֶׁר הִדְחַתִּיךָ שָׁמָּה
וְאֶתְּךָ לֹא־אֶעֱשֶׂה כָלֹה וְיִסְרַתִּיךָ לַמִּשְׁפָּט וְנָקָה לֹא אֲנַקֶּה:

belirli bir sayıları yoktur. ²⁴ Mısır'ın kızı utandırılacak, kuzey halkının eline teslim edilecek.”

²⁵ [Mısır'ın sırt döndüğü] Yisrael'in Tanrısı, Toplulukların Efendisi [şöyle] dedi: “İşte, No'lu [=İskenderiye'li] Amon'a, Paro'ya, Mısır'a, tanrılarına, krallarına; Paro'ya olduğu gibi, ona güvenenlere [ceza verme amacıyla] dikkatimi yöneltiyorum.

²⁶ Onları, canlarını isteyenlerin ellerine, Babil İmparatoru Nevuhadretsar'ın eline ve kullarının eline teslim edeceğim. [Mısır yenilgiye uğrayacak; kırk yıl boyunca sürgün görecektir] Ve sonrasında, eski günlerdeki gibi yerleşik hale gelecek” – Tanrı'nın Sözü.

²⁷ “Ama sen [Mısır'ın sadece kırk yıl sürgünde kalıp geri gelmesine karşın, kendi sürgününün hiç bitmeyecekmiş gibi devam etmesine bakıp da] korkma Kulum Yaakov; endişeye kapılma ey Yisrael! Çünkü seni uzaklardan, soyunu da esarete gittikleri ülkeden kurtaracağım. Yaakov dönecek, kimsenin [onu] korkutmayacağı bir ortamda sükunet ve huzura kavuşacak.

²⁸ Sen korkma Kulum Yaakov” – Tanrı'nın Sözü – “Çünkü seninleyim. Seni sürdüğüm tüm ulusların sonunu getirecek, ama sana son vermeyeceğim; seni yargı gereği [azar azar]

- 1-2 א וַתֵּשֶׁר דְּבוּרָה וּבָרַק בֶּן-אֲבִינֵעַם בֵּין הָהוּא לְאֹמֶר: ב בְּפָרֹעַ
 3 פְּרָעוֹת בִּישְׂרָאֵל בַּהֲתַנְדֵּב עִם בָּרְכוּ יְהוָה: ג שָׁמְעוּ מְלָכִים הָאֲזִינוּ
 רֶזְנִים אֲנֹכִי לַיהוָה אֲנֹכִי אֲשִׁירָה אֲזַמֵּר לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
 4 ד יְהוָה בָּצָאתָךְ מִשְׁעִיר בְּצַעְדְךָ מִשְׁדָּה אֲדֹם אֶרֶץ רָעָשָׁה
 5 גַּם-שָׁמַיִם נָטְפוּ גַם-עֵבִים נָטְפוּ מַיִם: ה הָרִים נָזְלוּ מִפְּנֵי יְהוָה זָה
 6 סִינֵי מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: ו בִּימֵי שִׁמְגָר בֶּן-עֲנַת בִּימֵי יַעֲלֹ
 7 חֲדָלוּ אַרְחֹת וְהִלְכִי נְתִיבוֹת יֵלְכוּ אַרְחֹת עַקְלָקְלוֹת: ז חֲדָלוּ
 פְּרִזּוֹן בִּישְׂרָאֵל חֲדָלוּ עַד שִׁקְמָתִי דְּבוּרָה שִׁקְמָתִי אִם בִּישְׂרָאֵל:
 8 ח יִבְחַר אֱלֹהִים חֲדָשִׁים אֲזִי לַחֵם שְׁעָרִים מָגֵן אִם-יִרְאֶה וְרִמַּח
 9 בְּאַרְבָּעִים אֶלֶף בִּישְׂרָאֵל: ט לְבִי לְחֹקְקֵי יִשְׂרָאֵל הַמְתַּנְדְּבִים בָּעַם
 10 בָּרְכוּ יְהוָה: י רִכְבִּי אֶתְנֹת צַחֲרוֹת יִשְׁבִּי עַל-מִדִּין וְהִלְכִי עַל-דָּרֶךְ
 שִׁיחו:

meye hazır oldukları görülür. Zira Tanrı'nın, kendi halkı için mucizeler yapacağından en ufak bir şüpheleri bile yoktur. Aftarada da, savaşın ve sonrasında söylenen şarkının baş rolü Devora'ya aittir.

Yeoşua Kanaan Ülkesi'ni fethettikten sonra, Bene-Yisrael'in tarihi hüznünlü bir şekil almıştı. Kanaanlı komşularının etkisinde kalan halkın putperestliğe kayması sonucu, Tanrı koruyuculuğunu kaldırmış ve Bene-Yisrael, çevredeki bazı ulusların hakimiyeti altına girmişlerdi. Ancak sonunda halk pişman olacak; Tanrı da düşmanı kovmak ve Bene-Yisrael'i eski ihtişamına kavuşturmak için bir yargıç gönderecekti. Aftarada bahsedilen zafer, Kanaan kralı Yavin ve komutanı Sisera'nın baskılarından yılan halkın Tanrı'ya yakarması ve O'nun Devora'yı görevlendirerek Bene-Yisrael'i kurtarması sonucu kazanılmıştır.

Devora, zafer sonrası söylediği şarkıda, Sisera ve ordusunu yok eden mucizelere yer verir. Devamında Yisrael'in kabilelerinin katkılarından bahseder ve savaşa kahramanca katılanlara övgüler sunar. Bazı kabileleri ise, gösterdikleri yüreksizlik ve ilgisizlikten dolayı sert sözlerle azarlar. En büyük övgüsü, anayollarda yolculuk etmenin bile çok tehlikeli olduğu bir dönemde her şeye rağmen Tanrı'ya ve Yisrael'e yönelik

sorumluluklarının bilinciyle davranan ve halka ilham vermek için elinden gelen yapan Tora liderlerine yöneliktir. Son dizelerinde, Devora, spotları Tora'nın gösterdiği ahlak yolundan payını almamış olanlara çevirir. Sisera'nın annesi, oğlu için ağladığı sırada bir an için buruk sempatinizi kazanmaktadır. Ne kadar da acı! Fakat yanındakiler onu teselli etmekte gecikmezler. Rahatlatıcı sözleri ise oldukça insancıldır (!): Gecikmenin sebebi, Sisera'nın vahşi adamlarının elinde eziyet çeken masum Yahudi genç kızları konusundaki paylaşım olmalıdır! Ne de olsa, ganimet paylaşımı vakit alan bir şeydir. Sisera'nın acı çeken annesi, başka annelerin kahrolacağı bir fantezi ile teselli bulmuştur. Ve Devora oldukça uygun bir dille şarkısını bitirir: "Tüm düşmanların böyle yok olsun ey Aşem!".

cezalandıracağım, ama [yeryüzünden] tamamen silmeyeceğim.”

Aftarat Beşalah

Vataşar Devora – Şofetim 5:1-31

5

¹ [Dönemin kadın peygamberi] Devora, [Yahudiler'in komutanı] Barak ben Avinoam'la birlikte [zaferin kazanıldığı] o gün şu şarkıyı söyledi:

² “[Tanrı, günahları sebebiyle] Yisrael'i [Kenaan kralı Yavin'in eline vererek] cezalandırdıktan sonra, halk [Teşuva yapma konusunda] gönüllü davranınca [Tanrı onları, Sisera komutasındaki düşman ordusuna karşı zafere ulaştırdığı için,] Tanrı'yı ‘Mübarek’ ilan edin! ³ “Dinleyin ey [Sisera'ya yardıma gelen] krallar; kulak verin ey yöneticiler [ki bir daha Yisrael'le savaşmadan önce iyi düşünün]! Aşem'e şarkı söyleyeceğim; Yisrael'in Tanrısı Aşem'e övgüler sunacağım.

⁴ “Ey Aşem; [çölde geçen kırk yılın sonlarında, Yisrael'i muzaffer kıldığı savaşların hemen öncesinde] Seir'den çıktığında, Edom çayırından yürüdüğünde; yer sarsıldı [tüm krallıklar korkudan titredi, onların] gökler[deki manevi temsilcileri bile ter] döktü; bulutlar [düşmanları yıldırma amacıyla, gök gürültüleri eşliğinde] su yağdırdı.

⁵ “Dağlar titredi – [tıpkı, Tora'nın verilisi sırasında] şu Sinay [gibi] – Yisrael'in Tanrısı Aşem'in Huzurunda.

⁶ “[Yisrael'in yargıçlarından] Şamgar ben Anat'ın döneminde; [aynı günlerde yargıçlık eden] Yael'in zamanında, [diğer uluslar Tanrı'dan çekinmedikleri için, tam bir huzur yoktu ve korku nedeniyle Yisrael'de] ana yollar[da yolculuk] durmuştu. [Zorunluluk sebebiyle] Yolcular dolambaçlı yollardan gidiyordu.

⁷ “Durmuştu – [daha güçlü olan düşman karşısındaki korku nedeniyle] Yisrael'de sursuz şehirlerde ikamet sona ermişti. Ta ki Ben – Devora – ortaya çıkana, Yisrael içinde [çocuğunu doğru yola sevk eden] bir anne gibi ortaya çıkana kadar.

⁸ “[Yisrael, tapınmak için kendisine] Yeni tanrılar seçti – o zaman [ceza olarak] şehirlerinde savaş baş gösterdi. [Fakat şimdi, Teşuva yaptıkları için, düşmanları] Yisrael'e karşı kırk bin [kişilik ordu ile geldiğinde bile, Yisrael'in] kalkan ve kargıya gereksinimi mi oldu? [Düşmanı, Bizzat Tanrı bozguna uğrattı!].

⁹ “Kalbim, halk içinde gönüllü davranıp, [onları] ‘Tanrı’yı ‘Mübarek’ ilan edin’ [sözleriyle Teşuva'ya davet eden] Yisrael'in liderleriyle.

¹⁰ “Hem [Tanrı'nın sağladığı kurtuluş sayesinde, artık güvenle] ak dişi eşeklere binen [tüccar ve yöneticiler], hem [eskiden açıkça mahkeme yapmaktan çekinirken, şimdi özgürce] yargı sandalyesine oturanlar, hem de [tasasız bir şekilde] yolda gidenler – [sizi eski sıkıntılarınızdan kurtararak, özgürce yaşamınıza olanak tanıyan Tanrı'nın şefkatini,

Bu haftaki *afarada* ünlü kadın peygamber Devora ve komutan Barak ben Avinoam'ın kazandıkları zafer üzerine söyledikleri bir manzum şarkı okunur (Aşkenaz cemaatlerinde bu zaferin hikayesi de okunur). Olaylar, *pe-raşadakilere* çarpıcı bir biçimde benzetilmektedir. Her iki anlatıda da Bene-Yisrael'in, baskısını giderek artıran zalim bir hükümdarın saltanatı altında çektikleri acılar vurgulanmaktadır. Bu olayların nihayetinde Tanrı bir kurtarıcı gönderir, zalimleri mucizeler sonucu çökertir; halk da

Tanrısı'nı tekrar tanıyarak O'nun hizmetine geri döner. Bu olayların sonucunda da Tanrı'ya aracılık ederek kurtarıcılık görevini üstlenen peygamber bir şarkı söyler.

İkinci bir benzerlik de, her iki olayda da Yahudi kadınının inanç, bağlılık ve kutsiyetinin vurgulanmasıyla ortaya çıkar. Mısır'da Yoheved ve Miryam, Moşe'nin kurtulması ve sağ kalması konusunda çaba göstermişlerdir. Denizin yarılması olayında kadınların dua ve şarkılarını söyle-

- 11 יֵא מְקוֹל מְחַצְצִים בֵּין מִשְׁאֲבִים שָׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת יְהוָה
- 12 צְדָקַת פְּרוֹזְנוֹ בִּישְׂרָאֵל אֲזוּ יִרְדּוּ לְשַׁעְרִים עִם־יְהוָה: יב עוֹרֵי עוֹרֵי
- דְּבוּלָה עוֹרֵי עוֹרֵי דְבַר־שִׁיר קוֹם בָּרֶק וְשִׁבְחָה שְׂבִיחָה בּוֹ־אֲבִינָעָם:
- 13-14 יג אֲזוּ יִרְדּוּ שְׂרִיד לְאֲדִירִים עִם יְהוָה יִרְדּוּ־לִי בַּגְּבוּרִים: יד מִנִּי
- אֶפְרַיִם שָׁרְשָׁם בְּעַמְלֶק אֲחֵרֶיךָ בְּנִימִין בְּעַמְמִידָה מִנִּי מְכִיר יִרְדּוּ
- 15 מִתְּקָקִים וּמִזְבוּלָן מִשְׁכִּים בְּשֹׁבֵט סֶפֶר: טו וְשָׂרֵי בִישְׁשָׁכָר
- עִם־דְּבֹרָה וַיִּשְׁשָׁכָר כֵּן בָּרֶק בְּעַמְּק שְׁלַח בְּרַגְלָיו בַּפְּלָגוֹת רְאוּבֵן
- 16 גְּדֻלִּים חֲקִי־לֵב: טז לָמָּה יִשְׁבֹּתָ בֵּין הַמִּשְׁפָּתִים לִשְׁמָע שְׂרָקוֹת
- 17 עֲדָרִים לַפְּלָגוֹת רְאוּבֵן גְּדוּלִּים חֲקִי־לֵב: יז גִּלְעָד בַּעֲבֹר הַיַּרְדֵּן
- שָׁכֵן וְזֶן לָמָּה יִגּוֹר אֲנִיּוֹת אֲשֶׁר יֵשֵׁב לְחֹף יַמִּים וְעַל מִפְּרָצָיו
- 18 יִשְׁכּוֹן: יח זְבֻלוֹן עִם חֶרֶף נִפְשׁוּ לָמוֹת וְנִפְתָּלִי עַל מְרוֹמֵי שָׂדֶה:
- 19 יט בָּאוּ מְלָכִים גִּלְחָמוֹ אֲזוּ גִלְחָמוֹ מֶלֶכִי כִנְעַן בְּתַעֲנָךְ עַל־מִי מִגְדוֹ
- 20 בָּצַע כֶּסֶף לֹא לָקָחוּ: כ מִן־שָׁמַיִם גִּלְחָמוֹ הַכּוֹכָבִים מִמְּסֻלוֹתָם
- גִּלְחָמוֹ עִם־סִסְרָא:

sağladığı kurtuluşu sürekli olarak] anlatın!

¹¹ “Su çekme yerlerinde [size korku salan] okçuların sesleri yerine, orada Tanrı’nın dürüstlüğünü anlatın – [düşmanın mevcudiyeti sırasında ıssızlaşmış olan,] Yisrael’deki sursuz şehirlerdeki ikameti [tekrar sağlamasındaki] dürüstlüğünü [anlatın]; zira Tanrı’nın Halkı, bu şehirlere [ancak] o zaman [güvenle] inebildi.

¹² “[Demin kendini övdün; bu yüzden] Kendine gel, kendine gel Devora! Şarkını daha güçlü, daha güçlü söyle! Kalk Barak; esirlerini götür ey Avinoam’ın oğlu!

¹³ “[Şarkı güçlenip, kurtuluş kesinleştğinde] O zaman, [Yisrael’den] arta kalanlar, [düşman] ulusların güçlülerine [bile] hükmedecektir; kudretlilere karşı, bana Tanrı üstünlük sağlayacaktır.

¹⁴ “[Bunun örnekleri de var:] Efrayim’den [olan] kökleri [yani Yeoşua bin Nun,] Amalek’le [savaşıp onu zayıflattı. Ve Efrayim; bil ki, Amalek’le olan savaşın devamı,] senin ardından, [iki yüz bin kişilik] kalabalık halkıyla birlikte Binyamin [kabilesinden çıkacak olan ilk kral Şaul’un liderliğinde gerçekleşecek. Dahası, Menase kabilesine mensup] Mahir’[in ailesin]den [Yair’in önderliğindeki] liderler indiler [ve Emori topraklarını ele geçirdiler. Sisera’ya karşı yapılan şimdiki savaşta da] Zevulun’dan, yazıcı kamışına [mürekkep] çekenler [yani normalde savaşçı olmayanlar bile, aktif rol aldılar].

¹⁵ “Yisahar’ın, [öncelikli görevleri halka Tora öğretmek ve yargıcılık olan] liderleri [nasıl daima] Devora’yla birlikte [ise], Yisahar [kabilesinin diğer mensupları da] aynı şekilde Barak’la birlikte; hatta onun gibi,] gönderildiği vadiye kendi ayaklarıyla [gitti; savaşa hayvan sırtında gitmeye bile gerek görmedi. Ancak Yarden’in diğer tarafında kalıp savaşa geçmeyen] Reuven’in ayrılığı[nı tam olarak anlamak] ise, kalbin derinliklerinde büyük düşünceler [gerektiriyor].

¹⁶ “[Madem savaştan korktuğunu ima ediyorsun,] Neden [Yarden ötesindeki] sınırlarının arasında oturdun [kaldın ey Reuven? Sınırın ötesi, savaş tehlikesinin en çok olduğu yer değil mi? Verimli otlakların olduğu o bölgeye sadece] sürülerin melemelerini duymak için [gitmiştin. Ama önünde sonunda savaşmak zorunda kalacağını hiç mi düşünmedin]? Reuven’in ayrılığı[nı tam olarak anlamak], kalbin derinliklerinde büyük araştırmalar [gerektiriyor].

¹⁷ “[Zira, Reuven’in gelmeme nedenini, Yarden’in ötesinde, yani savaş bölgesinden uzakta oturması olarak değerlendiresek bile bu yeterli değil. Ne de olsa, Mahir’in ailesinin yaşadığı] Gilad da Yarden’in ötesinde yer alıyor! [Ve onlar, savaşa pekala geldiler! Diğer yandan, tek sorgulanacak olan Reuven kabilesi değil.] Ya Dan? Neden [kaçmak için her şeyini] gemilere dolduruyor? Aşer [kabilesine ise çıkışmaya gerek yok; zira o] deniz kıyısında oturuyordu ve savunmasız şehirlerde barınıyordu [bu nedenle savaşta yardıma gelemezdi].

¹⁸ “Ancak Zevulun, canını hiçe sayarak ölümü göze alan bir halktır. Naftali de [aynı şekilde davrandı ve birlikte Barak’ın yardımına koşarak] muharebe meydanının yüksek yerlerinde [Tavor dağında savaştilar]. ¹⁹ “[Başka uluslardan] Krallar gelip savaştilar. [Sisera, Yisrael’e karşı savaşırken, bu] Kenaan kralları, Taaneh’ten Megido sularına kadar [uzanan son derece kalabalık ordularla onun yanında] savaştilar; hiçbir maddi çıkar sağlamadılar. [Başka uluslar karşılık beklemeden Sisera’ya yardıma koşmuşken, siz, Reuven ve Dan, nasıl kardeşlerinizin yardımına koşmadınız?] ²⁰ “[Fakat Tanrı, buna karşılık, Bene-Yisrael’in yardımına yine hiçbir çıkar beklemeyen güçleri gönderdi: Bene-Yisrael için] Göklerden savaştilar; yıldızlar kendi yörüngelerinden [çıkip aşağı inmişçesine], Sisera ile

- 21 כֹּה נֶחַל קִישׁוֹן גִּרְפָּם נֶחַל קְדוּמִים נֶחַל קִישׁוֹן
- 22 תִּדְרֹכֶי נִפְשֵׁי עֹז: כֹּה אֵן הִלְמוּ עֲקֵב־יֶסוּס מִדְּהָרוֹת דְּהָרוֹת
- 23 אֲבִירָיו: כֹּה אֲזָרוּ מְרוֹז אֲמַל מִלְאָךְ יְהוָה אֲזָרוּ אֲרוֹר יִשְׁבִּיָה כִּי
- 24 לֹא־בָאוּ לְעִזְרַת יְהוָה לְעִזְרַת יְהוָה בַּגְּבוּרִים: כֹּה תִבְרַךְ מִנְּשִׁים
- 25 יֵלֵל אִשֶּׁת חֶבֶר הַקִּינִי מִנְּשִׁים בְּאֶהֱל תִּבְרַךְ: כֹּה מִים שָׂאֵל חֶלֶב
- 26 נָתַנָּה בְּסִפְל אֲדִירִים הַקְרִיבָה חֲמָאָה: כֹּה יִדְהָ לִיתֵּד תִּשְׁלַחְנָה
- וַיִּמְיֶנָּה לְהִלְמוֹת עֲמָלִים וְהִלְמָה סִיסְרָא מַחֲקָה רֹאשׁוֹ וּמַחֲצָה
- 27 וְחִלְפָה רָקְתוֹ: כֹּה בֵּין רִגְלֶיהָ כָּרַע נָפֵל שָׁכַב בֵּין רִגְלֶיהָ כָּרַע נָפֵל
- 28 בְּאֶשֶׁר כָּרַע שָׁם נָפֵל שְׂדוּד: כֹּה בָּעֵד הַחֲלוֹן נִשְׁקָפָה וַתִּיָּבֵב אִם
- סִיסְרָא בָּעֵד הָאֶשְׁנֵב מִדּוּעַ בִּשְׁשׁ רִכְבּוֹ לָבוֹא מִדּוּעַ אַחֲרוֹ פָּעַמִּי
- 29 מִרְכָּבוֹתָיו: כֹּה חֲכָמוֹת שְׂרוּתֶיהָ תַּעֲנִינָה אֶף־הִיא תִּשְׁיֵב אֲמָרֶיהָ
- 30 לָהּ: הֲלֵא יִמְצְאוּ יַחֲלִקוּ שְׁלָל רַחֵם רַחֲמָתִים לְרֹאשׁ גִּבּוֹר שְׁלָל
- צָבָעִים לְסִיסְרָא שְׁלָל צָבָעִים רַקְמָה צָבָע רַקְמָתִים לְצוּאֲרֵי שְׁלָל:
- 31 הֲאֵלֶּן יֵאָבְדוּ כָל־אוֹיְבֶיהָ יְהוָה וְאֶהְיֶה כְּצֹאת הַשֶּׁמֶשׁ בַּגְּבוּרָתוֹ
- וְתִשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה:

savaştlar [askerlerin zırhlarını dayanılmayacak düzeyde ısıttılar].

²¹ “Kışon ırmağı, [yükselerek, serinlemek için girenleri olduğu gibi, kıyısında savaşanları da, sularıyla] sildi süpürdü. [Ve bu nehrin taşkınlık yapması, Gökler’den Bene-Yisrael’e yardım edildiğinin bir göstergesiydi. Zira] Kışon ırmağı, eskiden beri [zayıf akıntıya sahip bir] ırmaktı; [o kadar ki, bu ırmağa] kendim güçlü bir şekilde basmış [ve hiç zarar görmemiştim. Şimdi ise, düşmanları silip süpürecek coşkunluğa ulaştı].

²² “O zaman, atların [yıldızların etkisiyle ısınan çamur nedeniyle zarar gören] toynakları, dörtlüye koşudan – kahramanların [onları zorladığı] dörtlüye koşudan – [dolaylı] vuruklar [sonucu düştü].

²³ “[Yakın bir şehir olan] Meroz’u lanetleyin!’ dedi Tanrı’nın elçisi [Barak]. ‘Sakinlerini sertçe lanetleyin! Çünkü Tanrı’nın [Halkı’nın] yardımına – Tanrı’nın, [Sisera ve beraberindeki] güçlülerle savaşan [Halkı’nın] yardımına gelmediler’.

²⁴ “[Buna karşılık] Keni Hever’in eşi Yael, kadınlar tarafından mübarek kılınsın; çadırda [oturan mütevazı] kadınlar [ve özellikle, çadırda oturdukları vurgulanan] Anneler, Sara, Rivka, Rahel ve Lea] tarafından mübarek kılınsın [çünkü Yael olmasaydı, onların yetiştirdiği bu halk yok olacaktı].

²⁵ “[Yael şu sebeple mübarek kılınmalıdır: Savaş meydanından kaçıp Yael’in çadırına sığınan Sisera] Su istemişti; [ama Yael ona] soylulara [yaraşır, büyük] bir kasede [insanın uykusunu getiren bir içecek olan] süt verdi, kaymak sundu.

²⁶ “[Sonra sol] Elini çadır kazığına uzattı, sağ elini de işçi çekicine – ve [uyku halindeki] Sisera’yı mıhladı, başını ayırdı, şakağını ezdi [kazığı bir yandan diğerine] geçirdi.

²⁷ “[Sisera, Yael’in] Ayaklarının dibinde çöktü, düşüp serildi – ayaklarının dibine çöküp düştü – çöktüğü gibi, orada düştü yenik halde.

²⁸ “Pencereden dışarı baktı; pencere kafesinden [titreyen bir sesle] mırıldandı Sisera’nın annesi: ‘[Oğlumun] Arabası neden gelmekte gecikiyor? Savaş arabalarının sesleri neden geç kaldı?’

²⁹ “Bilge hanımları onu yanıtladılar; aslında kendisi de, kendisine [hüsnükuruntuyla] cevap verdi:

³⁰ “[Tabii ki gecikir] Ganimet buldular; paylaşmıyorlar mı? Adam başı bir ya da iki genç kız; renkli [giysilerden oluşan] ganimet [komutan olduğu için özellikle] Sisera’ya – nakışlı rengarenk ganimet – yağmacıların boyunları için de her iki yanı nakışlı renkli [giysiler].’

³¹ “[Sisera nasıl yok olduysa] Tüm düşmanların da böyle yok olsun ey Aşem! [Tanrı’nın] Sevenleri ise güneşin [sabah] doğuşu[ndan, öğle üzerindeki] en güçlü hali[ne kadar olduğu] gibi [sürekli artan bir ışık versinler].”

1 א בִּשְׁנַת־מוֹת הַמֶּלֶךְ עֲזַיְהוּ וַאֲרָאָה אֶת־אֲדֹנָי יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא רָם
 2 וְנִשָּׂא וְשׁוּלָיו מְלֹאִים אֶת־הַהִיכָל: ב שְׂרָפִים עֹמְדִים | מִמַּעַל לּוֹ
 שֵׁשׁ כְּנָפִים שֵׁשׁ כְּנָפִים לְאֶחָד בִּשְׁתֵּים | יכסה פָּנָיו וּבִשְׁתֵּים
 3 יכסה רַגְלָיו וּבִשְׁתֵּים יַעֲוֹפֶה: ג וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קְדוֹשׁ |
 4 קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מִלֹּא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: ד וַיִּנָּעוּ אַמּוֹת
 5 הַסָּפִים מִקּוֹל הַקּוֹרָא וְהַבִּית יִמָּלֵא עָשָׂן: ה וְאָמַר אֱוִי־לִי
 כִּי־נִדְמִיתִי כִּי אִישׁ טִמְא־שִׁפְתַּיִם אָנֹכִי וּבִתּוֹךְ עַם־טִמְא שִׁפְתַּיִם
 6 אָנֹכִי יֹשֵׁב כִּי אֶת־הַמֶּלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת רָאוּ עֵינָי: ו וַיַּעַף אֱלֹהֵי
 אַחֵד מִן־הַשְּׂרָפִים וּבִידּוֹ רִצְפָה בְּמִלְקָחִים לָקַח מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ:
 7 וַיִּנָּע עַל־פִּי וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָגַע זֶה עַל־שִׁפְתֶּיךָ וְסָר עֲוֹנְךָ וְחַטָּאתֶךָ
 8 תִּכָּפֹּר: ח וַאֲשַׁמֵּעַ אֶת־קוֹל אֲדֹנָי אֵימָר אֶת־מִי אֲשַׁלַּח וּמִי יִלְךְ־לָנוּ
 9 וְאָמַר הַנִּנִּי שְׁלַחְנִי: ט וַיֹּאמֶר לֵךְ וְאָמַרְתָּ לָעָם הַזֶּה שְׁמָעוּ שְׁמוּעַ
 10 וְאַל־תִּבְיִנוּ וְרָאוּ רָאוּ וְאַל־תִּדְּעוּ: י הַשָּׁמַיִן לִב־הָעָם הַזֶּה וְאַזְנוֹ
 הַכָּבֵד וְעֵינָיו הָשַׁע פֶּן־יִרְאֶה בְּעֵינָיו וּבְאָזְנוֹ יִשְׁמָע וּלְבָבוֹ יָבִין
 11 וְשָׁב וּרְפָא לוֹ: יא וְאָמַר עַד־מָתִי אֲדֹנָי וַיֹּאמֶר עַד אֲשֶׁר אִם־שָׂאוּ
 עָרִים מֵאֵין יוֹשֵׁב וּבִתִּים מֵאֵין אָדָם וְהָאֲדָמָה תִּשָּׂאָה שְׁמָמָה:
 12-13 יב וְרַחֵק יְהוָה אֶת־הָאָדָם וּרְבֵה הַעֲזוּבָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ: יג וַעֲזוּד בָּהּ
 עֲשֵׂרְיָהּ וְשִׁבָּהּ וְהִיתָה לְבָעֵר כָּאֵלֶּה וְכָאֵלוֹן אֲשֶׁר בִּשְׁלֹכַת מִצְבַּת
 כָּם יִרַע קֹדֶשׁ מִצְבַּתָּה:

Mizbeah'tan bir kömür parçası getiren bir melek gönderir. Bundan cesaret alan peygamber, kendisini Tanrı adına konuşmaya hazırlar.

Tanrı Yeşayau'ya, halkın, durumun ciddiyetini görmek, duymak ve anlamak istemediğini bildirir. Bu durum, ülke ıssızlaşana kadar devam edecektir. Bu acı verici durum, arada çıkacak olan bazı Tanrı korkusuna sahip krallar tarafından engellenecek olsa da, putperestlik baskın çıkacak ve on kral sonra krallığın sonu gelecektir. Her ne

kadar bu kehanet gerçekleşmiş ve Yisrael ağacı meyvesiz ve yapraksız kalmış olsa da, kütüğü kutsal bir tohum işlevi görecektir. Zira Bene-Yisrael yücelik potansiyeline sahiptir ve güçlü kalacaktır.

Ülke kırk yıl boyunca sükun buldu.

Aftarat Yitro

Bişnat Mot – Yeşayau 6:1-13

6

¹ Kral Uziyau'nun öldüğü [ya da *Tsaraat*'a yakalandığı için 'ölü' ile eşdeğer hale geldiği] yıl, Efendi'yi, yüksek ve yüce bir tahtta oturur gördüm; ayak taburesi Tapınağı doldurmuştu. ² Yukarıda [manevi göklerde], *Seraflar* O'na [hizmet etmek üzere] hazır duruyorlardı. Her birinin altışar kanadı vardı: [Her *Seraf* bu altı kanadın] İkisiyle [Tanrı'nın Kutsiyeti'ne bakmamak için kendi] yüzünü örtüyor, ikisiyle [tevazu için ve ayrıca Altın Buzağı günahını hatırlatmamak için, buzağı ayaklarına benzeyen] ayaklarını gizliyor, ikisiyle de [Tanrı'nın verdiği görevleri yerine getirmek üzere] uçuyordu.

³ [*Serafların* her] Biri [hem diğerlerinden izin almak hem de diğerlerine izin vermek için], diğerine seslendi ve [anlaşarak, tek bir kişiymişçesine şöyle] dedi: “[Göklerde] Kutsal; [Yeryüzünde] Kutsal; [Ebediyen] Kutsal'dır, [Melek] Toplulukların[ın] Efendisi; Onuru tüm evreni doldurur”. ⁴ [Tapındaki] Pervazlar, seslenenin sesinden [çok sayıda] *ama* [boyunca] yerinden oynadı. Tapınak [Tanrı'nın Bene-Yisrael'e yönelik öfkesini simgelercesine] dumanla doluyordu. ⁵ “Eyvah bana!” dedim “Çünkü *Tame* dudaklı bir kişiyim ve *Tame* dudaklı bir halkın içinde yaşıyorum; dolayısıyla ne kendi adıma bir değerim var ne de içinde yaşadığım halk, bir şeyi hak ediyor. Böyle değersiz biri iken] gözlerim Toplulukların Efendisi Kral'ı gördüğü için öleceğim!”

⁶ *Seraflar*'dan biri bana doğru uçu. Elinde, [tapınağın avlusundaki] *Mizbeah*'tan bir maşa ile almış olduğu bir kor parçası vardı. ⁷ [Onu] Ağzıma değdirdi ve “İşte; bu, dudaklarına değdi” dedi. “Böylece [aldığım bu cezayla] günahın giderildi, [Bene-Yisrael'i ‘*Tame* dudaklı halk’ olarak tanımlamakla işlediğin] hatan bağışlandı”.

⁸ Tanrı'nın [meleklerle danışarcasına, “Bene-Yisrael'i uyarmak üzere] Kimi göndereyim? Bizim adımıza kim gitsin?” diyen Sesi'ni duydum. “Emrindeyim” dedim. “Beni gönder”

⁹ [Tanrı şöyle] Dedi: “Git ve bu halka söyle: [Size ‘Peygamberler aracılığıyla ilettiğim sözlerimi] İyice dinleyin’ [diyorum ama siz ısrarla] anlamıyorsunuz; [‘yaptığım tüm mucize ve iyilikleri] ‘dikkatlice görün’ [diyorum ama siz ısrarla] kavramıyorsunuz.

¹⁰ Bu halkın kalbi yağ bağlamış. Kulakları ağırlaşmış, gözlerine mil çekilmiş; [çünkü, kötü dürtüsü] ‘aman gözleriyle görmesin, kulaklarıyla duymasın; kalbi anlamasın da [Tanrı'ya] dönüp [manevi] sağlığına kavuşmasın’ [diye özellikle yapıyor; sanki bu onun için kötüymüş gibi]! ¹¹ “[Bu tavırlarını] Ne zamana kadar [sürdürecekler] Efendim?” dedim. [Tanrı] Cevap verdi: “[Bu halk ancak cezayla karşılaştığında aklını başına toplar. Bu yüzden] Şehirler otursuz kalıp ıssızlaşana, evler insansız [kalana] ve toprak tamamen ıssız hale gelene kadar... ¹² Tanrı insanları uzaklaştıracak; ülke içinde terk edilmiş [bölgeler] çok olacak. ¹³ [Sürgüne kadar, ülkede] On [kral] daha olacak; sonrasında [ülke] gerileyip tükenmeye yüz tutacak; fakat tıpkı [sonbaharda yapraklarını azar azar] döktüğünde [bile, yeni tomurcukların kaynağı olan] kütüğü [sağlam] kalan çitlembik ve meşe gibi; [Yisrael'in]

Peygamber Yeşayau'ya kehanetinde, Tanrı'nın maiyeti (*Merkava*) gösterilir [aynı kehanet, daha detaylı bir şekilde Peygamber Yehezkel'e de gösterilmiştir (Yehezkel *Perek* 1)]. Kehanetinin bir bölümünde, Yeşayau, *Bet-Amikdaş*'ın dumanla kaplandığını görür. Bu, Yeuda Krallığı'nın, yıkılış

ve sürgüne doğru hızla sürüklendiğine dair bir işarettir. Gerçekten de yakında tahta geçecek olan Ahaz, ileride halka yozlaşmışlığı getirecek olan bir putperesttir. Yeşayau gördükleri karşısında korkuya kapılınca, Tanrı günahlarının temizlendiğine dair bir işaret olarak kendisine

8 ה הדבר אשר־היה אל־ירמיהו מאת יהוה אחרי כרת המלך
 צדקיהו ברית את־כל־העם אשר בירושלם לקרא להם דרור:
 9 ט לשלח איש את־עבדו ואיש את־שפחתו העברי והעבריה
 10 חפשים לבלתי עבד־בם ביהודי אחיהו איש: י וישמעו
 כל־השלים וכל־העם אשר־באו בברית לשלח איש את־עבדו
 ואיש את־שפחתו חפשים לבלתי עבד־בם עוד וישמעו וישלחו:
 11 יא וישלכו אחרי־כן וישבו את־העבדים ואת־השפחות אשר שלחו
 12 חפשים ויכבשו [ויכבשו] לעבדים ולשפחות: יב ויהי
 13 דבר־יהוה אל־ירמיהו מאת יהוה לאמר: יג כה־אמר יהוה אלי
 ישראל אנכי כרתי ברית את־אבותיכם ביום הוצאתי אותם
 14 מארץ מצרים מבית עבדים לאמר: יד מקץ שבע שנים תשלחו
 איש את־אחיו העברי אשר ימכר לו ועבדך שש שנים ושלחתו
 חפשי מעמך ולא־שמעו אבותיכם אלי ולא הטו את־אזנם:
 15 טו ותשבו אתם היום ותעשו את־הישר בעיני לקרא דרור איש
 לרעהו ותכרתו ברית לפני בבית אשר־נקרא שמי עלי:
 16 טז ותשבו ותחלו את־שמי ותשבו איש את־עבדו ואיש
 את־שפחתו אשר־שלחתם חפשים לנפשם ותכבשו אתם להיות
 17 לכם לעבדים ולשפחות: יז לכן כה־אמר יהוה אתם
 לא־שמעתם אלי לקרא דרור איש לאחיו ואיש לרעהו הנני
 קרא לכם דרור נא־יהוה אל־החרב אל־הדבר ואל־הרעב
 ונתתי אתכם לזועה [לזועה] לכל ממלכות הארץ:

alınır ve her şey eski haline döner. Tanrı, kendisine karşı yapılmış olan bu hareket karşısında, Yeuda Krallığı'nın, başta yöneticiler olmak üzere acılara maruz kalacağına dair öfke dolu bir azarlamada bulunur.

Aftara, aynı kitabın bir önceki bölümünden alı-

nan iki teselli cümlesi ile sona erer. Doğa kanunları yürürlükte kaldığı sürece, Tanrı Bene-Yisrael ile yapmış olduğu anlaşmasını bozmayacaktır. Bazı zamanlarda Bene-Yisrael çok ağır cezaları hak etse de, her zaman 'Tanrı'nın Halkı' olarak kalacaktır. David Hanedanı da halka liderlik yapmaya devam edecektir.

gövdesi de, [arda kalan] kutsiyet tohumu [olacak; ulus tekrar oradan geliştirecektir].

Aftarat Mişpatim

Mişpatim peraşasının okunduğu Şabat,

Şekalim peraşasına rastlarsa, o güne özel Aftara [Vayihrot Yeoyada];

Adar ayının Roş Hodeş'i'ne rastlarsa, Roş Hodeş Aftarası [Aşamayim Kisi];

Erev Roş Hodeş'e rastlarsa, o güne özel Aftara [Mahar Hodeş];

Şekalim peraşasına rastlarsa ve o gün aynı zamanda Erev Roş Hodeş ya da Roş Hodeş ise, yine Vayihrot Yeoyada okunur.

Adavar Aşer – Yirmeyau 34:8-22 / 33:25-26

34

⁸ Tanrı'dan Yirmeyau'ya [ulaşan] söz... [Bu söz,] Kral Tsidkiyau'nun, [krallığının yedinci yılında] Yerusalayim'deki tüm halkla özgürlük ilanı konusunda antlaşma yapmasının [ertesinde meydana gelen şu olayların] ardından [geldi. ⁹ Antlaşmaya göre] Herkes, İbrani köle ve cariyesini – kardeşi [olan bir başka] Yahudi'yi [Tora'da belirtilen sürenin ötesinde] çalıştırmayacak şekilde – salıverme [yükümlülüğünü taşıyordu. ¹⁰ Gerçekten de] Herkesin kölesini ve cariyesini [gerekenden] daha çok çalıştırmayarak salıvermesi konusundaki antlaşmaya dahil olan tüm yöneticiler ve tüm halk [konuyu] dikkate aldı; [emre] itaat ettiler ve [kölelerini] salıverdiler. ¹¹ Fakat bunun ardından vazgeçip, salıvermiş oldukları kölelerle cariyeleri geri getirerek, onları köleler ve cariyeler olarak zorla tuttular.

¹² Tanrı'nın şu Sözü, [işte tüm bunların ardından] Yirmeyau'ya ulaştı:

¹³ “Yisrael'in Tanrısı Aşem şöyle dedi: Atalarınızla, onları Mısır'dan çıkardığım dönemde [Sinay dağında] şöyle bir antlaşma yapmıştım: ¹⁴ ‘Yedinci yılın başında, sana satılan İbrani kardeşini salıver; senin için altı yıl çalıştıktan sonra onu kendinden serbest kılıp göndereceksin.’ Fakat atalarınız Beni dikkate almadılar ve kulak asmadılar.

¹⁵ Sizse bu dönemde Teşuva yaptınız, herkesin akrasını için özgürlük ilan etmesiyle Gözümde doğru olanı uyguladınız. Huzurumda, İsmim'in bağdaştırıldığı Tapınak'ta antlaşma bile yaptınız. ¹⁶ [Ne var ki, sonra] Vazgeçip [antlaşmadaki yemininizde kullandığınızı] İsmim'i ihlal ettiniz. Kendi istekleri [yönünde] özgürlüğe salıverdiğiniz köle ve cariyelerinizi geri getirdiniz ve onları köleler ve cariyeler olarak zorla tuttunuz.” ¹⁷ Bu yüzden şöyle diyor Tanrı: “Siz, herkesin kardeşi ve herkesin akrasını için özgürlük ilan etmesi konusunda Beni dinlemediniz. [Buna karşılık] Ben de sizin için bağımsızlık ilan edeceğim [Sizi Kendim'den özgür kılmış gibi davranacak, üzerinizden özel korumamı da kaldıracam].” – Tanrı'nın Sözü – “Kılıca, salgına, açlığa [teslim olacaksınız]. Sizi, bölgenin tüm

Peraşa Yahudi kölelerle ilgili kurallarla başlayarak, Tanrı'nın Kendisi'ni Sinay'da açığa çıkarmasının temelinde kişisel özgürlüklerin yattığını vurgulamaktadır; bu kişiler kendilerini köle olarak satacak kadar kötü duruma gelmiş insanlar olsa bile. *Aftarada* ise Yeuda Krallığı'nın Babil işgali sonrasındaki durumu anlatılır. Halk, ülkeyi ele geçirmiş olup, krallığı yıkmaya ve ulusun özgürlüğünü elinden almaya hazırlanan İmparator Nevuhadnetsar'ın insafını beklemektedir. Ve Yahudi köleler ve özgürlükleri konusu burada da baş roldedir.

Kral Tsidkiyau ve meclisi, halka karşı görevlerini geç de olsa anlamışlardır. Uzun yıllar boyu Yahudi kölelerin yedinci yılda serbest kalmaları kuralını uygulamayan meclis, şimdi Tora'nın bu emrine uymaya karar verir. Hatta bununla kalmayarak, Avraam'ın yapmış olduğuna yakın bir biçimde, bir buzağıyı ikiye bölerek parçaların arasından yürürler. Bunun, Tanrı'nın onları affetmesini ve Peygamber Yirmeyau'nun üzüntüyle bildirmiş olduğu yıkımın gerçekleşmemesini sağlayacağını umarlar. Fakat bu durum uzun sürmez; daha yeni serbest kalmış olan köleler tekrar baskı altına

יֵה וְנָתַתִּי

אֶת־הָאָנָשִׁים הָעֹבְרִים אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר לֹא־הִקִּימוּ אֶת־דְּבַר־
הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרְתוּ לִפְנֵי הָעֵגֹל אֲשֶׁר כָּרְתוּ לְשָׁנִים וַיַּעֲבְרוּ בֵּין
בְּתָרָיו: יט שְׂרֵי יְהוּדָה וְשָׂרֵי יְרוּשָׁלַם הַסֹּרְסִים וְהַכֹּהֲנִים וְכָל עַם
הָאָרֶץ הָעֹבְרִים בֵּין בְּתָרֵי הָעֵגֹל: כ וְנָתַתִּי אוֹתָם בְּיַד אֲבִיהֶם
וּבְיַד מִבְקָשֵׁי נַפְשָׁם וְהִיתָה נִבְלָתָם לְמַאֲכָל לַעֲוֹף הַשָּׁמַיִם
וּלְבִהֶמֶת הָאָרֶץ: כא וְאֶת־צִדְקִיהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְאֶת־שָׂרָיו אֶתֵּן בְּיַד
אֲבִיהֶם וּבְיַד מִבְקָשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד חֵיל מֶלֶךְ כָּל הָעָלִים
מֵעַלֵיכֶם: כב הִנְנִי מְצֹוָה נֹאֵם־יְהוָה וְהַשְׁבַּתִּים אֶל־הָעִיר הַזֹּאת
וְנִלְחַמּוּ עָלֶיהָ וּלְכֻדּוּהָ וּשְׂרַפְתָּהּ בָּאֵשׁ וְאֶת־עָרֵי יְהוּדָה אֶתֵּן שְׂמָמָה
מֵאִין יֵשֵׁב:

כה כֹּה אָמַר יְהוָה אֱסֹלֶא בְרִיתִי יוֹמָם וּלְיָלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ
לֹא־שָׁמַתִּי: כו גַּם־נִרְעַ יַעֲקֹב וְדָוִד עַבְדִּי אִמָּאֵם מִקַּחַת מִזְרָעוֹ
מִשְׁלֵיִם אֶל־נִרְעַ אַבְרָהָם יִשְׁחַק וַיַּעֲקֹב כִּי־אָשׁוּב [אָשׁוּב]
אֶת־שְׁבוּתָם וְרַחֲמָתִים:

krallıkları için dehşetten titreyen [bir av] haline getireceğim.

¹⁸ Antlaşmam'ın sözlerini yerine getirmeyerek, ikiye bölüp parçalarının arasından geçtikleri buzağı [ile simgelenen] Antlaşmam'ı çiğneyen kişileri teslim edeceğim – ¹⁹ buzağının parçaları arasından geçen [ve böylece antlaşmaya olan bağlılıklarını ilan eden] Yeuda [şehirlerinin] yöneticilerini, Yerusalayim'in yöneticilerini, bakanları, *Koenler*'i ve tüm ülke sakinlerini – ²⁰ onları düşmanlarının ve canlarını isteyenlerin ellerine teslim edeceğim. Leşleri [gömülmeyi bile hak etmeyecek] gökyüzünün uçucularına ve yeryüzünün [yabani] hayvanlarına yem olacak.

²¹ “Yeuda kralı Tsidkiyau'yu ve bakanlarını da, düşmanlarının ve canlarını isteyenlerin ellerine ve Babil İmparatoru'nun, [size yardım için gelen Mısır ordusu nedeniyle şimdilik] civarınızdan uzaklaşmakta olan ordusuna teslim edeceğim.

²² İşte [Paro ve ordusunun kalplerine] emrediyorum!” – Tanrı'nın Sözü – “[Onlar Mısır'a geri dönecek ve Babilliler'i] bu şehre [Yerusalayim'e] geri getireceğim. Ona karşı savaşacaklar, onu ele geçirecekler ve ateşe verecekler. Yeuda şehirlerini de, kimsenin oturmadığı ıssız yerlere çevireceğim.”

33

²⁵ Şöyle dedi Tanrı: “Eğer gündüz ve gece ile antlaşmam olmasaydı – gökyüzü ve yeryüzünün [hareketleri ve evrensel sistemle ilgili] kanunları koymasaydım – ²⁶ [o zaman belki] Avraam, Yishak ve Yaakov'un soyu için, soyundan hükümdarlar seçmek üzere, Yaakov ve Kulum David'in soyunu da [şiddetle] reddedebilirdim. [Fakat nasıl ki gece ve gündüzle yaptığım antlaşma ve evrenin kuralları ebediyse; halk olarak Yaakov/Yisrael, kraliyet olarak David ve *Koenlik* olarak Aaron'la olan antlaşmam da ebedidir ve hiçbir koşul altında geri alınmayacaktır. Ve bu gerçek] Esirlerini [tekrar ülkelerine] geri getirip, onlara merhamet gösterdiğim zaman [herkesçe görülecektir].”

26 כּו וַיְהִיָּה נָתַן חֲכָמָה לְשִׁלְמָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לּוֹ וַיְהִי שָׁלֵם בֵּין חִירָם
 27 וּבֵין שְׁלֹמֹה וַיִּכְרְתוּ בְרִית שְׁנֵיהֶם: כּו וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מִסֵּ
 28 מִכַּל־יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הַמָּס שְׁלֹשִׁים אֶלֶף אִישׁ: כה וַיִּשְׁלַחם לְבָנוֹנָה
 עֲשָׂרַת אֲלָפִים בַּחֹדֶשׁ חֲלִיפוֹת חֹדֶשׁ יִהְיוּ בַלְבָּנוֹן שְׁנַיִם חֳדָשִׁים
 29 בְּבֵיתוֹ וְאֲדָנֵיהֶם עַל־הַמָּס: כט וַיְהִי לְשִׁלְמָה שִׁבְעִים אֶלֶף
 30 נֶשֶׂא סֹבֵל וּשְׁמֹנִים אֶלֶף חֹצֵב בָּהָר: ז לְבַד מִשְׁרֵי הַנִּצָּבִים לְשִׁלְמָה
 אֲשֶׁר עַל־הַמִּלָּאכָה שְׁלֹשָׁת אֲלָפִים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת הָרָדִים בָּעָם
 31 הָעֹשִׂים בַּמִּלָּאכָה: זא וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ וַיִּסְעוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אֲבָנִים
 32 יְקָרוֹת לִיסֹד הַבַּיִת אֲבָנֵי גִזִּית: זב וַיִּפְסְלוּ בְנֵי שְׁלֹמֹה וּבְנֵי חִירָם
 וְהַגְבָּלִים וַיִּכְינוּ הָעֲצִים וְהָאֲבָנִים לְבָנוֹת הַבַּיִת:

1 א וַיְהִי בְשִׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 מֵאֶרֶץ־מִצְרַיִם בַּשָּׁנָה הָרַבִּיעִית בַּחֹדֶשׁ זֹו הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי לַמֶּלֶךְ
 2 שְׁלֹמֹה עַל־יִשְׂרָאֵל וַיֵּבֶן הַבַּיִת לַיהוָה: ב וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה הַמֶּלֶךְ
 שְׁלֹמֹה לַיהוָה שְׁשִׁים־אַמָּה אָרְכוֹ וְעֶשְׂרִים רָחְבוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה
 3 קוֹמָתוֹ: ג וְהָאוֹלָם עַל־פְּנֵי הַיֵּכָל הַבַּיִת עֶשְׂרִים אַמָּה אָרְכוֹ
 עַל־פְּנֵי רָחֵב הַבַּיִת עֶשֶׂר בָּאַמָּה רָחְבוֹ עַל־פְּנֵי הַבַּיִת:

yabancı ülkelerde yapılması gereken hazırlıklar için evlerini terk etmeye dahi gönüllü olan, büyük miktarda Yahudi tarafından inşa edilmiştir.

Tanrı'nın, inşaatın tamamlanmasından sonra Şelomo'ya verdiği güvence, Bene-Yisrael'in ebedi görevi için önemli bir ders niteliğindedir. Tanrı hizmetine adanan cömert bağışlar yeterli değildir.

Tanrı, halkının sadık ve adanmış olmasını da ister. Bene-Yisrael Tanrı'ya sadık bir şekilde hizmet ettiği takdirde, tapınak ve sinagoglar birer güzellik sembolü haline gelir, halk da Tanrı'nın koruması ve sevgisi ile ödüllendirilir. Ancak Tanrı'nın emirlerini yerine getirmeyi ihmal ederlerse, yaptıkları her şey anlamsızlaşır ve ulus, düşmanları karşısında korumasız kalarak, tarihin trajik bir şekilde gösterdiği sonuçlarla yüzleşmek zorunda kalır.

Aftarat Teruma

*Teruma peraşasının okunduğu Şabat,
Şekalim peraşasına rastlarsa, o güne özel Aftara [Vayihrot Yeoyada];
Zahor peraşasına rastlarsa, o güne özel Aftara [Vayomer Şemuel];
Roş Hodeş Adar'a rastlarsa, o güne özel Aftara [Aşamayim Kisi];
Şekalim peraşasına rastlarsa ve o gün aynı zamanda Roş Hodeş Adar ise,
yine Vayihrot Yeoyada okunur.*

V'A-do-nay Natan – Melahim I 5:26 – 6:13

5

²⁶ Tanrı, kendisine söylemiş olduğu gibi, Şelomo'ya bilgelik bahşetti ve [bu bilgelikten etkilenen Tsor kralı] Hiram ile Şelomo arasında barış oldu; ikisi bir antlaşma yaptılar.

²⁷ Kral Şelomo, tüm Yisrael'den vergi [toplar gibi, iş gücü] topladı. Bu vergi 30.000 kişi idi.

²⁸ Onları [10.000'er kişilik üç vardiya halinde] Lübnan'a gönderdi. Her ay değişmeli olarak 10.000 kişi [gidiyor], bir ay Lübnan'da bulunduktan sonra [yerini diğer iki vardiyaya bırakarak] iki ay evinde [oluyordu]. Vergiden [yani vardiyaların çalışmasından] Adoniram sorumluydu.

²⁹ [Bunların yanında] Şelomo'nun, yük [olarak taş] taşıyan 70.000, [taş ocağında] taş kesen 80.000 [Ger işçisi vardı.

³⁰ Bu sayılar] Çalışmayı gerçekleştiren halkı yöneterek çalışmaya nezaret eden, Şelomo'nun, [300 üst memurun altında çalışan] 3.300 görevlisinin haricindedir.

³¹ Kral emir verdi; tapınağın temeli için büyük taşlar, ağır taşlar kopardılar ve [binanın diğer bölümleri için] düzgün taşlar [kestiler].

³² Şelomo'nun inşaat ustaları, Hirom'un inşaat ustaları ve [bu konuda özel ustalığa sahip olan] Givliler [=Geval adlı halka mensup kişiler, taşları] düzelttiler; tapınağı inşa etmek için ağaçlar ve taşları hazırladılar.

6

¹ Bene-Yisrael'in Mısır Ülkesi'nden çıkışının 480. yılında, Şelomo'nun Yisrael üzerindeki krallığının 4. yılında, ikinci ay olan Ziv [=“Nur; Aydınlık” = İyar] ayında, [Şelomo] Tanrı Adına tapınağı inşa etmeye başladı.

² Kral Şelomo'nun, Tanrı Adına inşa ettiği [“Devir” adı verilen 20x20 *ama* ebadındaki Kodeş Akodaşim ve “Ehal” adı verilen 40x20 *ama* ebadındaki Kodeş bölümlerinden oluşan] tapınağın, [doğu-batı doğrultusundaki] boyu 60 *ama*, eni 20 *ama*, yüksekliği 30 *amaydı*.

³ Tapınağın Ehal bölümünün önündeki [yani doğu yanındaki, “Ulam” adı verilen] giriş salonunun boyu, tapınağın [20 *amalık*] eni boyunca 20 *ama*, eni ise, tapınağın ön tarafında [yani doğusuna bitişik olarak] 10 *amaydı* [böylece üç bölümden oluşan yapının tümü 70x20 ebadındaydı].

Peraşa ve aftaranın ortak temaları açıktır: Her ikisi de Tanrı için yapılan tapınakların inşasından bahsetmektedir. Peraşada Mişkan, aftarada ise Kral Şelomo'nun yaptırdığı ilk Bet-Amikdaş'ın inşası konu edilmektedir. I. Bet-Amikdaş, gerek

inşası gerekse de kullanılan malzemenin hazırlanmasında çalışan insanların sayıca çok fazla olması açısından önemli bir yere sahiptir. Tıpkı tüm ulusun cömertliği sayesinde kurulabilen Mişkan gibi, Bet-Amikdaş da, gerekli işleri yapan ve

ד ויעש

4

5 לְבֵית חֲלוּנֵי שְׁקָפִים אֲטָמִים: ה וַיִּבֶן עַל־קִיר הַבַּיִת יָצוּעַ [יָצִיעַ]
 סָבִיב אֶת־קִירוֹת הַבַּיִת סָבִיב לְהִיכָל וּלְדַבָּיֵר וַיַּעַשׂ צִלְעוֹת סָבִיב:
 6 הַיָּצוּעַ [הַיָּצִיעַ] הַתַּחְתָּנָה חֲמֵשׁ בָּאֲמָה רַחְבָּהּ וְהַתִּיכְנָה שֵׁשׁ
 בָּאֲמָה רַחְבָּהּ וְהַשְּׁלִישִׁית שֶׁבַע בָּאֲמָה רַחְבָּהּ כִּי מִגִּרְעוֹת נָתַן
 7 לְבַיִת סָבִיב חוּצָה לְבֵיתִי אַחֲזוּ בְקִירוֹת הַבַּיִת: ז וְהַבַּיִת בְּהִבְנָתוֹ
 אָבֹן שְׁלֹמֹה מִסַּע נִבְנָה וּמִקְבֹּת וְהַגִּרְזֹן כָּל־כְּלֵי בְרוֹזַל לֹא־נִשְׁמַע
 8 בְּבַיִת בְּהִבְנָתוֹ: ח פֶּתַח הַצֵּלַע הַתִּיכְנָה אֶל־כַּתֵּף הַבַּיִת הַיְמָנִית
 9 וּבְלוּלִים יַעֲלוּ עַל־הַתִּיכְנָה וּמִן־הַתִּיכְנָה אֶל־הַשְּׁלִשִׁים: ט וַיִּבֶן
 10 אֶת־הַבַּיִת וַיְכַלְהוּ וַיִּסְפְּן אֶת־הַבַּיִת גִּבִּים וּשְׁדָרֹת בְּאֲרָזִים: י וַיִּבֶן
 אֶת־הַיָּצוּעַ [הַיָּצִיעַ] עַל־כָּל־הַבַּיִת חֲמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמָתוֹ וַיַּאֲחֲזוּ
 11 אֶת־הַבַּיִת בַּעֲצֵי אֲרָזִים: יא וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה
 12 לֵאמֹר: יב הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר־אַתָּה בֹנֶה אִם־תֵּלֵךְ בַּחֲקָתִי
 וְאֶת־מִשְׁפָּטִי תַעֲשֶׂה וְשִׁמְרָתָ אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי לִלְכֹּת בָּהֶם וְהִקְמַתִּי
 13 אֶת־דְּבָרִי אֲתָךְ אֲשֶׁךְ דְּבָרָתִי אֶל־דָּוִד אָבִיךָ: יג וּשְׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֶעֱזֹב אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל:

⁴ Tapınağa [olasılıkla cam ya da benzeri bir madde kullanarak] saydam ve kapalı pencereler yaptı [Böylece hem bir taraftan diğer taraf görülüyordu; hem de açıklık yoktu. Ya da, “Tapınağın dünyanın ışığına ihtiyacı yok” mesajını verirdesine, dışta geniş çerçeveli olup (görüşe imkan veren), içe doğru daralan (kapalı) pencereler yaptı].

⁵ Çevresi boyunca tapınağın duvarına – yani tapınağın, *Ehal*’in [kuzey ve güney], *Devir*’in [kuzey, batı ve güney yanlarındaki] çevre duvarlarına – [bitişik] odalar inşa etti ve [bunları] çevre boyunca [kapatacak] bir dış cephe yaptı.

⁶ [Her yanda üst üste üç oda gelecek şekilde yapılmıştı. Her üçlüde en] Alt oda 5 *ama* eninde, ortadaki 6 *ama* eninde, [en üstteki] üçüncüsü de 7 *ama* enindeydi. Zira [odaların,] tapınağın duvarlarına [açılan deliklere sokulan girişlerle] tutturulmaması için, tapınağın çevresi boyunca dış tarafını girintilerle yapmıştı [başka bir deyişle; tapınağın dış duvarları altta kalırken, üste doğru basamaklar halinde incelmekte, böylece, yukarıya doğru gittikçe genişleyen odaların tabanındaki – alt kata göre 1 *amalık* – fazlalık bu girintilere oturmak-taydı].

⁷ Ve tapınak, inşa olurken, [ocaktan] kesilmiş bütün taşlarla inşa edilmişti. İnşa olduğu sırada tapınakta kesikler, balta ya da [inşaatta kullanılan] başka demir aletlerin sesi [bile] duyulmamıştı [her taş, ocaktan getirildiği şekliyle kullanılmıştı ve inşaat sırasında hiçbir düzeltme yapılmamıştı; tapınak duvarının girişlerin girmesi amacıyla delinmemesinin sebebi buydu].

⁸ [Kuzey ve güney duvarlarında üç katta beşer adet oda vardı] Tapınağın sağ [=güney] tarafında [beş odalı en alt katın] orta [odasının] duvarında bir giriş vardı. [Odanın içinde iki yandaki iki odaya birer giriş daha bulunuyordu] Ve ortadakine [yani bir üst kattaki odaya], ortadakinden de üçüncü kattakilere bir döner merdivenle çıkılıyordu [böylece her odanın komşularıyla bağlantısı vardı].

⁹ Tapınağı[n dört duvarını] inşa edip tamamladı ve [ardından] tapınağı[n çatısını serviden yapılmış] dekoratif oluklar[dan oluşan bir satıhla, onun üzerine de, bakım amacıyla çatıya çıkan kişilerin rahatça yürüyebilmesi için] sedir dizileriyle kapadı.

¹⁰ Tüm tapınak [çevresi] için [duvara bitişik yapılan her bir] odayı, 5 *ama* yüksekliğinde inşa etmişti. [Bunlar] Tapınağa, [duvardaki girintilere yerleşecek şekilde] sedir kütükleriyle tutturulmuştu.

¹¹ [İnşaat sırasında, peygamber Ahiya Aşiloni aracılığıyla] Tanrı’nın şu Sözü Şelomo’ya ulaştı:

¹² “İnşa etmekte olduğun bu tapınak [tüm güzelliği ve görkemine karşın, henüz *Şehinam*’ı barındırmama yeterli değil] – eğer hükümlerime göre yürür ve kanunlarımı yerine getirirsen ve tüm Emirlerim’i, onlara göre yaşayarak gözetirsen, [işte o zaman] baban David’le konuştuğum Sözüm’ü, seninle yerine getirir,

¹³ Bene-Yisrael’in aralarında barınırım ve Halkım Yisrael’i terk etmem.”

40 מ וַיַּעַשׂ חִירוֹם אֶת־הַכִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת וַיְכַל חִירָם
 לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה:
 41 מֵא עֲמֻדִים שְׁנַיִם וּגְלֹת הַכְּתָרֹת אֲשֶׁר־עַל־רֹאשׁ הָעֲמֻדִים שְׁתֵּים
 וְהַשְּׁבָכּוֹת שְׁתֵּים לְכֹסוֹת אֶת־שְׁתֵּי גְלֹת הַכְּתָרֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ
 42 הָעֲמֻדִים: מִבּ וְאֶת־הַרְמָנִים אַרְבַּע מֵאוֹת לְשְׁתֵּי הַשְּׁבָכּוֹת
 שְׁנֵי־טוּרִים רַמְנִים לְשְׁבָכָה הָאֶחָת לְכֹסוֹת אֶת־שְׁתֵּי גְלֹת הַכְּתָרֹת
 43 אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָעֲמֻדִים: מִגּ וְאֶת־הַמְּכָנוֹת עָשָׂר וְאֶת־הַכִּירוֹת
 44 עָשָׂה עַל־הַמְּכָנוֹת: מִדּ וְאֶת־הַיָּם הָאֶחָד וְאֶת־הַבֶּקֶר שְׁנַיִם־עָשָׂר
 45 תַּחַת הַיָּם: מֵה וְאֶת־הַסִּירֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת וְאֵת
 כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה [הָאֵלֶּה] אֲשֶׁר עָשָׂה חִירָם לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית
 46 יְהוָה נִחַשְׁתָּ מִמֶּנּוּ: מִזּ בְּכַכַּר הַיִּרְדֵּן יֵצְקִם הַמֶּלֶךְ בַּמַּעֲבָה הָאֲדָמָה
 47 בֵּין סָכוֹת וּבֵין צָרְתָן: מִזּ וַיִּנָּח שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל־הַכֵּלִים מְרַב מְאֹד
 48 מְאֹד לֹא נִחָקָר מִשְׁקַל הַנִּחַשְׁתָּ: מֵה וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֵת כָּל־הַכֵּלִים
 אֲשֶׁר בֵּית יְהוָה אֵת מִזְבֵּחַ הַזָּהָב וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר עָלָיו לֶחֶם
 49 הַפָּנִים זָהָב: מִטּ וְאֶת־הַמְּנֹרוֹת חֲמֵשׁ מִיָּמִין וְחֲמֵשׁ מִשְׁמָאוֹל לִפְנֵי
 50 הַדְּבִיר זָהָב סָגוֹר וְהַפָּרַח וְהַנֶּרֶת וְהַמִּלְקָחִים זָהָב: נ וְהַסָּפוֹת
 וְהַמִּזְמָרוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַכַּפּוֹת וְהַמַּחְתּוֹת זָהָב סָגוֹר וְהַפְּתוֹת
 לְדִלְתוֹת הַבַּיִת הַפָּנִימִי לְקֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים לְדִלְתֵי הַבַּיִת לַהֲיִכָּל
 זָהָב:

Aftarat Pekude

*Pekude peraşasının okunduğu Şabat,
Şekalim peraşasına rastlarsa, o güne özel Aftara [Vayihrot Yeoyada]
Para peraşasına rastlarsa, o güne özel Aftara [Bet Yisrael]
Ahodeş peraşasına rastlarsa, o güne özel Aftara [Barişon] okunur.*

Vayaas Hirom – Melahim I 7:40–50

7

⁴⁰ Hirom, kazanları, faraşları ve çanakları yaptı. Böylece Hiram, Kral Şelomo adına Tanrı'nın Evi için yapmış olduğu tüm işi tamamlamış oldu.

⁴¹ İki sütunu ve sütunların tepesindeki [ağız yukarı bakan yarı küre şeklindeki] iki başlığı, sütunların tepesindeki bu başlıkları örten iki [kubbe şeklindeki] kafes-işini,

⁴² bu iki kafes-işi için – sütunların üzerindeki başlıkları örtme amaçlı her bir kafes-işi için ikişer sıra nar olacak şekilde – 400 narı,

⁴³ on tabanı ve tabanların üzerinde on kazanı,

⁴⁴ bir [adet] denizi [=büyük su havuzunu] ve denizin altındaki on iki boğayı,

⁴⁵ kapları, faraşları ve çanakları – Hiram'ın, Kral Şelomo adına Tanrı'nın Evi için yaptığı tüm bu eşyalar parlatılmış bakırdandı.

⁴⁶ Kral bunları Yarden ovasındaki Sukot ve Tsartan arasındaki sert toprağın içinde döktü.

⁴⁷ Şelomo tüm bu eşyaları [tartmadan] bıraktı; zira sayıca çok fazlaydılar. Bakırın ağırlığı belirlenemedi.

⁴⁸ Şelomo, Tanrı'nın Evi'ndeki tüm eşyaları yaptı: Mizbeah'ı altından, üzerinde Lehem Apanim bulunan Şulhan'ı altından,

⁴⁹ Devir'in [=Kutsallar Kutsalı] önünde beşi sağda beşi solda duran şamdanları som altından, çiçekleri, kandilleri ve maşaları altından,

⁵⁰ tasları, mum makaslarını, çanakları, kaşıkları, kor küreklerini som altından, en iç bölmenin – Kutsallar Kutsalı'nın – kapılarının ve evin – Tapınak'ın – kapılarının menteşelerini altından [yaptı].

Vayakel peraşasında olduğu gibi, burada da *aftara* I. Bet-Amikdaş'ın üretiminin tamamlanışını anlatmaktadır. Bazen Hirom ismiyle de anılan, Hiram'ın yaptığı tüm bakır işleri sıralandıktan sonra altından yapılmış diğer eşyalar listelenmektedir.

13-14 יג וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיִּקַּח אֶת-חִירָם מִצֹּר: יד בֶּן-אִשָּׁה אֱלֹמָנָה
 הוּא מִמַּטֵּה נַפְתָּלִי וְאָבִיו אִישׁ-צֹרִי חָרָשׁ נְחָשֶׁת וַיְמַלֵּא
 אֶת-הַחֲכָמָה וְאֶת-הַתְּבוּנָה וְאֶת-הַדָּלֶעַת לַעֲשׂוֹת כָּל-מְלָאכָה
 15 בַּנְּחָשֶׁת וַיָּבֹא אֶל-הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיַּעַשׂ אֶת-כָּל-מְלָאכָתּוֹ: טו וַיַּצַּר
 אֶת-שְׁנֵי הָעֲמוּדִים נְחָשֶׁת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה אַמָּה קוֹמַת הָעֲמוּד
 16 הָאֶחָד וְחוּט שְׁתֵּים-עֶשְׂרֵה אַמָּה יָסַב אֶת-הָעֲמוּד הַשֵּׁנִי: טז וַשִּׁתִּי
 כְּתָרֶת עָשָׂה לָתֵת עַל-רֹאש׵י הָעֲמוּדִים מִצָּק נְחָשֶׁת חֲמִשׁ אַמּוֹת
 קוֹמַת הַכְּתָרֶת הָאֶחָת וְחֲמִשׁ אַמּוֹת קוֹמַת הַכְּתָרֶת הַשֵּׁנִית:
 17 יז שְׁבָכִים מַעֲשֶׂה שְׁבָכָה גְּדִלִים מַעֲשֶׂה שְׂרָשְׁרוֹת לְכְתָרֶת אֲשֶׁר
 עַל-רֹאשׁ הָעֲמוּדִים שְׁבָעָה לְכְתָרֶת הָאֶחָת וְשְׁבָעָה לְכְתָרֶת
 18 הַשֵּׁנִית: יח וַיַּעַשׂ אֶת-הָעֲמוּדִים וּשְׁנֵי טוֹרִים סָבִיב עַל-הַשְּׁבָכָה
 הָאֶחָת לְכִסּוֹת אֶת-הַכְּתָרֶת אֲשֶׁר עַל-רֹאשׁ הָרִמָּנִים וְכֵן עָשָׂה
 19 לְכְתָרֶת הַשֵּׁנִית: יט וְכְתָרֶת אֲשֶׁר עַל-רֹאשׁ הָעֲמוּדִים מַעֲשֶׂה שׁוּשַׁן
 20 בָּאוּלָם אַרְבַּע אַמּוֹת: כ וְכְתָרֶת עַל-שְׁנֵי הָעֲמוּדִים גַּם-מִמַּעַל
 מִלְּעֻמַּת הַבֵּטָן אֲשֶׁר לְעֵבֶר שְׁבָכָה [הַשְּׁבָכָה] וְהָרִמּוֹנִים מֵאֲתֵימ
 טָרִים סָבִיב עַל הַכְּתָרֶת הַשֵּׁנִית:

Örneğin “Deniz”, *peraşada* bahsedilen *Kıyör*’un devasa bir örneğidir. İsmi, Deniz, onun ebadını tanımlamaya yetmektedir. Bu 2000 bat, yani 43800lt. su içerecek kapasitededir.

Bunun yanında, *Bet-Amikdaş*’ın girişinde yer alan iki koca ve cömertçe süslenmiş sütun vardır: Yahin ve Boaz. Sağdaki Yahin, *Menora* ile aynı taraftadır. İsmi de sağlam bir temeli ifade eder ve Yahudi yaşamının temelinin Tora’nın ışığı olduğunu ilan eder; ki bu, *Menora*’nın simgelediği bir olgudur. Soldaki Boaz ise *Şulhan*’ın tarafındadır. Kuvvet ifade eden ismi, *Şulhan*’ın simgelediği bolluk kuvvetinin, sadece Tanrı’dan kaynaklandığını vurgular.

Aftarat Vayakel

Vayakel peraşasının okunduğu Şabat,
Şekalim peraşasına rastlarsa, o güne özel Aftara [**Vayihrot Yeoyada**]
Para peraşasına rastlarsa, o güne özel Aftara [**Bet Yisrael**]
Ahodeş peraşasına rastlarsa, o güne özel Aftara [**Barışon**] okunur.

Vayişlah Ameleh Şelomo – Melahim I 7:13–26

7

¹³ Kral Şelomo [adamlar] gönderip, [ölmüş babasının sanatını çok iyi öğrenmiş bir usta olan] Hiram'ı, Tsor'dan aldırdı.

¹⁴ [Hiram, Dan kabilesine mensup] Dul bir kadının oğluydu ve [baba tarafından] Naftali kabilesindendi. Babası Tsor'lu [uzun süre önce buraya yerleşmiş] bir bakır ustasıydı ve [Hiram, babasından öğrendikleri sayesinde her türlü metali işleyecek ustalığa ulaşmış, bu sayede, Kral Şelomo'nun özellikle ihtiyaç duyduğu] bakırla ilgili her türlü işi yapmak üzere [de], akıl, anlayış ve bilgiyle donanmıştı. Kral Şelomo'ya geldi ve tüm çalışmasını gerçekleştirdi.

¹⁵ [Hiram, tapınağın giriş salonuna dikeceği] İki sütunu bakırdan [dökmek üzere, topraktan bir kalıp] şekillendirdi. Bir sütunun yüksekliği 18 *amayd*, diğer sütunun çevresini de 12 *amalık* bir sicim sarabiliyordu [yani yaklaşık 4 *ama* çapındaydı. Silindirik şeklindeki iki sütun aynı ölçülere sahipti ve içleri boştu]

¹⁶ Sütunların tepelerine yerleştirmek üzere, dökme bakırdan iki başlık yaptı. 5 *ama* yüksekliğindeki ilk başlık gibi, ikinci başlık da 5 *ama* yükseklikteydi [Bunun 2 *amalık* kısmının içi boştu ve sütunlar buraya giriyordu; kalan 3 *amalık* bölüm ise dolu bakırdı. Bu başlıkların yapısı şöyledi].

¹⁷ Sütunların hemen üstüne gelen [bölümde, yukarı bakan yarı küre biçiminde başlıklar bulunuyordu. Bu] başlıklar için, [üstlerini kaplamak üzere kubbe biçiminde] kafes-işi örtüler ve [bu örtülerin çevresi boyunca, hurma dalları şeklinde] zincir işi örülmüş saçaklar [vardı] – bir başlık için [onu çevreleyen] yedi [saçak], diğeri için de yedi tane.

¹⁸ [Hiram, hazırladığı kalıba bakırı dökerek] Sütunları yaptı. [Kafes işi] İlk örtünün çevresi için iki sıra [birbirine eklenmiş bakır nar şekilleri dizdi]. Narlar, tepedeki [alt yarı küre] başlıkları örtmek içindi. Aynısını ikinci başlık için de yaptı.

¹⁹ Sütunların tepesine gelen başlıklar [yani alt yarı küre], salonun [duvarlarındakiler gibi] zambak desenleri [ile süslüydü. Alt yarı küre ile üzerindeki kafes-işi kubbe, toplamda] 4 *amayd*.

²⁰ Her iki sütunun üstünde, kafes-işinin bitimindeki [yani alt yarı kubbe ile birleşim yerindeki, iki yarı kürenin birleştiği] göbekte [çevre genişliği boyunca] aynı hizada olacak şekilde, [en] tepede [1 *ama* yüksekliğinde küçük] başlıklar da [bulunuyordu. Böylece başlıkların bütünü 5 *amayd*]. Narlar ise, çepeçevre [iki] sıra şeklinde [toplam] 200 taneydi; [ilk sütunun başlığında böyleydi] ikinci başlıkta [da aynı şekilde].

Aftara, Kral Şelomo'nun I. Bet-Amikdaş'ı inşasını konu almaktadır. Peraşada olduğu gibi burada da, cömert ve hevesli insanların katkıları büyük bir yığın oluşturmuş, gerek yapının gerekse de eşyaların yapımı, becerikli ve usta sanatçılarca gerçekleştirilmiştir. Bu bölüm boyunca tanım-

ladığı üzere, her biri oldukça ince süslemeler ve detaylı dizaynlar gerektirmiş, doğal olarak, çöldeki Mişkan'da olduğundan hem nicelik hem de nitelik açısından daha üst düzeylere ulaşılmıştır. Bet-Amikdaş'ın, burada bahsedilen üç bölümü, Mısır çıkışındaki üretimde hiç yer almamıştır.

- 21 כֹּא וַיִּקְרָא אֶת־הָעֲמֻדִים לְאֵלֶם
הַהִיכָל וַיִּקְרָא אֶת־הָעֲמֻד הַיְמָנִי וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ יָכִין וַיִּקְרָא
22 אֶת־הָעֲמֻד הַשְּׂמָאלִי וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ בְּעֻזֹּ: כֹּב וְעַל רֹאשׁ
23 הָעֲמֻדִים מַעֲשֵׂה שׁוֹשָׁן וַתֵּתֶם מְלָאכֶת הָעֲמֻדִים: כֹּג וַיַּעַשׂ אֶת־הֵם
מוֹצָק עֲשׂוֹר בְּאַמָּה מִשְׁפָּתוֹ עַד־שְׁפָתוֹ עָגֹל | סָבִיב וְחֹמֶשׁ בְּאַמָּה
24 קוֹמָתוֹ וְקוֹה [וְקוֹ] שְׁלֹשִׁים בְּאַמָּה יָסֹב אֹתוֹ סָבִיב: כֹּד וּפְקָעִים
מִתַּחַת לְשִׁפְתוֹ | סָבִיב סָבִיבִים אֹתוֹ עֲשׂוֹר בְּאַמָּה מִקְפֵּים אֶת־הֵם
25 סָבִיב שְׁנֵי טוֹרִים הַפְּקָעִים יִצְקִים בִּיצְקָתוֹ: כֹּה עֹלָם עַל־שְׁנֵי עֲשׂוֹר
בְּקָר שְׁלֹשָׁה פָנִים | צְפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה פָנִים יָמָה וּשְׁלֹשָׁה | פָּנִים
נֹגְבָה וּשְׁלֹשָׁה פָנִים מִזְרָחָה וְהֵם עֲלֵיהֶם מְלֻמָּעָה וְכָל־אַחֲרֵיהֶם
26 בֵּיתָה: כֹּו וְעֲבִין טֶפֶח וּשְׁפָתוֹ כְּמַעֲשֵׂה שְׁפַת־כּוֹס פָּרַח שׁוֹשָׁן
אַלְפִים בֵּת יָכִיל:

²¹ Sütunları tapınağın [ön kısmındaki] giriş salonuna dikti. Sağdaki [güney yandaki] sütunu dikerek adını Yahin koydu [bu, tapınağın ebediyen ayakta duracak şekilde tesis edilmesi (**Yikon**) konusundaki dileği yansıtıyordu]. Soldaki [kuzey yandaki] sütunu dikerek adını Boaz koydu [**Bo Az – Kuvvet Ondadır**] ismi, burada gerçekleştirilecek *korban*lar sayesinde Bene-Yisrael'in daima kuvvetli olması yönündeki dileği yansıtıyordu].

²² Sütunların en üst kısmında [yarım *amalık* bir bölüm] zambak [yaprağı] gibi [ince bir çepere sahipti. Diğer kısımlar ise 4 parmak kalınlığındaydı. Böylece] Sütunlarla ilgili çalışma sona erdi.

²³ Denizi [= *Koenler*'in yıkanmakta kullandıkları büyük havuzu] dökme yaptı: Tüm çevresi boyunca yuvarlaktı; bir kıyısından diğer kıyısına [çapı] 10 *ama*, yüksekliği [yani derinliği] 5 *amaydı* ve 30 *amalık* bir hat, çevresi boyunca onu sarıyordu.

²⁴ Kıyısının [2 *ama*] altında[n itibaren, deniz kare biçimine dönüşüyordu ve bu bölgede] her yanında [yumurta benzeri] kürecikler onu sarıyordu. Denizi, her yanında 10 *ama* [yani toplamda 40 *ama*] çevreleyen kürecikler iki sıra halindeydi ve [denizin] dökümüyle birlikte [tek parça olarak] dökülmüştü.

²⁵ [Deniz] On iki boğanın üzerinde duruyordu: Üçü kuzeye dönüktü, üçü batıya dönüktü, üçü güneye dönüktü ve üçü doğuya dönüktü. Deniz yukarıda, bunların üzerindeydi ve [boğaların hepsinin] arkaları iç tarafa bakıyordu.

²⁶ [Çeperinin] Kalınlığı 1 *tefahtı*; fakat kıyısı [insanların içebildiği bir] bardağın kenarı kadar [kalınlığa sahipti] ve zambak çiçeği [deseni taşıyordu. Deniz,] 2000 *bat* içerecek [kapasitedeydi].

10 י אַתָּה בֶן-אָדָם הִגַּד אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת-הַבַּיִת וְיִכְלְמוּ
 11 מִעֲוֹנוֹתֵיהֶם וּמִדְּדוּ אֶת-תִּכְנִיתָ: יֵא וְאִם-נִכְלְמוּ מִכָּל אֲשֶׁר-עָשׂוּ
 צוּרַת הַבַּיִת וּתְכוּנָתוֹ וּמוֹצְאָיו וּמוֹבְאָיו וְכָל-צוּרָתוֹ וְאֵת כָּל-חֻקָּתוֹ
 וְכָל-צוּרָתוֹ [צוּרָתוֹ] וְכָל-תּוֹרָתוֹ [תּוֹרָתוֹ] הוֹדַע אוֹתָם וְכָתַב
 לְעֵינֵיהֶם וַיִּשְׁמְרוּ אֶת-כָּל-צוּרָתוֹ וְאֶת-כָּל-חֻקָּתוֹ וַעֲשׂוּ אוֹתָם:
 12 יב זֹאת תּוֹרַת הַבַּיִת עַל-רֹאשׁ הָהָר כָּל-גִּבְלוֹ סָבִיב | סָבִיב קִדְשׁ
 13 קִדָּשִׁים הִנֵּה-זֹאת תּוֹרַת הַבַּיִת: יג וְאַלֶּה מִדּוֹת הַמִּזְבֵּחַ בָּאֲמוֹת
 אֹמֶה אֹמֶה וְטַפַּח וְחִיק הָאֹמֶה וְאַמֶּה-רֹחַב וּגְבוּלָהּ אֶל-שַׁפְתָּהּ
 14 סָבִיב זֶרֶת הָאֶחָד וְזֶה גֹב הַמִּזְבֵּחַ: יד וּמִחִיק הָאָרֶץ עַד-הָעֶזְרָה
 הַתְּחִתּוֹנָה שְׁתֵּים אֲמוֹת וְרֹחַב אֹמֶה אֶחָת וּמִהָעֶזְרָה הַקְּטָנָה
 15 עַד-הָעֶזְרָה הַגְּדוֹלָה אַרְבַּע אֲמוֹת וְרֹחַב הָאֹמֶה: טו וְהַהֲרָאֵל אַרְבַּע
 אֲמוֹת וּמִהָאֲרָאֵל [וּמִהָאֲרִיאֵל] וְלִמְעָלָה הַקֶּרְנוֹת אַרְבַּע:

yalnız bırakmayacağını ve sonunda onları tekrar eve geri getireceğini söylemiştir. Kitabın son bölümlerinde, Yehezkel, III. *Bet-Amikdaş*'ın mimarisi, boyutları ve kuralları hakkında bir vizyon tecrübe eder. Ardından, bunun yirmi yıl öncesinde kendisine *Bet-Amikdaş*'tan uzaklaştığı gösterilen *Şehina*'nın tekrar *Bet-Amikdaş*'a dönüşünü görür.

Aftara işte bu kehanetle başlamaktadır. Kehanetin bir bölümünde, *Bet-Amikdaş*'ın yıkılışına sebep olan kraliyet umursamazlığının, *Bet-Amikdaş*'a bir daha hiçbir zaman musallat edilmemesi konusunda sert bir uyarıda bulunulmaktadır.

Aftara, Yehezkel'in, sürgünden dönen Bene-Yisrael tarafından *Bet-Amikdaş*'taki *Mizbeah*'ta yapılan ve Tanrı'ya olan yakınlıklarının hiçbir zaman değişmeyeceğini vurgulayan *korban*larla ilgili kehanetini anlatır. *Mizbeah*'ı "temizleyerek", kendi özel ve kutsal amacına hazırlanmasını sağlayacak olan *korbanlar* tanımlanır. Bu şekilde, *aftara*, *peraşa* ile uyum içindedir. Nitekim *peraşa*-da da *Mişkan* ve *Koenler* ile, hem onların hem de *Mizbeah*'ın göreve başlaması için yapılan özel *korbanlar* tanımlanmaktadır.

Mizbeah'ın belirli bazı yerleriyle ilgili olarak, Yehezkel, *Tanah*'ın başka yerlerinde görülmemeyen sembolik sözcükler kullanmaktadır. Örneğin, tam anlamıyla "Tanrı'nın Dağı" anlamına gelen "[H]Arel", *Mizbeah*'ın üstten dört *amalik* (yaklaşık 2m.) bölümünü; "Tanrı'nın Aslanı" anlamındaki "Ariel", *Mizbeah*'ın üstündeki *korban*ların yakılmasında kullanılan ateşi ifade eder.

Aftarat Tetsave

*Tetsave peraşasının okunduğu Şabat,
Zahor peraşasına rastlarsa, o güne özel Aftara [Vayomer Şemuel] okunur.*

Ata Ben Adam – Yehezkel 43:10–27

43

¹⁰ [Işık saçan bir insan görüntüsündeki bir meleğin, Tanrı Adına peygamber Yehezkel'e söyledikleri:] “Sen insanoğlu! Yisrael Ailesi'ne [üçüncü] tapınağı anlat. [Böylece, onların günahlarına karşın, yine de şefkatli davrandığını görerek, aynı zamanda, diğer *Bet-Amikdaşlar*'ı kaybetmelerine neden olan] günahları nedeniyle utanç duysunlar. [Ayrıca onlara, III. *Bet-Amikdaş*'ın inşa planını öğret ki vakti geldiğinde inşa etmek üzere, onun] Hazır halinin ölçülerini iyice bellesinler.

¹¹ Yaptıkları şeylerin tümünden utanç duydukları takdirde, onlara tapınağın genel şeklini [ne gibi bölümlere sahip olacağını, bunların her birinin] yerleşimini, [tüm bunların] çıkış ve giriş yerlerini, [bölümlerin] hepsinin şekillerini, [her bölümün kullanımına dair] tüm kanunlarını, [bölümlerin duvarlarında yer alacak, *Keruwim* gibi] tüm suretlerini, [Koenler-Koen olmayanlar, kadınlar-erkekler gibi grupların hangi bölümlerde bulunabilecekleri konusundaki] tüm kuralları bildir ve [bunları sürekli öğrenebilmeleri için, onların] gözleri önünde yaz. Böylece [*Bet-Amikdaş*'ın] şeklini ve [kullanım] kanunlarını [zihinlerinde] koruyacaklar ve [vakti geldiğinde] bunları yapabilecekler. [Fakat utanç duymuyorlarsa, hiçbir şey anlatma]. ¹² “Bu, [yani Yehezkel kitabının daha önceki 40-42. *perekelerinde* anlatılanlar,] dağın tepesindeki tapınakla ilgili öğretimdir. [Dağı] Çevresi boyunca dolaşan sınırı[nın iç tarafında kalan] her yer, [karşısındaki Yerusalayim şehri ile karşılaştırdığında] Kutsallar Kutsalı'dır – tapınakla ilgili öğreti işte budur.

¹³ “*Mizbeah*'ın *ama* cinsinden verilen ölçülerinde [kullanılan özel] *ama* [ölçüsü, 5 *tefa*ha eşit olan normal] *ama* ve bir *tefahtır* [yani 6 *amaya* eşittir. Diğer yandan, *Mizbeah*'ın] kaidesi[nin yüksekliği, 5 *tefahtık* normal ölçüyle] 1 *ama*, [*Mizbeah*'ın etrafını saran] taraçası [yine normal ölçüyle] 1 *ama*, her yanındaki sınırında [köşelerde yer alan kare şeklindeki dört çıkıntının her biri, merkezinden] kenarına [doğru yapılan ölçüyle] 1 *zeret* [= yarım *ama*; merkezden kenara olan ölçü, kenarın yarısı olduğuna göre her çıkıntı 1x1 normal *ama* ebadındadır. İçeride tütsünün yakıldığı altın] *Mizbeah*'ın [1x1 *amalık* üst] yüzeyi de bu [normal, 5 *tefahtık* amaya göredir. ¹⁴ Dışarıdaki *korban Mizbeahı*'na dönersek: En altta 32x32 *ama* ebadında bir kaide vardır. Bu] kaidenin, yer[seviyesin]den alt taraçaya [yani kendi üst yüzeyine kadar olan yüksekliği] 2 *ama*, genişliği ise 1 *amadır*. [Bu genişlik, *Mizbeah*'ın bundan sonraki bölümü için 30x30 *amalık* bir alan bırakmıştır. Söz konusu] Alt taraçadan üst taraçaya [olan yükseklik] 4 *ama*, [taraçanın] genişliği ise 1 *amadır* [Böylece bundan sonraki bölüm için 28x28 *amalık* bir alan kalmıştır. ¹⁵ Bu bölüm, yani] *Arel*, 4 *ama* [yüksekliğindedir]. *Ariel*'in seviyesi] üstünde de [*Mizbeah*'ın dört köşesinde yer alan, 1x1 *ama* ebadında] dört çıkıntı [vardır].

Yehezkel kitabı, Peygamber Yehezkel'e, Şehina'nın *Bet-Amikdaş*'tan yavaşça uzaklaşmakta olduğunun ve kutsiyetten yoksun kaldığı için, ardında Babil ordusuna kolayca yem olacak boş bir kabuk bıraktığının gösterilmesi ile başlamıştır. Fakat Tanrı, Kutsal Varlığı'nı sadece fiziksel

mekanlardan uzaklaştırır – Halkı'ndan ise uzaklaştırmaz. Yehezkel'in, Bene-Yisrael'i, yoldan çıkmalarının kötü sonuçları konusunda uyarış süreci boyunca, Tanrı Yehezkel'e sürekli olarak, ne olursa olsun Bene-Yisrael'in “Tanrı'nın Halkı” olarak kalacağını, çıkacakları sürgünlerde onları

וְהָאֲרָאִיל [וְהָאֲרִיאֵל] שְׁתֵּים עָשָׂר אֲרָךְ בְּשָׁתִים עָשָׂר רָחֵב רְבֹועַ
 17 אֶל אַרְבַּעַת רְבָעִיו: יִי וְהָעֹזָה אַרְבַּע עָשָׂר אֲרָךְ בְּאַרְבַּע עָשָׂר
 רָחֵב אֶל אַרְבַּעַת רְבָעֶיהָ וְהַגְּבֹול סְבִיב אוֹתָהּ חֲצִי הָאֲמָה
 18 וְהַחִיק-לָהּ אֲמָה סְבִיב וּמַעֲלֶתְהוּ פְּנוֹת קֳדָיִם: יֵה וַיֹּאמֶר אֵלֵי
 בֶן-אָדָם כֹּה אִמַּר אֲדֹנָי יְהוִה אֵלֶּה חֻקֹּת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַעֲשׂוֹתוֹ
 19 לְהַעֲלֹת עָלָיו עֹלָה וּלְזַרֵק עָלָיו דָּם: יֵה וְנִתְּתָה אֶל-הַכֹּהֲנִים
 הַלְוִיִּם אֲשֶׁר הֵם מִזֶּרַע צְדֹק הַקְּרִבִּים אֵלֵי נֹאם אֲדֹנָי יְהוִה
 20 לְשִׁרְתָּנִי פֶרַךְ בֶּן-בֶּקֶר לְחֹטָאֵת: כ וּלְקַחְתָּ מִדָּמָו וְנִתְּתָה עַל-אַרְבַּעַ
 קֶרְנֵתָיו וְאֶל-אַרְבַּעַ פְּנוֹת הָעֹזָה וְאֶל-הַגְּבֹול סְבִיב וְחֹטָאֵת אוֹתוֹ
 21 וְכִפַּרְתָּהוּ: כֹּא וּלְקַחְתָּ אֶת הַפֶּרַךְ הַחֹטָאֵת וּשְׂרָפוֹ בַּמִּפְקֵד הַבַּיִת
 22 מִחוּץ לַמִּקְדָּשׁ: כב וּבַיּוֹם הַשְּׁנִי תִקְרִיב שְׁעִיר-עִזִּים תָּמִים לְחֹטָאֵת
 23 וְחֹטָאוֹ אֶת-הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר חֹטָאוֹ בִּפְרֹ: כג בְּכָל־זֶמֶן מִחֹטָא תִקְרִיב
 24 פֶּרַךְ בֶּן-בֶּקֶר תָּמִים וְאֵיל מִן-הַצֹּאן תָּמִים: כד וְהִקְרַבְתָּם לִפְנֵי יְהוִה
 וְהִשְׁלִיכוּ הַכֹּהֲנִים עֲלֵיהֶם מֶלַח וְהָעִלּוּ אוֹתָם עָלֶיהָ לִיהוֹה:
 25 כה שְׁבַעַת יָמִים תַּעֲשֶׂה שְׁעִיר-חֹטָאֵת לַיּוֹם וּפֶרַךְ בֶּן-בֶּקֶר וְאֵיל
 26 מִן-הַצֹּאן תָּמִימִים יַעֲשׂוּ: כו שְׁבַעַת יָמִים יִכְפְּרוּ אֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְטִהְרוּ
 27 אוֹתוֹ וּמִלְאוּ יָדוֹ [יָדָיו]: כז וַיִּכְלוּ אֶת-הַיָּמִים וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי
 וְהָלָאָה יַעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים עַל-הַמִּזְבֵּחַ אֶת-עֹלוֹתֵיכֶם וְאֶת-שְׁלֵמֵיכֶם
 וּרְצָאתִי אֶתְכֶם נֹאם אֲדֹנָי יְהוִה:

¹⁶ *Ariel*'in kendisi, kare şeklindedir ve dört çeyreğinin her birinin [kenar] uzunluğu 12 [amadır; yani tüm alan 24x24 amadır].

¹⁷ Çatı ise, dört çeyreğinin her biri için 14 [ama] boyunda ve 14 [ama] enindedir [yani 28x28 ama ebadındadır]. Her yanındaki sınırı [yani köşelerdeki dört çıkıntının her biri, merkezden kenara yapılan ölçümle] yarım ama [yani 1x1 ama ebadındadır. Böylece, 28x28 amalık çatıda, dıştan 1 amalık bölümün köşe çıkıntıları ve onların arasına, diğer 1 ama genişliğinde bir şeridin de *Koenler*'in yürümesi için patika olarak ayrılmasıyla 24x24 amalık *Ariel* ebadına ulaşılmıştır. Ayrıca *Mizbeah*'ın, dibindeki] kaidesi, çevre boyunca 1 ama [enindedir. Biri kaideye, diğeri tıraşaya, öteki de çatıya çıkan] rampaları, doğuya bakmaktadır.”

¹⁸ [Melek, Tanrı Adına] Bana “İnsanoğlu!” dedi. “Tanrı Aşem şöyle dedi: Üzerinde *Ola-korbanı* gerçekleştirme ve [duvarlarına] kan boca etme [açısından uygun hale gelmesi için], *Mizbeah*'ın, tamamlandığı günde [hizmete açılış töreni olarak uygulanması gereken] prosedürü şudur:

¹⁹ “[I. *Bet-Amikdaş*'ın ilk *Koen Gadolu*] Tsadok'un soyundan olan ve Bana hizmet etmek üzere yaklaşan” – Efendi Aşem'in Sözü – “Levi [kabilesine mensup] *Koenler*'e, *Hatat-korbanı* olarak genç bir boğa ver.

²⁰ [Boğanın] Kanından al ve [*Mizbeah*'ın] dört köşe çıkıntısı üzerine, çatının dört köşesine ve çevre boyunca kenarına sür; böylece onu arındırmış ve [aleladelik konumundan] temizlemiş olacaksın [tüm bunlar, aynı zamanda, senin, III. *Bet-Amikdaş* zamanında tekrar dirileceklerden biri olacağına dair bir müjdedir de].

²¹ *Hatat-korbanı* olan boğayı al ve [görevli kişi] onu tapınağın bitiminde, Kutsal Mekan'ın dışında yaksın.

²² İkinci gün, *Hatat-korbanı* olarak kusursuz bir teke getir ve *Mizbeah*'ı, [ilk gün] boğayla arındırdıkları gibi, [kanı boca ederek] arındırırlar.

²³ Arındırma işlemini tamamladığında, kusursuz genç bir boğa ve davardan, kusursuz bir koç getir.

²⁴ Onları Tanrı'nın Huzuru'nda [*Mizbeah* üzerinde yakarak] *korban* yapacaksın: *Koenler* bunların üzerine [normalde *korban* işleminin bir parçası olarak yapıldığı üzere] tuz saçsınlar ve onu Tanrı Adına bir *Ola-korbanı* olarak [tamamen] yaksınlar.

²⁵ [İkinci günde yapıldığı şekilde] Yedi gün boyunca, gün başına, *Hatat-korbanı* olarak bir teke kullanacaksın. [Ayrıca, *Ola-korbanı* olarak, her ikisi de] kusursuz, genç bir boğa ve davardan bir koç kullanacaklar.

²⁶ Yedi gün boyunca *Mizbeah*'ı [aleladelik konumundan] temizleyecekler ve onu saflaştıracaklar; böylece onu hizmete açacaklar.

²⁷ Bu günler tamamlandığında; sekizinci gün ve sonrasında, *Koenler Mizbeah*'ın üzerinde, *Ola-korban*larınızı ve *Şelamim-korban*larınızı gerçekleştirecekler ve sizi[n ibadetinizi] istekle kabul edeceğim” – Efendi Aşem'in Sözü.

כ וַיִּשְׁלַח אַחָאב בְּכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבֹּץ אֶת־הַנְּבִיאִים אֶל־הָרֶ
 20 הַכְּרִמָּל׃ כֹּא וַיָּגֶשׁ אֵלָיוּ אֶל־כָּל־הָעָם וַיֹּאמֶר עַד־מָתִי אַתֶּם
 21 פֹּסְחִים עַל־שְׁתֵּי הַסַּעֲפִים אִם־יְהוָה הָאֱלֹהִים לָכֵן אַחֲרָיו
 22 וְאִם־הַבַּעַל לָכֵן אַחֲרָיו וְלֹא־עָנָו הָעָם אֹתוֹ דָּבָר׃ כֹּב וַיֹּאמֶר אֵלָיוּ
 אֶל־הָעָם אֲנִי נֹתַרְתִּי נָבִיא לַיהוָה לְבָדִי וּנְבִיאֵי הַבַּעַל
 23 אַרְבַּע־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים אִישׁ׃ כג וַיִּתְּנוּ־לָנוּ שְׁנַיִם פָּרִים וַיִּבְחָרוּ לָהֶם
 הַפָּר הָאֶחָד וַיִּנְתְּחוּ וַיִּשְׁימוּ עַל־הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא יִשְׁימוּ וְאֲנִי
 אֶעֱשֶׂה | אֶת־הַפָּר הָאֶחָד וַנְּתַתִּי עַל־הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא אֶשִׂים׃
 24 כד וַיִּקְרְאוּם בְּשֵׁם אֱלֹהֵיהֶם וְאֲנִי אֶקְרָא בְּשֵׁם־יְהוָה וְהָיָה הָאֱלֹהִים
 אֲשֶׁר־יַעֲנֶה בְּאֵשׁ הוּא הָאֱלֹהִים וַיַּעַן כָּל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ טוֹב הַדָּבָר׃
 25 כה וַיֹּאמֶר אֵלָיוּ לְנְבִיאֵי הַבַּעַל בַּחֲרוּ לָכֶם הַפָּר הָאֶחָד וַעֲשׂוּ
 רֶאשָׁנָה כִּי אַתֶּם הָרַבִּים וַקְּרֹאוּ בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם וְאֵשׁ לֹא תִשְׁימוּ׃
 26 כו וַיִּקְחוּ אֶת־הַפָּר אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם וַיַּעֲשׂוּ וַיִּקְרְאוּ בְּשֵׁם־הַבַּעַל
 מִהַבֶּקֶר וְעַד־הַצִּהְרִים לֵאמֹר הַבַּעַל עֲנֵנוּ וְאִין קוֹל וְאִין עֲנָה
 27 וַיִּפְסְחוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה׃ כז וַיְהִי בַצִּהְרִים וַיִּהְיֶה בָהֶם
 אֵלָיוּ וַיֹּאמֶר קְרֹאוּ בְּקוֹל־גְּדוֹל כִּי־אֱלֹהִים הוּא כִי־שָׁיַח וְכִי־שָׁיַג
 לוֹ וְכִי־דָרַד לוֹ אוֹלֵי יָשָׁן הוּא וַיִּקְץ׃

Ahav, Eliyau'nun katlini emretmiş ve onu saklanmaya mecbur etmişti. Ahav ve hizmetkarı Ovadya, ümitsizce hayvanların otlatılabileceği otlaklar aramaktaydılar. Ahav'ın bilmediği ise, Ovadya'nın bir peygamber olduğu ve canı pahasına Tanrı'nın yüz peygamberini gizlediğiydi. Ahav ve Ovadya arayışlarını değişik yerlerde gerçekleştiriyorlardı. Bir gün, Eliyau Ovadya'nın karşısına çıkarak, Ahav'a kendisiyle yüzleşmeye hazır olduğunu bildirmesini emreder.

Sonuç, Karmel dağındaki ünlü yüzleşme olur. Aftara buradan başlamaktadır. Burada Eliyau, İzevel'in şarlatanlarına meydan okuyarak, Tanrı'nın kim olduğunu göstereceğini söyler;

onlardan da putların gücünü kanıtlamalarını ister. Bu karşılaşmanın sonucunda, bir mucize meydana gelir ve tüm halk Tanrı'ya olan inançlarını "A-do-nay U AE-lo-im – Aşem – Tanrı O'dur" haykırışlarıyla ilan eder.

Yom Kipur duasının doruk noktasında tüm Yahudi cemaatlerinin bir Teşuva belirtisi olarak haykırdıkları bu cümle, Yahudi yaşamının en önemli amacının Tanrı'yı tanımak olduğunu en güzel bir biçimde ilan etmektedir.

Aftarat Ki Tisa

*Ki Tisa peraşasının okunduğu Şabat,
Para peraşasına rastlarsa, o güne özel Aftara [Bet Yisrael] okunur.*

Vayışlah Ahav – Melahim I 18:20–39

18

²⁰ [Yisrael kralı] Ahav, tüm Bene-Yisrael'e [elçilerle haber] gönderdi [ve onları peygamber Eliyau ile, Baal putunun sahte peygamberleri arasında gerçekleşecek boy ölçüşmeye çağırdı. Halk kendisinden gelmesine karşın, Ahav, tüm yaptıklarının göz boyaması olduğunu pek iyi bilen sahte] peygamberleri [zorla] Karmel dağında topladı.

²¹ Eliyau halka yaklaşıp “Ne zamana kadar [sürekli olarak ayak değiştirmek zorunda kalan topal biri gibi] iki fikir arasında gidip geleceksiniz?” dedi. “Eğer Tanrı, Aşem ise, O’nu takip edin. Yok eğer Baal ise, onu takip edin.”

Halk ona tek kelime cevap vermedi [zira, dediği gibi, neyin gerçekten doğru olduğunu bilmeyecek kadar boşluktaydı].

²² [Bir peygamber olan ama bunu açıkça göstermeyen Ovadya, Ahav’la kraliçe İzevel’in gazabından korumak için, yüz kadar peygamberi gizliyordu. Halk bunu bilmediği için] Eliyau halka “Aşem adına peygamber olarak sadece ben kaldım” dedi. “Baal’ın peygamberleri ise dört yüz elli kişi [buna rağmen; görelim bakalım kimin duası kabul olacak! Teklifim şu:

²³ Bize iki boğa versinler ve [peygamber geçinen bu kişiler] kendilerine boğalardan birini seçsinler. Onu [kesip] parçalarına ayırsınlar ve odunların üzerine yerleştirsinler, ama ateş uygulamasınlar. [Aynı şekilde] Ben de diğer boğayı hazırlayıp odunların üzerine yerleştireceğim ve ateş uygulamayacağım. ²⁴ [Siz, sahte peygamberler] Kendi tanrınıza ismiyle seslenin; ben de Aşem’i İsmi ile çağırayım. Ve hangi tanrı ateşle [yani bu boğaları yakmak üzere ateş göndererek] cevap verirse, o [gerçek] Tanrı’dır.”

Tüm halk cevap verip “İyi öneri!” dediler.

²⁵ Eliyau, Baal’ın peygamberlerine “Kendinize boğalardan birini seçip ilk siz davranın; ne de olsa çoğunluk sizsiniz” dedi. “tanrınıza ismiyle seslenin, ama ateş uygulamayın.”

²⁶ [Sahte peygamberler, Ahav’ın] Kendilerine verdiği boğayı alıp hazırladılar ve sabah-tan öğlene kadar Baal’a ismiyle seslenerek “Ey Baal; cevap ver bize!” dediler; ama ne ses vardı, ne de cevap veren. [İbadetin bir parçası olarak, Ahav’ın] Yapmış olduğu sunağın üzerinde sıçramaya başladılar.

²⁷ Öğle üzeri, Eliyau onlarla alay etmeye başladı: “Yüksek sesle çağırın” dedi. “Tanrıymış! Belki sohbettedir, ya da [birilerini] kovalıyordur, ya da [ayak] yolundadır. Belki de uyuyordur; [sesinizi yükseltin ki] uyasın!”

Peraşada olduğu gibi aftarada da halk arasındaki bir karmaşadan bahsedilmektedir. Kral Ahav ve Kraliçe İzevel, on kabilenin, David hanedanından ayrılarak kurmuş oldukları Yisrael Krallığı’nı yönetmekteydiler. Kötü krallardan oluşan dizinin en kötülerinden olan Ahav’ın kraliçesi, Yahudi değil bir putperestti. Bulabildiği her peygamberi öldürtmekte ve etrafında, kendi putları için bir yalancı peygamberler topluluğu oluşturmaktaydı.

Ahav, tüm krallığına putperestliği benimsetmiş güçlü bir liderdi. Bunu yaparken karşısında bulunduğu rakibi ise, büyük ve cesur peygamber Eliyau idi. Eliyau Anavi, Tanrı’nın sözlerini halka ulaştırmak için her türlü ölüm tehdidine göğüs geriyordu.

Eliyau Anavi üç yıllık dayanılmaz bir kuraklığın başlayacağını bildirmiş, bu gerçekleşmiştir. Kral

כח ויקראו בקול גדול

ויתגדרו כמשפטים בחרבות וברמחים עד שפךדם עליהם:

כט ויהי כעבר הצהרים ויתנבאו עד לעלות המנחה ואין קול 29

ואין ענה ואין קשב: ויאמר אליהו לכלהעם גשו אלי ויגשו 30

כלהעם אליו וירפא את־מזבח יהוה ההרוס: וא ויקח אליהו 31

שתים עשרה אבנים כמספר שבטי בני־יעקב אשר היתה 32

דבר־יהוה אליו לאמר ישאל יהוה שמך: וא ויבנה את־האבנים 32

מזבח בשם יהוה ויעש תעלה כבית סאתים זרע סביב למזבח:

אג ויערך את־העצים וינתח את־הפור וישם על־העצים: וא ויאמר 33-34

מלאו ארבעה כדים מים ויצקו על־העלה ועל־העצים ויאמר 35

שנו וישנו ויאמר שלשו וישלשו: וא וילכו המים סביב למזבח 36

וגם את־התעלה מלא־מים: וא ויהי | בעלות המנחה ויגש אליהו 36

הנביא ויאמר יהוה אלי אברהם יצחק וישאל היום יודע 37

כי־אתה אלהים בישראל ואני עבדך ובדברך [ובדברך] עשיתי 38

את כל־הדברים האלה: וא ענני יהוה ענני וידעו העם הנה 37

כי־אתה יהוה האלהים ואתה הסבת את־לבם אחרנתי: וא ותפל 38

אש־יהוה ותאכל את־העלה ואת־העצים ואת־האבנים 39

ואת־העפר ואת־המים אשר־בתעלה לחכה: וא וירא כל־העם 39

ויפלו על־פניהם ויאמרו יהוה הוא האלהים יהוה הוא האלהים:

²⁸ [Eliyaü alay etse de, diğlerleri onu ciddiye aldılar ve] Yüksek sesle çağırmağa başladılar; ritüelleri gereği [halkı kendi taraflarında tutma amacıyla] kılıçlar ve mızraklarla, üzerlerinden kan akana kadar bedenlerini çizdiler.

²⁹ Öğle vakti geçtikten sonra, akşam üstü [Ola-korbanı olarak yapılan] Düzenli-korbanı gerçekleştirme vakti gelene kadar, [garip sözler söyleyerek] peygamberlik eder gibi yaptılar. Ama ne ses vardı, ne cevap veren, ne de bir dinleyen[in olduğuna dair herhangi bir belirti].

³⁰ Eliyaü tüm halka “Bana yaklaşın [ve herhangi bir hile yapmadığıma tanık olun]” dedi. Tüm halk ona yaklaştı. [Eliyaü, Karmel dağında kral Şaul’un] Tanrı Adına [inşa etmiş olduğu, fakat sonradan putperestlerce] Yıkılmış olan *mizbeahı* tamir etti.

³¹ Eliyaü, Tanrı’nın “İsmin Yisrael olacak” şeklindeki sözünün geldiği Yaakov’un oğullarının [soyundan gelen] kabilelerinin sayısına denk olarak, on iki taş aldı.

³² Bu taşları, Tanrı Adına bir *mizbeah* halinde inşa etti ve *mizbeahın* çevresi boyunca, iki *sea* tohum [ekimine uygun] büyüklükte [yani 50x50 *ama* genişliğindeki bir alanı sınırlayacak] bir hendek yaptı.

³³ Odunları dizdi, boğayı parçalarına ayırdı ve odunların üzerine yerleştirdi.

³⁴ “Dört çömlek su doldurup *korban* ile odunların üzerine dökün” dedi. [Dediği yaptıktan sonra] “İkinci kez!” dedi; ikinci kez yaptılar. “Üçüncü kez!” dedi; üçüncü kez yaptılar [Eliyaü bu şekilde, üç Ata, Avraam, Yitshak ve Yaakov’a denk olarak üç kerede, toplam on iki, yani Yisrael kabilelerinin sayısı kadar çömlek su dökülerek, gerçekleşecek mucizenin boyutunu büyütme istemişti].

³⁵ Sular, *mizbeahın* çevresine aktı; [Eliyaü ya da emrettiği bir kişi] kanala da su doldurdu.

³⁶ [Akşam] *Korbanının* yakılma vakti geldiğinde, Eliyaü [dua etmek üzere] yaklaştı ve “Ey, Avraam, Yitshak ve Yisrael’in Tanrısı Aşem!” dedi. “[Duamı kabul edip göklerden ateş göndermenle] Bugün, Senin [Kutsal Varlığı’nı] Yisrael’de [barındıran] Tanrı [olduğun], benim Senin kulun [olduğum] ve tüm bunları [ve her zaman vesile olduğum Mucizelerin’i, hileler ya da büyülerle değil] Senin Sözün’le gerçekleştirdiğim kavranacak [Ayrıca şu anda *Bet-Amikdaş* dışında başka yerde *korban* yapılması yasak olmasına karşın, burada Senin Adına, halkı Sana döndürmek için bu istisnayı yaptığım ve Senin bunu onayladığın, vereceğin cevap yoluyla bilinecek].

³⁷ Cevap ver bana ey Aşem – bana cevap ver ki bu halk [tek ve gerçek] Tanrı’nın Sen olduğunu kavrasın. Kalplerini [putperestlikten] geriye, [bu açık mucizenle, Bizzat] Sen çevireceksin!”

³⁸ Tanrı’nın ateşi [aniden] indi ve *korbanı*, odunları, taşları ve toprağı yakıp tüketti. Hendekteki suyu da yalayıp bitirdi.

³⁹ Tüm halk [bunu] gördü ve yüz üstü yere kapandılar. [Bir ağızdan] Dediler: “Aşem – Tanrı O’dur! Aşem – Tanrı O’dur! [Baal, tanrı değildir!]”.

18 יֵה כֹה־אֹמֵר אֲדֹנָי יְהוָה בְּרֹאשׁוֹן בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ תִּקַּח פֶּרֶךְ־בֶּן־בֶּקָר
 19 תָּמִים וְחֹטְאֹת אֶת־הַמִּקְדָּשׁ: יֵט וּלְקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֹטָאֹת וְנָתַן
 אֶל־מִזְבֵּחַ הַבַּיִת וְאֶל־אַרְבַּע פָּנוֹת הָעִזָּרָה לַמִּזְבֵּחַ וְעַל־מִזְבֵּחַ
 20 שָׁעַר הַחֹצֵר הַפְּנִימִית: כ וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְשִׁבְעָה בַּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שְׂגָה
 21 וּמִפְתִּי וּכְפָרְתָם אֶת־הַבַּיִת: כֹּא בְרֹאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
 22 יִהְיֶה לָכֶם הַפֶּסַח חָג שִׁבְעוֹת יָמִים מִצּוֹת יֵאָכֵל: כב וְעָשָׂה הַנָּשִׂא
 23 בַּיּוֹם הַהוּא בִּעְדּוֹ וּבְעֵד כָּל־עַם הָאָרֶץ פֶּר חֹטְאֹת: כג וְשִׁבְעַת
 יָמֵי־הַחָג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה שִׁבְעַת פָּרִים וְשִׁבְעַת אֵילִים תְּמִימִם
 24 לַיּוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחֹטָאֹת שְׁעִיר עִזִּים לַיּוֹם: כד וּמִנְחָה אֵיפָה
 25 לֶפֶר וְאֵיפָה לָאֵיל יַעֲשֶׂה וְשֶׁמֶן הֵן לְאֵיפָה: כה בַּשְּׁבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה
 עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּחָג יַעֲשֶׂה כֹאֲלֹה שִׁבְעַת הַיָּמִים כַּחֹטָאֹת כַּעֲלֹה
 וְכַמִּנְחָה וְכַשֶּׁמֶן:

1 א כֹה־אֹמֵר אֲדֹנָי יְהוָה שָׁעַר הַחֹצֵר הַפְּנִימִית הַפְּנִי קָדִים יִהְיֶה
 סָגוֹר שֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיט יִפְתָּח וּבַיּוֹם הַחֹדֶשׁ יִפְתָּח:
 2 ב וּבָא הַנָּשִׂא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשָּׁעַר מַחוּץ וְעָמַל עַל־מִזְבֵּחַ הַשָּׁעַר
 וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־עוֹלָתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה עַל־מִפְתָּן הַשָּׁעַר
 3 וַיֵּצֵא וְהִשָּׁעַר לֹא־יִסָּגֵר עַד־הָעֶרֶב: ג וְהִשְׁתַּחֲוּ עַם־הָאָרֶץ פֶּתַח
 הַשָּׁעַר הַהוּא בַּשְּׁבִיטוֹת וּבַחֲדָשִׁים לִפְנֵי יְהוָה:

zamanlarda da artar. Bu sebeple Ay, geçmiş olduğu gibi bir geleceğin de varolacağı konusundaki ümit ve güveni temsil eder. Bu canlılık, Yahudiler üzerindeki herhangi bir egemenlik ve hegemonyanın, sadece geçici bir şey olabileceğini garanti eder. Yisrael bazı zamanlarda tarihin sayfalarından yok olma belirtileri gösterebilir – fakat Ay için de durum böyledir. Yine de Ay tekrar ışık yansıtmaya başlar – ve Yisrael, Tora sayesinde kendisinde varolan güce bağlı olarak Yeni Ay'ı kutsar. Buna benzer bir şekilde Yahudi Ulusu da kendi kuvvetini ve diriliğini sürekli olarak yeniler, tarihin “Yahudiler sahneden çoktan silinmiş

olmalıydı” diyen kanunlarına karşı dimdik ayakta kalır ve bu şekilde kurtuluşla ilgili – daha büyük ve manevi bir dünya ile ilgili – kehanetlerin gerçekleşmesi konusunda kendisini bir araç haline getirebilme yeteneğini kanıtlamış olur.

Aftarat Şabat Ahodeş

Bu Aftara, Ahodeş peraşasının okunduğu Şabat günlerinde okunur.

Barışon – Yehezkel 45:18 – 46:15

45

¹⁸ [Peygamber Yehezkel'in sözleri:] Efendi Aşem şöyle dedi: "İlk [ayda; yani Nisan ayında], ayın birinde kusursuz genç bir boğa alacak ve [III. Bet-A]mikdaş'ı paklayacaksın [zira Bene-Yisrael, geçmişte olduğu gibi, gelecekte de Nisan ayında sürgünden tamamen kurtulacak ve bunun ifadesi Bet-Amikdaş'ın kuruluşu olacaktır].

¹⁹ Koen, *Hatat-korbanı*'nın kanından [bir miktar] alacak ve tapınağın pervazına, *Mizbeah*'ın çatısının dört köşesine ve iç avlunun [kapı] pervazına sürecektir.

²⁰ Yedinci günde [de olmak üzere, bunu takip eden altı günün her birinde] böyle yap. Böylece [mutluluğundan dolayı] hata yapan ya da cahil olan [ve Bet-Amikdaş'ta girmemesi gereken bir yere giren bir kişi olursa, onun günahını, dolayısıyla da] tapınağı [hatadan] temizlemiş olacaksınız.

²¹ "İlk [ayda], ayın 14. günü sizin için *Pesah*[-korbanını getirme vakti] olacaktır. [Bu günün ardından] Yedi günlük bayram boyunca *matsa* yenecektir.

²² O gün [yani 14 Nisan'da], halkın lideri, hem kendi hem de ülkenin tüm halkı[nın günahlarını affettirmek] için [kendisine ait] bir boğayı *Hatat-korbanı* [şeklinde] hazırlayacak. ²³ Bayramın yedi günü boyunca Tanrı Adına *Ola-korbanı* yapacak: Yedi günlük süreçteki her gün kusursuz yedi boğa ve yedi koç. Ayrıca her gün *Hatat-korbanı* olarak bir de teke. ²⁴ [Bu korbanların yanında] *Minha* olarak, boğa başına bir *efa*, koç başına da bir *efa* [un] hazırlayacak, her *efa* [un] için de bir *in* yağ [kullanacak].

²⁵ "Yedinci [ayda; yani Tışri ayında] ayın 15. günündeki bayramda da, yedi gün boyunca, *Hatat-korbanı*, *Ola-korbanı*, *Minha* ve yağ açısından bunların aynısını hazırlayacaktır."

46

¹ Efendi Aşem şöyle dedi: "İç avlunun doğuya bakan kapısı altı iş günü boyunca kapalı olacak. *Şabat* günü açılacak ve Ay[ın ilk, yani *Roş Hodeş*] günü açılacak.

² Lider dış taraftan kapının ayvanından geçerek girecek ve kapının pervazında duracak. Koenler [liderin] *Ola-korbanı* ile *Şelamim*-korbanlarını gerçekleştirecekler. [Sonra lider] Kapının eşiğinde eğilip çıkacak; fakat kapı akşama kadar kapatılmayacak.

³ [Çünkü] *Şabat* ve [*Roş*] *Hodeş*'lerde ülke halkı, Tanrı'nın Huzurunda bu kapının girişinde eğilecektir.

Nisan ayının ilk günü, Yahudi Ulusu için tarihi bir gündü ve daima da öyle kalacaktır. Bu günde Bene-Yisrael, bir ulus olarak toplu halde ilk mitsvalarını almışlardır. Bu emir, Yeni Ay'ın kutsanması konusundaki mitsvadır. Bu uygulamanın çok köklü manevi ve tarihi önemi vardır. Bu emrin, Hanuka mucizesi öncesinde Suriye-Yunan İmparatorluğu işgali sırasında yasaklanan üç mitsvadan biri olduğu kayda değerdir. Yasaklanan diğer iki emir *Şabat* ve *Berit-Mila* idi. Dolayısıyla, Yisrael'in düşmanları, Yeni Ay'ın kutsanmasının, Yisrael'in bir Tora Ulusu olarak varoluşunda temel öneme sahip olduğunu anlamışlardır.

Otoriteler şu açıklamayı yaparlar: Tanrı, bu emri Bene-Yisrael'e vererek, onlara zamana karşı bir üstünlük bahşetmiştir. O andan itibaren, bayramlarla ilgili tüm dönencesiyle, takvim, sadece Yisrael'in Hahamları'nın Yeni Ay'ın başladığını ilan etmelerine bağlı olacaktı. Bu durum, zamanların, kanuni belgelerin tarihlerinin ve insanın günlük hayatında karşılaştığı zamana bağlı her şeyin hesaplanması konusunda kontrol sahibi olmakla sınırlı değildir. Bu ayrıca yenilenme konusundaki potansiyeli simgelemektedir. Yahudi Ulusu Ay'a benzetilir. Çünkü Ay'ın ışığı her ne kadar bazı zamanlarda azalır da, bazı

ד והעלה אשר יקרב

4

הנשיא ליהוה ביום השבת ששה כבשים תמימים ואיל תמים:

ה ומנחה איפה לאיל ולכבשים מנחה מתת ידו ושמן הין

לאיפה: ו וביום החדש פך בן־בקר תמימים וששת כבשם ואיל

תמימים יהיו: ז ואיפה לפך ואיפה לאיל יעשה מנחה ולכבשים

כאשר תשיג ידו ושמן הין לאיפה: ח ובבוא הנשיא דרך אולם

השער יבוא ובדרך יצא: ט ובבוא עם־הארץ לפני יהוה

במועדים הבא דרך־שער צפון להשתחוות יצא דרך־שער נגב

והבא דרך־שער נגב יצא דרך־שער צפונה לא ישוב דרך

השער אשר־בא בו כי נכחו יצאו [יצא]: י והנשיא בתוכם בבואם

יבוא ובצאתם יצאו: יא ובחגים ובמועלים תהיה המנחה איפה

לפך ואיפה לאיל ולכבשים מתת ידו ושמן הין לאיפה:

יב וכי־יעשה הנשיא נדבה עולה או־שלמים נדבה ליהוה ופתח

לו את־השער הפנה קלים ועשה את־עלתו ואת־שלמיו כאשר

יעשה ביום השבת ויצא וסגר את־השער אחרי צאתו: יג ולכבש

בן־שנתו תמים תעשה עולה ליום ליהוה בבקר בבקר תעשה

אתו: יד ומנחה תעשה עליו בבקר בבקר ששית האיפה ושמן

שלישית ההין לרם את־הסלת מנחה ליהוה חקות עולם תמיד:

טו ועשו [יעשו] את־הכבש ואת־המנחה ואת־השמן בבקר בבקר

עולת תמיד:

⁴ “Liderin Tanrı Adına getireceği *Ola-korbanı* [şudur: Eğer] *Şabat* günü [ise] kusursuz altı kuzu ve kusursuz bir koç.

⁵ *Minha* olarak, koç için bir *efa* [un getirmelidir. Fakat] Kuzular için *Minha* olarak gönlünden ne koparsa [verebilir.] Her *efa* [un] için bir *in* yağ [kullanacak].

⁶ Ve eğer *Roş* *Hodeş* günü [ise] kusursuz [iki, ama bulamıyorsa bir] genç boğa ile [yedi, ama bulamıyorsa] altı [ya da daha az sayıda] kuzu ile bir koç [getirmelidir; hepsi] kusursuz olmalıdırlar.

⁷ [Her] Boğa için bir *efa*, koç için de bir *efa* [unla] *Minha* yapacak; kuzular içinse gücünün yettiği miktarda. Her *efa* [un] için bir *in* yağ [kullanacak].

⁸ “Lider [*Şabat* ve *Roş Hodeşler*’de] geldiği zaman [doğudaki bu] kapının ayvanından geçerek girecek ve [yine oradan] geçerek çıkacak.

⁹ [*Bet-Amikdaş*’ta Tanrı’nın Huzurunda ‘görünme’nin gerekli olduğu] Bayramlarda [yani *Pesah*, *Şavuot* ve *Sukot*’ta] ülke halkı Tanrı’nın Huzuru’na geldiğinde ise, eğilmek için kuzey kapısından giren, güney kapısından çıkacak, güney kapısından giren de kuzey kapısından çıkacaktır. [Yani kimse] Girdiği kapıya dönmeyecek, karşısındakinden çıkacaktır [bu sayede avluda iyice ‘görünmüş’ olacaktır.

¹⁰ ‘Görünme’ gerekliliğinin olmadığı ve doğu kapısından girip çıkabildiği *Şabat* ve *Roş Hodeş* günlerinin aksine, bu bayramlarda] Lider de [halkın] arasındadır [zira bir liderin onuru, kalabalık toplulukla birlikte olmasında yatar]. Girdiklerinde [o da] girecek, çıktıklarında [hep birlikte] çıkacaklardır.

¹¹ Kutlama günleri ve bayramlarda *Minha* [şöyle] olacak: Boğa için bir *efa*, koç için bir *efa* [un]; kuzular içinse gönlünden ne koparsa [verebilir]. Her *efa* [un] için bir *in* yağ [kullanılacak].

¹² “Eğer lider [normal günlerde] gönülden bir *korban* – Tanrı Adına gönülden bir *Ola-korbanı* ya da *Şelamim-korbanı* – yapacaksa, kendisine, doğuya bakan bir kapıyı açacak [ve o orada beklerken, görevli *Koen* onun adına] *Ola-korbanını* ve *Şelamim-korbanlarını*, *Şabat* günü yaptığı şekilde gerçekleştirecek; [bitince de] çıkacak ve [halk normal günlerde meşgalesi nedeniyle buraya eğilmeye gelmeyeceği için,] çıkışından sonra kapıyı kapayacak.

¹³ “Tanrı Adına her gün kusursuz bir yaşında bir kuzuyu *Ola-korbanı* olarak hazırlayacaksın. Onu her sabah yapmalısın.

¹⁴ Onun yanında her sabah *Minha* olarak 1/6 *efa* [un] ve unu yoğurmak için 1/3 *in* yağ hazırlayacaksın. Tanrı Adına devamlı bir *Minha* – ebedi bir hüküm.

¹⁵ Kuzuyu, *Minha*’yı ve yağı, düzenli bir *Ola-korbanı* olarak her sabah hazırlamalıdırlar.

- 1 א וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל אֲתִי שְׁלַח יְהוָה לְמַשְׁחֹךְ לְמֶלֶךְ
 2 עַל-עַמּוֹ עַל-יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה שְׁמַע לְקוֹל דְּבָרֵי יְהוָה: ב כֹּה
 אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת פִּקְדָתִי אֵת אֲשֶׁר-עָשָׂה עִמָּךְ לְיִשְׂרָאֵל
 3 אֲשֶׁר-שָׁם לֹו בְּדָרֶךְ בַּעֲלָתוֹ מִמִּצְרַיִם: ג עַתָּה לֵךְ וְהִכִּיתָהּ
 אֶת-עַמָּלֶךְ וְהַחְרַמְתָּם אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לֹו וְלֹא תַחֲמַל עָלָיו וְהִמָּלְתָּהּ
 מֵאִישׁ עַד-אִשָּׁה מֵעַלְלִי וְעַד-יוֹנָק מִשּׁוֹר וְעַד-שֶׁה מִגְּמֹל
 4 וְעַד-חֲמֹור: ד וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת-הָעָם וַיִּפְקְדֵם בְּטֹלָאִים
 5 מֵאֲתָיִם אֶלְף רִגְלִי וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אֶת-אִישׁ יְהוּדָה: ה וַיָּבֹא שָׁאוּל
 6 עַד-עִיר עִמָּלֶךְ וַיָּרֶב בְּנַחֲלֵי: ו וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-הַקִּינִי לְכוּ סֹרוּ
 רָדוּ מִתַּנּוֹךְ עִמָּלֶךְ פֶּן-אֶסְפְּרֶה עִמּוֹ וְאַתָּה עֲשִׂיתָה חֶסֶד עִם-כָּל-בְּנֵי
 7 יִשְׂרָאֵל בַּעֲלוֹתָם מִמִּצְרַיִם וַיִּסַּר קִינִי מִתַּנּוֹךְ עִמָּלֶךְ: ז וַיֵּךְ שָׁאוּל
 8 אֶת-עַמָּלֶךְ מִחֻיִּלָּה בּוֹאֶךְ שׁוֹר אֲשֶׁר עַל-פָּנָי מִצְרַיִם: ח וַיִּתְּפֹשׂ
 9 אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ-עַמָּלֶךְ חִי וְאֶת-כָּל-הָעָם הַחֲרִים לְפִי-חֶרֶב: ט וַיַּחֲמַל
 שָׁאוּל וְהָעָם עַל-אַגַּג וְעַל-מִיטֵּב הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנֵים
 וְעַל-הַכֶּרִים וְעַל-כָּל-הַטּוֹב וְלֹא אָבּוּ הַחֲרִימָם וְכָל-הַמְּלָאכָה
 10 נִמְבָּזָה וְנִמְסָה אֹתָהּ הַחֲרִימוּ: י וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל
 11 לֵאמֹר: יא נִחַמְתִּי כִּי-הִמְלַכְתִּי אֶת-שָׁאוּל לְמֶלֶךְ כִּי-שָׁב מֵאַחֲרַי
 וְאֶת-דְּבָרִי לֹא הִקֵּים וַיַּחַר לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל-יְהוָה כָּל-הַלַּיְלָה:

rilmesi için okunur. Bunun için seçilmiş zaman ise *Purim*'den önceki *Şabat*'tır. Çünkü Purim olaylarının kötü adamı Aman, Amalek ulusuna mensup bir kişiydi.

Aftarada kral Şaul'un, Amalekler'le yaptığı savaş sonrasında, Kral Agag'ı öldürmemesi sebebiyle, Peygamber Şemuel tarafından, krallığının artık geçerli olmayacağı konusunda sert bir dille bilgilendirilmesi anlatılır. Aman, Amalek Kralı Agag'ın soyundan gelmekteydi. Agag'ın karısı, Şaul kendisini affettikten sonra hamile kalmış ve doğan çocuğun soyundan gelen Aman yüzyıllar sonra Yahudi Ulusu'nun dünya üzerindeki varlığını yok etmenin eşiğine gelmiştir.

"Merhametli olduğumu bildiğimiz Tanrı, 'masum' insanların yok edilmesini nasıl olur da emreder?" şeklindeki bir soru da şu şekilde cevaplandırılabilir: Kral Şaul'un Agag karşısında gösterdiği merhamet, az kalsın, tüm Yahudi Ulusu'nun yok edilmesine yol açıyordu. Daha ileride, yine

Esav'ın soyundan gelen Romalılar, atalarının üzerlerine aldıkları görevi yerine getirmeye çalışarak, Bene-Yisrael'i yok etmeye gayret ettiler. Bu kadar kan dökülmesine yol açan bir merhametin, amacına ne kadar ulaştığı tartışılır.

Aftarat Şabat Zahor

Bu Aftara, Zahor peraşasının okunduğu Şabat günlerinde okunur.

Vayomer Şemuel – Şemuel I 15:1–34

15

¹ [Peygamber] Şemuel [ilk kral] Şaul’a [şöyle] dedi: “Tanrı, seni kral olarak meshetmem için beni göndermişti [ve kazandığın zaferlerle, tüm söylediklerimin gerçekleştiğine tanık oldun. Bu yüzden] Şimdi, Tanrı’nı Sözləri’ni dinle [ve itaat et. Şimdiye kadarki sözlerim gibi, birazdan söyleyeceklerim de Tanrı’nın Sözləri’dir].

² Toplulukların Efendisi şöyle dedi: Amalek’in, Mısır’dan çıkışı sırasında Yisrael’e yolda [pusular] kurarak yaptığı şeyi hatırlımda tuttum.

³ Şimdi git ve Amalek’i vur. Ona ait olan her şeyi tamamen yok et ve ona acıma. Erkekten kadına, çocuktan bebeğe, sığırdan davara, deveden eşeğe kadar [hepsini] öldür [ki, kimse, hakkında “bu, Amalek’in hayvanıydı” diyecek bir hayvan bile bulamasın. Böylece Amalek’in zikrini yeryüzünden silme emrini yerine getirmiş olacaksın].”

⁴ Şaul halka [savaşa gelmeleri için] duyuru yaptı. Onları [doğrudan saymak yasak olduğu için] kuzular yoluyla [yani kendi sürüsünden birer kuzu alıp belirli bir toplama yerinde toplamalarını söyleyip, orada biriken kuzuları sayarak] saydı: 200.000 piyade ile [kraliyetin kendi kabilelerine ait olması gerektiği gerekçesiyle, Binyamin kabilesine mensup Şaul’a çok itaat etmeyen] Yeuda’dan [sadece] 10.000 kişi vardı.

⁵ Şaul, [ordusuyla birlikte] Amalek şehrine kadar geldi ve vadide savaştı.

⁶ [Bunun öncesinde] Şaul, Keni’ye [yani Yitro’nun ailesine mesaj göndererek] “Gidin, ayrılın – Amalek’in arasından inin ki [savaş kargaşasında ayırım yapmayarak] seni de onunla yok etmeyeyim” demişti. “Zira Mısır’dan çıkışlarında tüm Bene-Yisrael’e [önemli öğütler vererek] iyilikte bulunmuştun.” Keni [halkı] Amalek’in arasından ayrılınca,

⁷ Şaul, Amalek’i Havila’dan, Mısır’ın kıyısındaki Şur’a gelinceye kadar vurdu.

⁸ Amalek kralı Agag’ı sağ ele geçirdi; tüm halkı ise kılıktan geçirip yok etti.

⁹ Şaul ve halk, Agag’a, [özellikle de] davar ve sığırın kaliteli olanlarına, besili sığır ve davara, tüm iyi olanlara acıyarak, onları yok etmeye yanaşmadılar. Sürünün küçümenecek ve değersiz olanlarının tümünü ise yok ettiler.

¹⁰ Tanrı’nın şu Sözü Şemuel’e ulaştı:

¹¹ “Şaul’u kral olarak atama kararımı tekrar gözden geçirdim; çünkü ardımdan [yürümekten] vazgeçti ve Sözlərim’i yerine getirmede.” Şemuel [Şaul’a] öfkelenmişti; [fakat yine de Şaul adına] gece boyunca Tanrı’ya yakardı.

Amalek ulusuna adını veren kişi, Esav’ın torunu olan Amalek idi. Babasından almış olduğu Bene-Yisrael nefretini ileri nesillere yayan kişi de oydu. Çıkış’tan sadece birkaç hafta geçmiş olmasına rağmen, Amalek, Bene-Yisrael’e karşı ilk sinsi saldırısını gerçekleştirmişti. Bu saldırının özünde sadece ve sadece nefret yatmaktaydı. Zira Bene-Yisrael’in savaştığı tek ulus Amalekler olmamasına karşın, Amalekler diğer uluslardan farklıydı. Amalekler’in toprağı, diğer uluslarınki gibi Erets-Yisrael’e dahil değildi. Bu sebeple, Amalekler’in

Bene-Yisrael’den herhangi bir korkusunun da olmaması gerekirdi. Bu da saldırının sebebini, salt “nefret” olarak belirlemektedir.

Tanrı Bene-Yisrael’e, Amalek ile arasında daima bir savaş olacağını bildirmiştir. Bu savaşın sebebi, Amalek’in kendisinden çok, temsil ettiği kötü değerlerdir. Bu sebeple Tanrı, Bene-Yisrael’e bu olayı daima hatırlamasını ve Amalek ulusunu, yeryüzünden hatırasını silecek şekilde yok etmesini emretmiştir. Bu peräşa, her yıl, emrin “hatırlama” ile ilgili olan bölümünün yerine geti-

- 12 יג וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל-שָׂאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שָׂאוּל בְּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה
הַקִּימְתִּי אֶת-דָּבָר יְהוָה: יד וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמָה קוֹל-הַצָּאן הַזֶּה
13 בְּאָזְנִי וְקוֹל הַבָּקָר אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ: טו וַיֹּאמֶר שָׂאוּל מַעֲמַלְקִי
14 הַבִּיאוּם אֲשֶׁר חָמַל הָעֵם עַל-מִיטַב הַצָּאן וְהַבָּקָר לְמַעַן זִבְחַ
15 לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאֶת-הַיּוֹתֵר הַחֶרְמִינוּ: טז וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל
אֶל-שָׂאוּל הֲרָף וְאֶגִּידָה לְךָ אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלִּילָה
16 וַיֹּאמְרוּ [וַיֹּאמֶר] לוֹ דִּבֶּר: יז וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם-קָטַן
אַתָּה בְּעֵינַיִךְ רֹאשׁ שְׁבִיטִי יִשְׂרָאֵל אַתָּה וַיִּמְשַׁח יְהוָה לְמֶלֶךְ
17 עַל-יִשְׂרָאֵל: יח וַיִּשְׁלַח יְהוָה בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר לְךָ וְהַחֲרַמְתָּהּ
אֶת-הַחֲטָאִים אֶת-עַמְלֹק וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כָּלֹתָם אֹתָם: יט וְלָמָּה
18 לֹא-שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתַּעַט אֶל-הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינַי יְהוָה:
19 כ וַיֹּאמֶר שָׂאוּל אֶל-שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר שְׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְהוָה וְאַלֶּךְ
בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר-שָׁלַחַנִּי יְהוָה וְאַבִּיא אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֹק וְאֶת-עַמְלֹק
20 הַחֲרַמְתִּי: כא וַיִּקַּח הָעָם מִהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רֹאשִׁית הַחֶרֶם לְזִבְחַ
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּגִלְגָּל: כב וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֲפֹץ לַיהוָה בְּעֹלֹת
21 וּזְבָחִים כְּשֹׁמֵעַ בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׁמַעַל מִזְבַּח טוֹב לְהַקְשִׁיב מִחֶלֶב
22 אֵילִים: כג כִּי חֲטָאת-קֶסֶם מָרִי וְאֹנוֹן וְתִרְפָּים הִפָּצַר יָעַן מְאֹסָתָ
אֶת-דָּבָר יְהוָה וַיִּמָּאֶסֶךְ מִמֶּלֶךְ: כד וַיֹּאמֶר שָׂאוּל אֶל-שְׁמוּאֵל
23 חֲטָאתִי כִּי-עָבַרְתִּי אֶת-פִּי-יְהוָה וְאֶת-דְּבָרֶיךָ כִּי יֵרָאֵתִי אֶת-הָעָם
24 וְאֲשָׁמַע בְּקוֹלָם: כה וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת-חֲטָאתִי וְשׁוּב עִמָּי
וְאֶשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה: כו וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שָׂאוּל לֹא אָשׁוּב עִמָּךְ כִּי
25 מְאֹסָתָ אֶת-דָּבָר יְהוָה וַיִּמָּאֶסֶךְ יְהוָה מִהָיוֹת מֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל:

¹² Şemuel, Şaul'un karşısına çıkmak üzere sabah erken davrandı. Şemuel'e, "Şaul Karmel'e geldi ve kendisine [kamp kurup ganimetin paylaşılacağı] bir yer [ve bir *mizbeah*] kurdu; sonra çevreden dönüp geçti ve [korbanlar yapmak üzere] Gilgal'a indi" diye anlatıldı.

¹³ [Gilgal'de] Şemuel Şaul'a geldi. Şaul ona "Tanrı seni mübarek kılsın!" dedi. "Tanrı'nın Sözü'nü yerine getirdim [ve bunun müjdesini veren sendin]".

¹⁴ Şemuel "Kulaklarımdaki bu davar sesi nedir öyleyse?" dedi. "Ya duyduğum sığır sesi? [Tüm bunlar Amalek'e mi ait?]"

¹⁵ Şaul "[Doğrudur;] Onları Amaleki'den getirdiler" dedi. "[Fakat yanlış bir şey yok; çünkü] Halk davar ve sığırın kalitelilerine kıyamadı[ysa bunun sebebi kişisel çıkar değil;] Tanrın Aşem'e *korban* yapmak içindir. Kalanları ise yok ettik."

¹⁶ Şemuel Şaul'a "Dur da sana, Tanrı'nın bana bu gece söylediklerini anlatayım" dedi. [Şaul] Ona "Konuş" dedi.

¹⁷ Şemuel "Kendi gözünde küçüksün [ve çok mütevazı biriysen bile] Yisrael kabilelerinin başı [seçilip], Tanrı da seni [bunu onaylarcasına] Yisrael üzerine kral olarak meshetmedi mi? ['Halk kıyamadı' diyorsun; ama gerçek bu değil. Sen kralsın ve halkı engelleme gücüne sahipsın. Ama yapmadığına göre tüm sorumluluk sana aittir.]

¹⁸ Seni bu yola [Bizzat] Tanrı gönderip sana 'Git ve günahkarları, Amalek'i yok et; onunla, [yanındaki halk] onları tüketene kadar savaş!' demedi mi?

¹⁹ Öyleyse neden [her şeyi tamamen yok etme konusunda] Tanrı'ya itaat etmedin de ganimete [üşüşen halka göz yummakla, sanki bizzat kendin] üşüşerek Tanrı'nın Gözünde kötü olanı yaptın?"

²⁰ Şaul Şemuel'e [onun sözünü keserek] "Tanrı'ya elbette itaat ettim!" dedi. "Tanrı'nın beni gönderdiği yola gittim! Ve Amalek kralı Agag'ı [serbest bırakmış değilim ki! Onu buraya] getirdim [ve istediğim zaman öldürebilirim!] Amalek'i [ulus olarak ise zaten] yok etmiş bulunuyorum.

²¹ Ganimetten de davar ve sığırı, yok edilmesi gerekenin en iyilerini [ben değil] halk aldı; [ama bu da herhangi bir kişisel çıkar için değil] Gilgal'da Tanrın Aşem'e *korban* yapmak içindi!"

²² Şemuel "Tanrı'nın *Ola-korbanları* ve *Şelamim-korbanları* için Arzusu, Tanrı'ya itaat edilmesi [konusundaki Arzusu] kadar mıdır ki?" dedi. "[Bil ki; O'nun Arzusu] Kaliteli *korbandan* [çok] itaat, koçların içyağından [çok söz] dinleme [konusundadır! Zira *korbanlar* temelde itaatsizliğin affettirilmesi amaçlıdır. Siz hiç günah işlemeyin, *korbanlara* da hiç gerek olmasın! Tanrı bunu tercih eder.]

²³ Çünkü büyü günahı [nasıl Tanrı'ya değil de başka güçlere güvenme anlamına geliyorsa, tıpkı onun] gibidir isyan; çünkü Tanrı'ya başkaldıran kişi de, O'na karşı başka güçlere güvenebileceği yanılgısına düşmüştür; putperestlik suçu gibidir lafazanlık [çünkü her ikisi de bol yalan içerir]. Sen Tanrı'nın Sözü'nü reddettiğin için, Tanrı da seni krallıktan reddetti!"

²⁴ Şaul Şemuel'e "Tanrı'nın Emri'ni ve [senin] sözlerini dikkate almayarak hata ettim" dedi. "Çünkü halktan çekindim ve onların sözünü dinledim.

²⁵ Ama şimdi; [hatamı kabul ettiğime göre sen de] hatamı bağışla; benimle dön ve Tanrı'ya secde edeyim." ²⁶ Şemuel Şaul'a "Seninle dönmeyeceğim!" dedi. "Çünkü [senle ilgili karar kesin olarak verildi;] Tanrı'nın Sözü'nü reddettin; Tanrı da seni Yisrael üzerine kral olmaktan reddetti."

כז וַיִּסַּב שְׁמוּאֵל לְלֶכֶת וַיַּחֲזֶק בְּכַנְף־מְעִילֹו וַיִּקְרַע: כח וַיֹּאמֶר
 אֱלֹיו שְׁמוּאֵל קְרַע יְהוָה אֶת־מַמְלְכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיָךְ הַיּוֹם וּנְתָנָה
 לְרֵעֶךָ הַטּוֹב מִמֶּךָ: כט וגם נִצַּח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנָּחֵם כִּי
 30 לֹא אָדָם הוּא לְהַנָּחֵם: ד וַיֹּאמֶר הִטָּאתִי עִתָּה כַּבְדִּנִּי נָא נִגְד־זִקְנִי
 31 עָמִי וְנִגְד־יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עָמִי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ: דא וַיֵּשֶׁב
 32 שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שְׁאוּל וַיִּשְׁתַּחוּ שְׁאוּל לַיהוָה: דב וַיֹּאמֶר

שְׁמוּאֵל הִגִּישׁוּ אֵלַי אֶת־אַגָּג מֶלֶךְ עַמְלֶק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַגָּג מֵעֵדְנָת
 33 וַיֹּאמֶר אַגָּג אָכֵן סָךְ מֶרֶץ־הַמּוֹת: דג וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כֹּאֲשֶׁר
 שָׁכַלְהָ נָשִׁים חֲרָבִיךָ כִּן־תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמָּךְ וַיִּשְׁסֹף שְׁמוּאֵל
 34 אֶת־אַגָּג לִפְנֵי יְהוָה בַּגִּלְגָּל: דד וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל הַרְמָתָה
 וּשְׁאוּל עָלָה אֶל־בֵּיתוֹ גְּבַעַת שְׁאוּל:

²⁷ Şemuel gitmek üzere döndü. [Bu sırada Şaul, Şemuel'in] Kaftanının eteğini sıkıca tuttu ve [kaftan] yırtıldı.

²⁸ Şemuel ona “Tanrı bugün, Yisrael Krallığı’nı üzerinden [alıp] yırttı ve senden daha iyi bir akrasına teslim etti” dedi.

²⁹ “Ve Yisrael’in Ebediyeti [Tanrı] ne yalan söyler ne de fikrini değiştirir. Çünkü O bir insan değildir ki fikir değiştirsün [bu yüzden, *Teşuva* yapsan bile, krallığın artık başka birine devredildi. Bundan geri dönüş yok].”

³⁰ “Hata işledim!” dedi [Şaul]. “Şimdi; lütfen beni [en azından] halkımın ileri gelenleri ve Yisrael karşısında onurlandır [ki beni hor görmesinler]. Benimle dön ve Tanrın *Aşem*’e secde edeyim.”

³¹ [Şaul’un utanacağını anlayan] Şemuel, Şaul’un ardından [gitmek üzere] döndü. Şaul, Tanrı’ya secde etti.

³² Şemuel “Bana Amalek kralı Agag’ı getirin” dedi. “Agag zincirlerle bağlanmış halde ona gitti. “Gerçekten de ölümün acı tadı gelmiş çatmış” dedi Agag.

³³ Şemuel “Kılıcın kadınları nasıl çocuklarından etmişse, annen de kadınlar arasında çocuksuz bırakılacak” dedi. Şemuel Agag’ı Gilgal’da Tanrı’nın Önünde [kılıçla] yadı.

³⁴ Şemuel Rama’ya gitti. Şaul ise, Şaul Tepesi’ndeki evine çıktı.

18 יֵה וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְהוֹנָתָן מִחֵר חֹדֶשׁ וְנִפְקְדָתָ כִּי יִפְקֹד מוֹשְׁבֵהָ:
 19 יֵט וְשִׁלְשֶׁת תֵּרֶד מֵאֹד וּבֹאֲתָ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם
 20 הַמַּעֲשֶׂה וַיִּשְׁבֹּתָ אֶצֶל הָאֶבֶן הָאֲזוּל: כ וְאֲנִי שְׁלֹשֶׁת הַחֲצִים צָדָה
 21 אוֹרָה לְשִׁלְחֹתִי לְמִטְרָה: כֹּא וְהִנֵּה אֶשְׁלַח אֶת־הַנָּעַר לְךָ מִצָּא
 אֶת־הַחֲצִים אִם־אָמַר אֲמַר לַנָּעַר הִנֵּה הַחֲצִים | מִמֶּךָ וְהִנֵּה קִחְנוּ |
 22 וּבֹאֲהָ כִי־שָׁלוֹם לְךָ וְאֵין דְּבַר חִי־יְהוָה: כב וְאִם־כֹּה אָמַר לְעֹלָם
 23 הִנֵּה הַחֲצִים מִמֶּךָ וְהִלָּאָה לְךָ כִּי שִׁלַּחְךָ יְהוָה: כג וְהַדְּבַר אֲשֶׁר
 דִּבַּרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה יְהוָה בֵּינִי וּבֵינְךָ עַד־עוֹלָם:
 24 כד וַיִּסְתַּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיָּשָׁב הַמֶּלֶךְ עַל [אֶל]־הַלְּחָם
 25 לֵאכֹל: כה וַיָּשָׁב הַמֶּלֶךְ עַל־מוֹשְׁבֹו כַּפָּעַם | בַּפָּעַם אֶל־מוֹשֵׁב
 הַקִּיר וַיִּקְם יְהוֹנָתָן וַיָּשָׁב אֲבִנָּר מִצָּד שָׂאוֹל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד:
 26 כו וְלֹא־דִבֶּר שָׂאוֹל מֵאוֹמָה בְּיוֹם הַהוּא כִּי אָמַר מִקְרָה הוּא בִלְתִּי
 27 טָהוֹר הוּא כִי־לֹא טָהוֹר: כז וַיְהִי מִמַּחֲרַת הַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי
 וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד וַיֹּאמֶר שָׂאוֹל אֶל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מִדּוֹעַ לֹא־בָא
 28 בְּנִי־יֵשִׁי גַם־תָּמוּל גַּם־הַיּוֹם אֶל־הַלְּחָם: כח וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׂאוֹל
 נִשְׁאָל נִשְׁאָל דָּוִד מִעַמְדִּי עַד־בֵּית לְחָם:

Yeni Ay, Yisrael'i ve David hanedanını simgeler. Ayın yansıttığı ışık 15 gün boyunca büyür ve dolunay haline gelir. Sonraki 15 gün boyunca da küçülerek sonunda yok olur. Benzer şekilde, Avraam'dan Şelomo'ya kadar 15 nesil olmuştu. Bu süre zarfında Bene-Yisrael manevi ve fiziksel olarak büyümüşü. Daha sonra 15 nesil boyunca bir düşüş yaşandı ve I. Bet-Amikdaş'ın yıkılması ve Babil sürgünü ile monarşi sona erdi. Fakat gökyüzü sürekli karanlık kalmaz; ay mutlaka tekrar doğar. Bu sebeple, ileride bir kurtuluş zamanı gelecek, David hanedanı tekrar kraliyetin başına geçecektir. Her ay okuduğumuz "*Birkat Alevana – Ay Berahası*" sırasında "*David Meleh Yisrael Hay VeKayam – Yisrael Kralı David yaşamaktadır ve ayaktadır*" sözlerini söylememizin sebebi budur.

Yeonatan'ın David'i kurtarma planını tanımlayan konuşmanın "*Yarm Roš Hodeš*" sözleriyle açılmasında kehanetsel bir yan söz konusudur. Gerçekten de David için bir Yeni Ay vardır. Ve David için doğacak Yeni Ay, aynı zamanda Bene-Yisrael'in de yeniden doğuşunu işaretleyecektir.

Aftarat Erev Roş-Hodeş

Bu Aftara, Roş-Hodeş arifesine rastlayan Şabat günlerinde okunur.

Mahar Hodeş – Şemuel I 20:18–42

20

¹⁸ Yeonatan [can dostu David'e] “Yarın [Roş] Hodeş; [ziyafetteki] yerin[in boş olduğu] göze çarpınca [yokluğunun] farkına varılacak” dedi.

¹⁹ “Üç gün boyunca [uzaklaşabildiğin kadar kıra] in ve o gün saklanmış olduğun yere geldiğinde, işaret taşının yanında otur.

²⁰ [Üçüncü gün] Ben sanki bir hedefe nişan alıyormuş gibi, [bulunduğun yerden başka bir] yana doğru üç ok atacağım.

²¹ Ve sonra hizmetkarımı ‘Git okları bul’ diyerek göndereceğim. Eğer hizmetkara açık bir şekilde ‘İşte – oklar senden gerideler; al onları’ dersem, o zaman gelirsin. Çünkü Yaşayan Tanrı adına; güvendesin ve [endişelenecek] bir şey yok demektir.

²² Fakat gence şöyle dersem: ‘İşte – oklar senden daha ötedeler’; o zaman git – çünkü Tanrı seni göndermiş demektir.

²³ Senle aramızda konuştuğumuz konuya gelince; işte – Tanrı senle ben arasında ebediyen [tanıktır]”.

²⁴ David kırdı gizlendi. [Roş] Hodeş geldiğinde, kral [Şaul] yemek için ziyafete oturdu.

²⁵ Kral her zamanki yerinde, duvarın dibindeki yerde oturuyordu. Yeonatan [yer vermek üzere] kalktı ve Avner Şaul’un yanına oturdu. David’in yeri[nin boş olduğu] fark edildi.

²⁶ Fakat Şaul o gün hiçbir şey konuşmadı. [David’e olan nefreti sebebiyle] “Beklenmedik bir şey olmuştur; temiz değildir [diye yemeğe gelmemiştir. Zaten hiçbir zaman] temiz değil!” diye düşünmüştü.

²⁷ [Roş] Hodeş’in ertesi günü – [aydaki] ikinci gün – David’in yeri[nin yine boş olduğu] fark edilince, Şaul, oğlu Yeonatan’a “Yişay’ın oğlu [David] neden dün de bugün de yemeğe gelmedi?” diye sordu.

²⁸ Yeonatan, Şaul’a “David, Bet-Lehem’e kadar [gitmek için] benden izin istedi” diye cevap verdi.

Hahamlarımız, saf olan ve hiçbir bencil niyete dayanmayan sevginin ebedi olacağını öğretirler. “Ve [hangi sevgi] spesifik bir amaca dayanmıyordu? – David ve Yeonatan’ın arasındaki sevgi” (Pirke Avot 5:19). *Aftara* bu eşsiz sevgiyi belki de en iyi gösteren örneklerden birini anlatmaktadır.

Normal şartlarda David ve Yeonatan kadar birbirlerine rakip olmalarını bekleyeceğimiz iki kişi daha düşünülemez. Yeonatan bir prens, Yisrael kralı olan babası Şaul’un doğal halefiydi. Halk tarafından çok sevilen, statü sahibi, ayrıca Tanrı’ya bağlı biri olarak, kral olmaya oldukça uygundu ve halk için bir gurur kaynağı olması işten değildi. Diğer yandan David onun rakibiydi ve nereden bakılırsa bakılsın, peygamber Şemuel’in onu meshetmesi sonucunda,

Yeonatan’ın alması gereken tahtı ele geçirecek bir yabancıydı. Kral Şaul bu durum karşısında büyük bir öfke duyuyordu; öyle ki, David’den kesin olarak kurtulmaya karar verecek kadar nefretinin esiri olmuştu. Tüm bunlara karşın, David ve Yeonatan, birbirlerini çok seven iki gerçek dosttu. *Aftaranın* anlatımında Yeonatan’ın, kişisel çıkarlarını – hem de babasının büyük öfkesi pahasına tamamen gözardı ettiğini görmekteyiz. Yeonatan bununla kalmamakta, David’in yaşamını kurtarmak için bir plan bile yapmıştır.

Yüzeysel bir bakışla, Roş Hodeş arifesinde okunacak *Aftara* olarak bu parçanın seçilmiş olmasının sebebi, “*Yarın Roş Hodeş*” sözleriyle başlamasıdır. Fakat daha derin bir sebep de vardır.

- 29 נִשְׁאָל נִשְׁאָל דּוֹד מֵעַמְדִי עַד-בֵּית לָחֶם: כֹּה וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי נָא כִּי
 זָבַח מִשְׁפָּחָה לָנוּ בַעֲלִיר וְהוּא צוּה-לִי אֲחִי וְעַתָּה אִם-מִצָּאתִי חֵן
 בְּעֵינֶיךָ אִמְלֹטָהּ נָא וְאַרְאֶה אֶת-אֲחִי עַל-כֵּן לֹא-בָא אֶל-שְׁלֹחַן
 הַמֶּלֶךְ: 30 וַיַּחַר-אַף שָׂאוֹל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ בֶן-נַעֲוֹת
 הַמִּרְדּוֹת הֲלוֹא יָדַעְתִּי כִּי-בָחַר אַתָּה לְבֶן-יִשְׂרָאֵל לְבִשְׁתָּךְ וּלְבִשַׁת
 עֲרוֹת אִמֶּךָ: 31 דָּא כִּי כָל-הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן-יִשְׂרָאֵל חָנִי עַל-הָאֲדָמָה לֹא
 תָכּוֹן אַתָּה וּמַלְכוּתְךָ וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן-מָוֶת הוּא:
 32 דָּב וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת-שָׂאוֹל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה יוֹמֶת מָה
 33 עָשָׂה: דָּג וַיִּטֵּל שָׂאוֹל אֶת-הַחֲנִית עָלָיו לְהַכּוֹתוֹ וַיִּדְּעַל יְהוֹנָתָן
 34 כִּי-כָלָה הָיָא מַעַם אָבִיו לְהַמִּית אֶת-דָּוִד: דָּו וַיָּקָם יְהוֹנָתָן
 מַעַם הַשְׁלֹחַן בַּחֲרִי-אַף וְלֹא-אָכַל בַּיּוֹם-הַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי לָחֶם כִּי
 35 נִעְצַב אֶל-דָּוִד כִּי הִכְלִמוֹ אָבִיו: דָּה וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיֵּצֵא
 36 יְהוֹנָתָן הַשֶּׁדֶה לְמוֹעֵד דָּוִד וַנֶּעַר קִטָן עִמּוֹ: דָּו וַיֹּאמֶר לַנְּעָרוֹ רֵץ
 מִצָּא נָא אֶת-הַחֲצִים אֲשֶׁר אֲנֹכִי מוֹרָה הַנְּעַר רֵץ וְהוּא-יִרְקֶה הַחֲצִי
 37 לְהַעֲבֹרוֹ: דָּו וַיִּבֹּא הַנְּעָר עַד-מְקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר יָרָה יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא
 38 יְהוֹנָתָן אַחֲרָי הַנְּעָר וַיֹּאמֶר הֲלוֹא הַחֲצִי מִמֶּךָ וְהִלָּאָה: דָּה וַיִּקְרָא
 יְהוֹנָתָן אַחֲרָי הַנְּעַר מִהֲרָה חוֹשֶׁה אֶל-תַּעֲמֹד וַיִּלְקֹט נֶעַר יְהוֹנָתָן
 39 אֶת-הַחֲצִי [הַחֲצִים] וַיִּבֹּא אֶל-אֲדֹנָיו: דָּט וְהַנְּעַר לֹא-יָדַע מֵאוּמָה
 40 אֲךָ יְהוֹנָתָן וְדָוִד יָדָעוּ אֶת-הַדָּבָר: מ וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת-כִּלָּיו
 41 אֶל-הַנְּעַר אֲשֶׁר-לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הִבֵּיָא הָעִיר: מֵא הַנְּעָר בָּא וְדָוִד
 קָם מֵאֲצֶל הַנָּגֶב וַיִּפֹּל לְאִפּוֹ אֶרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ שְׁלֹשׁ פַּעֲמִים וַיִּשְׁקוּ
 42 | אִישׁ אֶת-רַגְלָיו וַיִּבְכוּ אִישׁ אֶת-רַגְלָיו עַד-דָּוִד הַגָּדִיל: מֵב וַיֹּאמֶר
 יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה
 לֵאמֹר יְהוָה יִהְיֶה | בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין זֶרְעִי וּבֵין זֶרְעֶךָ עַד-עוֹלָם:

²⁹ “[Bana] ‘Lütfen gitmeme izin ver; çünkü şehirde ailevi bir korban kesimi olacak. Kardeşim bunun için [gelmeme] emretti. Şimdi – eğer gözünde beğeni kazandıysam, lütfen kaçamak yapıp kardeşlerimi göreyim’ dedi. Kralın sofrasına o yüzden gelmedi”.

³⁰ Şaul’un öfkesi Yeonatan’a karşı alevlendi. Ona “Yoldan çıkmış asi kadının oğlu!” dedi. “Hem kendi utancın hem de annenin çıplaklığının utancı pahasına [bana karşılık] Yişay’ın oğlunu tercih ettiğini bilmiyor muyum sanki!

³¹ [Şunu bil] Ki Yişay’ın oğlu toprak üzerinde yaşadığı sürece, ne sen güvende olacaksın ne de krallığın! Şimdi – [birilerini] gönder ve onu bana getir; çünkü ölümü hak ediyor”. ³² Yeonatan, babası Şaul’a cevap verip, ona “Neden ölsün? Ne yaptı ki?!” dedi.

³³ Şaul onu vurmaya amacıyla, [Yeonatan’ın] üzerine bir mızrak savurdu. Yeonatan böylece, David’i öldürme kararının, babası için artık kesin olduğunu anlamış oldu.

³⁴ Yeonatan masanın başından, tüten bir öfkeyle kalktı ve ayın ikinci gününde hiç yemek yemedi; çünkü hem David için üzülmüştü, hem de babası onu [“Yoldan çıkmış asi kadının oğlu!” nitelemesiyle] aşağılamıştı.

³⁵ Sabah olduğunda Yeonatan David’le buluşmak üzere kıra çıktı; yanında da genç bir hizmetkar vardı.

³⁶ Hizmetkarına “Koş!” dedi. “Benim attığım okları buluver”. Hizmetkar koştu ve [Yeonatan] oku onu geçecek şekilde attı.

³⁷ Hizmetkar Yeonatan’ın attığı okun [gideceğini düşündüğü] yere ulaştığında, Yeonatan, hizmetkarın ardından seslenerek “Ok senden daha ötede değil mi?” dedi.

³⁸ Yeonatan, hizmetkarın arkasından “Çabuk fırla! Yerinde durma!” diye seslendi. Yeonatan’ın hizmetkari okları topladı ve efendisine geldi.

³⁹ Hizmetkar hiçbir şeyden haberdar değildi; konuyu sadece Yeonatan ve David biliyorlardı.

⁴⁰ Yeonatan teçhizatını hizmetkarına verip, ona “Git [bunları] şehre götür” dedi.

⁴¹ Hizmetkar gitti ve David, güneydeki [saklandığı] yerden kalktı, yüz üstü kapanarak üç kez eğildi. İki dost öpüşüp ağlaştılar – David [ağlayışını] arttırana kadar.

⁴² Yeonatan David’e “Barışa git” dedi. “Bizim – ikimizin ‘Tanrı sizinle aramızda ve çocuklarımızla çocukların arasında [tanık] olsun’ diyerek ettiğimiz yemin ebedi olacaktır!”

1 אֵלֶּכָּה אֲמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הַדָּם רַגְלֵי אֵי-יְהוָה בֵּית
 2 אֲשֶׁר תִּבְנוּ-לִי וְאֵי-יְהוָה מְקוֹם מְנוּחָתִי: ב וְאֶת-כָּל-אֱלֹהֵי יָדֵי עֲשָׂתָהּ
 וַיְהִיו כָּל-אֱלֹהֵי נְאֻם-יְהוָה וְאֶל-יְהוָה אָבִיט אֶל-עֲנִי וְנִכְה-רוּחַ וְחָרָד
 3 עַל-דְּבָרֵי: ג שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכַּה-אִישׁ זֹבֵחַ הַשֶּׁה עֲרָף כָּלֵב מַעֲלָה
 מִנְחָה דִם-חֲזִיר מִזְכִּיר לְבָנָה מִבָּרָךְ אֹן גִּם-הֶמָּה בָּחָרוּ בְּדַרְכֵיהֶם
 4 וּבִשְׁקוּצֵיהֶם נִפְשָׁם חִפְצָה: ד גִּם-אֲנִי אֲבַחֵר בְּתַעֲלָלֵיהֶם וּמִגִּוְרָתָם
 אֲבִיא לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאִין עֹנָה דְּבָרָתִי וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע
 5 בְּעֵינֵי וּבֶאֱשֶׁר לֹא-חִפְצָתִי בָּחָרוּ: ה שָׁמְעוּ דְּבַר-יְהוָה
 הַחֲרָדִים אֶל-דְּבָרוֹ אָמְרוּ אַחֲיֶכֶם שְׁנֵאֲיֶכֶם מִנְדִּיכֶם לְמַעַן שָׁמִי
 6 יִכְבֵּד יְהוָה וְנִרְאָה בְּשִׁמְחָתְכֶם וְהֵם יִבְשׂוּ: ו קוֹל שָׁאוֹן מַעִיר קוֹל
 7 מִהִיכָל קוֹל יְהוָה מִשְׁלֵם גָּמוֹל לְאֵיבָיו: ז בְּטָרָם תַּחֲלִיל יִלְדָה
 8 בְּטָרָם יִבּוֹא חֶבֶל לָהּ וְהִמְלִיטָה זָכָר: ח מִי-שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה
 כָּאֵלֶּה הַיּוֹחַל אֶרֶץ בֵּינוֹם אֶחָד אִם-יּוֹלֵד גּוֹי פַּעַם אַחַת כִּי-חָלָה
 גִּם-יִלְדָה צִיּוֹן אֶת-בְּנֵיהָ:

hemen önce gerçekleşecektir. Yeşayau, dünya uluslarının yenilgisinin ardından, tüm dünyanın Tanrı'nın ve O'nun Ulusu'nun büyüklüğünü kabul edeceklerinden bahsetmektedir. Fakat tüm bunlar arasında Yisrael Ulusu için de sert dersler söz konusudur.

Aftara tüm evrenin Tanrı'nın tahtı ve ayak taburesi olduğundan bahisle başlar. Yahudi Ulusu'nun, Tanrı'nın Onuru'nu içinde tutabilecek bir Tapınak yapabileceği akıl alır şey midir? Olmadığına göre, bu Tapınağın amacı elbette – kendisine verilebilecek her türlü onurdan yüksekte olan – Tanrı'yı onurlandırmak değil, O'na yönelik hizmetimizde bir araç olmasıdır. Tanrı'yı içten olmayan anlamsız ritüellerle memnun etme peşinde olan insanlar, başkalarını öldüren ya da sakat bırakan, temiz olmayan hayvanları kurban eden ve kirli kanlarını *mizbeah* üzerinde sunan kişilere benzetilmektedir. Tanrı bu günahkarlığı elbette karşılıksız bırakmayacaktır. Fakat her şey bununla kalmayacaktır. Tanrı'ya sadık kalanlar da takdir edilecek ve mucizevi bir şekilde ödüllendirileceklerdir. Yisrael'in yeniden doğuşu, tüm

bir halkın tek bir günde, hem de nispeten sancısız bir şekilde doğuşu gibi olağanüstü olacaktır. Tanrı, Halkı'na yeniden hayat vermeye karar vermişse, başka türlüsti düşünebilir mi zaten?

Böylelikle Yeruşalayim'e sadık kalmış, yüzyıllar boyu onun için yas tutmuş olanlar, onun tekrar canlanışına şahit olup neşeleneceklerdir. Berahalar onlara bollukla akarken, Tanrı'nın gazabını döktüğü düşmanları, eşi benzeri görülmemiş bir yenilgiyle karşılaşacaklardır. Bundan kurtulabilenler ise, Tanrı'nın Büyüklüğü'nü dünyanın en uç köşelerine kadar taşıyıp ilan edecekler; bu süreç içinde, uzun ve zorlu sürgün boyunca çeşitli yerlere dağılmış ve dönmeleri artık imkansız olarak addedilen Yahudiler de ülkelerine geri geleceklerdir.

Sonrasında hepsi gelip Bet-Amikdaş'ı kuracak ve artık ebedi olacak olan bu Tapınak'ta, Tanrı'ya yönelik sadık ve adanmış hizmetlerini gerçekleştireceklerdir. Bu şekilde tarih amacına ulaşmış, Tanrı'ya bağlı kalanlar da ödüllendirilmiş olacaktır.

Aftarat Roş-Hodeş

Bu Aftara, Roş-Hodeş'e rastlayan Şabat günlerinde okunur.

Aşamayim Kisi – Yeşayau 66:1–24

66

¹ Tanrı şöyle dedi: “Gökler tahtım, yeryüzü ise ayak taburemdir. Benim için nasıl bir ev inşa edebilirsiniz; neresi Benim dinlenme yerim olabilir ki?

² Üstelik tüm bunları Elim yaptı; tüm bunlar [bu sayede] var oldular” diyor Tanrı. “Şuna [sadece şu özellikteki kişiye] dikkatle bakacağım: Yoksul ve kırık ruhlu [olmasına karşın, yine de isyan etmeyip] Sözüm karşısında [saygıyla] titreyene. ³ [Bunun dışındaki-ler] İster [korban olarak] boğa kessin, ister adam öldürsün; ister kuzu korban etsin, ister bir köpeğin boynunu kırsın; ister un sunusu getirsin, ister domuz kanı; ister [Tanrı’nın İsmi’ni] zikretmek amacıyla tütsü malzemesi getirsin, ister bir putu mübarek kılsın [Benim için hepsi bir. Ne de olsa, iki uç noktayı temsil eden bu çiftlerin “iyi uçtakileri” bile, bunları Benim emirlerim oldukları için yapıyor değil-ler]. Zira onlar bile [sırf] yollarını [bu şekilde] seçtiler [ve kendilerini bu şekilde iyi hissediyorlar diye bu şekilde davranıyorlar. “Kötü uçtakileri” ise, açıklamama bile gerek yok; zira onların] ruhları, iğrençliklerinden [zaten fazlasıyla] memnun!

⁴ [Onlar bu şekilde Ben’le nasıl alay ettilerse] Ben de onlarla alay etmeyi seçecek, korkularını [başlarına] getireceğim. Çünkü onları çağırmıştım, ama cevap veren olmadı; konuşmuştum, ama dinlemediler. Gözüm’de kötü olan şeyleri [yani “yapma” dediğim şey-leri] yaptılar; [“yap” şeklindeki emirlerimi beğenmeyerek, kendilerine yeni şeyler üretip] arzulamadığım şeyleri [yapmayı] seçtiler”.

⁵ [Tanrı’nın] Sözü karşısında [saygıyla] titreyenler! Tanrı’nın Sözü’nü dinleyin: Sizden nefret eden ve sizi dışlayan kardeşleriniz, [yaptıkları, içten olmayan korbanlara bakıp] “Tanrı, benim [itibarlı] ismim sayesinde onurlandırılıyor” dediler. Fakat [gerçeği hep bir-likte] göreceğiz: Sizin sevinçli olacağınız zamanlarda, onlar utanacaklar.

⁶ Şehirden [Yeruşalayim’den bir] kargaşa sesi – Tapınak’tan bir ses [geliyor]; Düşmanlarına hak ettiklerini ödeyen Tanrı’nın Sesi! ⁷ [“Kargaşa sesi” şunları ifade ediyor: Son Kurtuluş’tan bir süre önce, bazı Yahudiler Yeruşalayim’e yerleşmeye başlayacaklar. Başka bir deyişle, bir anneye benzetilen Yeruşalayim] Henüz acı çekmeden, doğuracak; [böylece] doğum sancıları [ile temsil edilen, Kurtuluş’tan önceki Gog ve Magog savaşı] henüz gelmeden, bir erkek çocuk doğurmuş olacak [ve Yeruşalayim’in az da olsa belirli ve savaşılabilecek bir Yahudi nüfusu olacak. ⁸ Bir süre sonra gerçek doğum – Kurtuluş – vakti gelecek ve asıl sancılar, yani Gog ve Magog savaşı başlayacak. Bu eşi görülmemiş savaşla ilgili olarak] Kim böyle bir şeyi duydu? Kim böyle şeyler gördü? [denecek.] Yeryüzü bir günde sancılanır mı? [diyecekler; zira savaş bir anda tüm dünyaya yayılacak] Bir ulus bir kerede doğar mı? [diyecekler; zira tüm sürgünler hemen geriye gelecekler. Nasıl oldu da] Tsiyon doğum sancısı çektiği anda, çocuklarını doğurdu!

Aftara, heyecan verici Yeşayau kitabının son paragrafıdır. Roş Hodeş’e rastlayan Şabat gününde okunmasının sebebi, sondan bir önceki pasukta, her Şabat ve Roş Hodeş’te Tanrı’ya gösterilecek saygıyı tanımlamasıdır. Bu pasuk, para-grafın bitiminde tekrarlanır.

Aftara, Bene-Yisrael’e ümit ve teselli vermektir. Peygamber Yeşayau, hem birbirlerine hem de Bene-Yisrael’e karşı yapacakları zirve niteliğindeki Gog ve Magog savaşının ardından, dünya ulus-larının başarısızlığa uğrayacağına dair kehanette bulunmaktadır. Bu savaş, Son Kurtuluş’tan

- ט הָאֲנִי אֲשִׁיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמַר יְהוָה 9
- 10 אִם־אֲנִי הַמוֹלִיד וְעֲצַרְתִּי אֲמַר אֱלֹהֶיךָ: י שְׁמַחוּ
 אֶת־יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כֹּל־אֶהְיֶה שֹׁשׁוֹ אֶתָּה מְשׁוֹשׁ
 11 כֹּל־הַמֵּתֵאבְלִים עָלֶיהָ: יא לִמְעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשֹּׁד תִּנְחַמֶּיהָ
 12 לִמְעַן תִּמְצְוּ וְהַתְעַנְּגֶתֶם מִזֵּיו כְּבוֹדָהּ: יב כִּי־כֹה | אֲמַר יְהוָה
 הִנְנִי נֹטֶה־אֲלֶיהָ כְּנֹהֵר שָׁלוֹם וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם וַיִּנְקֶתֶם
 13 עַל־צֹד תִּנְשְׂאוּ וְעַל־בְּרָכִים תִּשְׁעֲשְׁעוּ: יג כֹּאִישׁ אֲשֶׁר אָמַן תִּנְחַמְנוּ
 14 כֵּן אֲנֹכִי אֲנַחֲמְכֶם וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמוּ: יד וּרְאִיתֶם וְשֵׁשׁ לְבָבְכֶם
 וְעֲצֻמוֹתֵיכֶם כִּדְשָׁא תִפְרָחְנָה וְנוֹדַעַה יַד־יְהוָה אֶת־עַבְדֵּיו וְזַעַם
 15 אֶת־אֲיָבָיו: טו כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכִסּוּפָה מִרְכַּבְתּוֹ לְהַשִּׁיב
 16 בַּחֲמָה אָפוֹ וּגְעַרְתּוֹ בְּלֹהֲבֵי־אֵשׁ: טז כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחֶרֶב
 17 אֶת־כָּל־בָּשָׂר וּרְבוּ חֲלָלֵי יְהוָה: יז הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמִּטְהָרִים
 אֶל־הַגָּנוֹת אַחַר אַחַד [אַחַת] בַּתּוֹךְ אֲכָלִי בֶשֶׂר הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ
 18 וְהַעֲכָבֵר יַחְדָּן יִסְפוּ נְאֻם־יְהוָה: יח וְאֲנֹכִי מַעֲשִׂיהֶם וּמַחֲשַׁבְתֵּיהֶם
 בָּאָה לְקַבֵּץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשִׁנוֹת וּבָאוּ וּרְאוּ אֶת־כְּבוֹדִי:
 19 יט וְשִׁמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי מֵהֶם | פְּלִיטִים אֶל־הַגּוֹיִם תִּרְשָׁישׁ
 פּוּל וְלוּד מִשְׁכֵּי קָשֶׁת תָּבַל וַיּוֹן הָאֲרָמִים הִרְחֲקִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
 אֶת־שִׁמְעִי וְלֹא־רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת־כְּבוֹדִי בַּגּוֹיִם:
 20 כ וְהִבִּיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם | מִנְחָה לַיהוָה בְּסוּסִים
 וּבָרֶכֶב וּבַצִּלִּים וּבַפָּרָדִים וּבַכִּרְכּוֹת עַל הָר קֹדֶשִׁי יְרוּשָׁלַם אֲמַר
 יְהוָה כֹּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכָלִי טָהוֹר בֵּית
 יְהוָה: כא וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לְכֹהֲנִים לְלוֹיִם אֲמַר יְהוָה: כב כִּי כֹאֲשֶׁר
 21-22 הַשָּׁמַיִם הִחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הִחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אָנֹכִי עֹשֶׂה עֲמָדִים לְפָנַי
 נְאֻם־יְהוָה כֵּן יַעֲמֵד זִרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם:

⁹ [Bu sorulara cevaben: “Bir kadını] Doğum anına kadar getireceğim de doğum yaptırmayacak mıyım?” diyecek Tanrı; dolayısıyla sancılar olunca, mutlaka doğum da olacak, sürgünler geriye gelecektir; “Ben ki Doğurtan’ım; [bazıları için başlamış olan doğumu, diğerleri için yarıda] durduracak mıyım?” dedi Tanrı; bu yüzden sadece Yeruslayim’de yerleşmiş olanlarla yetinilmeyecek; sancılar tüm Yahudiler’i etkisi altına alacak ve sonunda hepsi kurtulacak].

¹⁰ [“Tapınak’tan gelen ses” şunu ifade ediyor:] Yeruslayim ile sevinin, onunla neşelenin ey tüm sevenleri; onunla keyif içinde mutlu olun, ey onun için tüm yas tutanlar!

¹¹ Böylece, [tıpkı bir annenin bebeğini emzirmesi gibi] onun teselli veren göğsünden emzirilip doycak; [doyduktan sonra bile] emip onun onurunun bolluğundan keyif alacaksınız.

¹² Çünkü Tanrı şöyle dedi: “İşte – [sizi emzirip doyurması için] barışı bir nehir gibi, [sonrasında keyif almanız için putperest] ulusların servetini coşkun bir ırmak gibi ona [Yeruslayim’e] yöneltiyorum. Böylelikle emzirileceksiniz, omuzda taşınacak [sürgünden gelecek] ve kucakta hoplatılacaksınız.

¹³ [Öldü sandığı ve hakkında yas tuttuğu] Annesinin [bizzat gelip] teselli ettiği bir adam gibi, Ben sizleri teselli edeceğim [çünkü sizi terk ettiğimi düşünüp yas tutmuştunuz; aynı şekilde, hakkında yas tuttuğunuz] Yeruslayim’de teselli bulacaksınız”.

¹⁴ [Şimdiye kadar sadece inanıyordunuz; fakat şimdi gözlerinizle] Göreceksiniz ve [bu sayede] kalbiniz neşelenecek, kemikleriniz çimenler gibi yeşerecek. Tanrı’nın Eli, sadık hizmetkarları; öfkesi de düşmanları tarafından tanınacak.

¹⁵ Çünkü işte – [“Düşmanlarına hak ettiklerini ödeyen Tanrı’nın Sesi” şunu ifade ediyor: Gog ve Magog kamplarına yönelik] Öfkesini gazabıyla, azarlamasını ateşin alevleriyle ödemek için, Tanrı ateş içinde, [O’nun savaş] arabaları da fırtına gibi gelecek.

¹⁶ Çünkü Tanrı ateşle cezalandıracak ve Kılıcı tüm vücutları [biçecek]; Tanrı’nın [vurduğu kişilerin] cesetleri çok olacak.

¹⁷ Ortada bulunan [bir putperestlik simgesi] için bahçelere [gitmek üzere] kendilerini takdis edip temizleyenler; domuz etini, tiksinti veren canlıları ve fareleri yiyenler – [hepsi] birlikte yok olacaklar” diyor Tanrı.

¹⁸ “Ben onların yaptıklarını ve düşüncelerini [biliyorum]. Tüm ulusları ve lisanları [bu büyük savaşla] bir araya toplama [vakti] geliyor; gelecekler ve Onurum’u görecekler.

¹⁹ [Gog ve Magog savaşı sırasında, onlara büyük belalar göndererek] Onlar için bir işaret belirleyeceğim. Aralarından kurtulabilen bazılarını [bu savaşta yer almamış, dolayısıyla] Ünüm’ü duymamış Onurum’a şahit olmamış uluslara, Tarşış, Pul ve Lud’a (yay ustalarına), Tuval ve Yavan’a, uzak adalara göndereceğim ve uluslar arasında Onurum’u anlatacaklar.

²⁰ Tüm uluslardan [Bene-Yisrael’in] tüm kardeşlerini [daha önce gelmemiş olan tüm Yahudiler’i], atlarda, savaş arabalarında, [üstü kapalı] yük arabalarında, katırlarda, Tanrı’ya birer sunu olarak neşeli danslar eşliğinde Yeruslayim’deki Kutsal Dağım’a getirecekler” dedi Tanrı; “tıpkı Bene-Yisrael’in, sunularını Tanrı’nın Evi’ne saf kaplarla getirdikleri gibi.

²¹ [Gittikleri yerlerde hatalı bir yaşam sürmüş olsalar bile, Koen ve Leviler, bu özelliklerini yitirmeyecekler ve] Onların arasından da Koenler ve Leviler seçeceğim” dedi Tanrı.

²² “Çünkü tıpkı yaptığım yeni gökler ve yeni yeryüzünün önümde duruyor olmaları gibi” diyor Tanrı “soyunuz ve isminiz de sürekli olacaktır.

כג וְהָיָה מִדֵּי־חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁוֹ

23

וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ יָבֹא כָּל־בָּשָׂר לְהַשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אֲמֹר יְהוָה:
 כד וַיֵּצְאוּ וּרְאוּ בַּפְּגָרִי הָאֲנָשִׁים הַפֹּשְׁעִים בִּי כִּי תוֹלְעֹתֶם לֹא
 תָּמוּת וְאַשָּׁם לֹא תִכְבֶּה וְהֵינִי דֹרְאוֹן לְכָל־בָּשָׂר:

כג וְהָיָה מִדֵּי־חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁוֹ

23

וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ יָבֹא כָּל־בָּשָׂר לְהַשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אֲמֹר יְהוָה:

²³ Bir [Roş] Hodeş'ten diğerine ve bir Şabat'tan diğerine, tüm insanlar, Önüm'de eğilmek üzere gelecekler" dedi Tanrı.

²⁴ "Çıkıp, bana karşı isyan eden kişilerin cesetlerini görecekler. Çünkü [onları kemiren] kurtlar ölmeyecek, [onları yakan] ateş sönmeyecektir ve tüm insan ırkı için tiksindirici bir görüntü oluşturacaklardır".

²³ Bir [Roş] Hodeş'ten diğerine ve bir Şabat'tan diğerine, tüm insanlar, Önüm'de eğilmek üzere gelecekler" dedi Tanrı.

16-17 מִזֶּה וְיִהְיֶה דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: יִי בֶן־אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים
 עַל־אֲדָמָתָם וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם כְּטִמְאַת הַנְּדָה
 18 הִיְתָה דְרָכָם לִפְנֵי: יְיָ וַאֲשַׁפֵּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל־הַדָּם אֲשֶׁר־שָׁפְכוּ
 19 עַל־הָאָרֶץ וּבְגִלּוֹלֵיהֶם טִמְאוּהָ: יִי וְאֶפְיֵן אַתֶּם בְּגוֹיִם וַיִּזְרוּ
 20 בָּאֲרָצוֹת בְּדַרְכָּם וּכְעֲלִילוֹתָם שְׁפָטִיתִים: כֹּה וַיָּבֹא אֶל־הַגּוֹיִם
 אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם וַיַּחֲלִלוּ אֶת־שֵׁם קֹדֶשׁ בְּאֹמַר לָהֶם עַם־יְהוָה אֱלֹהֵהּ
 21 וּמֵאֲרָצוֹ יֵצְאוּ: כֹּה וַאֲחֻמֶּל עַל־שֵׁם קֹדֶשׁ אֲשֶׁר חָלְלוּהוּ בֵּית
 22 יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁמָּה: כֹּה לָכֵן אָמַר לְבֵית־יִשְׂרָאֵל
 כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי
 23 אִם־לְשֵׁם־קֹדֶשׁ אֲשֶׁר חָלְלֹתֶם בְּגוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאתֶם שָׁם: כֹּה וּקְדַשְׁתִּי
 אֶת־שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחַלֵּל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר חָלְלֹתֶם בְּתוֹכָם וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם
 24 כִּי־אֲנִי יְהוָה נֹאֵם אֲדֹנָי יְהוָה בְּהַקְדֵּשׁ בְּכֶם לְעִינֵיהֶם: כֹּה וּלְקַחְתִּי
 אֶתְכֶם מִן־הַגּוֹיִם וּקְבַצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת וַהֲבֵאתִי אֶתְכֶם
 אֶל־אֲדָמָתְכֶם:

insanın özgür seçime sahip olduğuna dair inanç basit bir yanılısma haline gelecek, bunun bir sonucu olarak, tamamen seçim özgürlüğü ile Tanrısallığa ulaşmayı gerektiren Tanrısallık kanunu da, insan için bir hayal haline gelecektir.

Günahkarlıktan kurtulabilmiş bir kişi, tekrar saflık mertebesine ulaştığı zaman, tekrar “yaşayanlar”la aynı takıma katılmış – ve özgürlüğüne tekrar kavuşmuş olur.

Bu sebeple, günah sadece ölümle değil, aynı zamanda “kirlilik” ile de bağlantılıdır. Bir günahkar arzularının peşinde koşarak, davranışlarının kontrolünü kaybetmiştir. Kendi manevi benliğine üstün gelen fiziksel tutkularının peşinde sürüklenip gitmiştir. Bu şekilde de yaşamının en önemli parçası olan maneviyat, ölüp gitmiştir. Bu sebeple Tanrı bir insanın günahlarını affedip ona yeni bir kalp ve yeni bir ruh bahsettiği zaman, gerçekte onu bir “saflıkla” bezemektedir. Bu saflık, söz konusu insana kendi davranışları üzerinde tam bir hakimiyete sahip olmasını sağlar. Yaşayan [ve dolayısıyla “saf” olan] bir insan, kendi bedenini istediği gibi kullanır; vücudu onun istediği yönde kullanacağı bir araç haline gelir. Artık o vücudunun kontrolünde değildir; vücudu onun kontrolündedir.

Aftarat Şabat Para

Bu Aftara, Para peraşasının okunduğu Şabat günlerinde okunur.

Bet Yisrael – Yehezkel 36:16–36

36

¹⁶ [Peygamber Yehezkel'in sözleri:] Tanrı'nın şu Sözü bana ulaştı:

¹⁷ “İnsanoğlu! [Misal olarak Tanrı'nın karısına benzetilen] Yisrael Ailesi topraklarında otururken, tutumları ve yaptıklarıyla onu [yani ülkelerini] *Tame* hale getirmişlerdi [Oysa bu ülke kutsaldır; böyle bir durumu kaldırmaz ve üzerindikileri kusar]. Tutumları, Huzurum'da, *Nida* konumundaki bir kadının *Tuma* hali gibiydi [ve nasıl ki bir erkek, *Nida* konumundaki eşinden, eşi gerekli arınma sürecini tamamlayana kadar uzak durursa, Ben de Yisrael Ailesi'nden, tutumlarını düzeltene kadar uzak duruyorum].

¹⁸ Ülkede döktükleri kan ve burayı putlarıyla *Tame* hale getirmeleri sebebiyle, hiddetimi üzerlerine boşalttım. ¹⁹ Onları ulusların içine dağıttım; ülkelere saçıldılar. Tutumları ve yaptıklarına uygun şekilde yargıladım onları.

²⁰ [Yisrael Ailesi, farklı gruplarının] Vardıkları uluslara geldiğinde, [bu ulusların] onlardan ‘Tanrı'nın Halkı bunlar; O'nun Ülkesi'nden çıktılar’ şeklinde bahsetmesi ile, Kutsal İsmim'in küçük düşmesine neden oldular [çünkü bu uluslar ‘Demek Tanrı'nın, Kendi Ulsu'nu, hem de Kendi Ülkesi'nde düşmanlara karşı koruyacak kadar bile gücü yok; onların sürgüne çıkmasına göz yummak zorunda kaldı’ diye düşünüyorlardı].

²¹ Yisrael Ailesi'nin, vardıkları ulusların içinde küçük düşmesine neden oldukları Kutsal İsmim [uğruna Yisrael'e] acıdım.

²² “Bu yüzden; Yisrael Ailesi'ne söyle: Efendi Aşem şöyle dedi: [Sizi kurtaracağım; ama bilin ki bunu] Sizin uğruna değil, vardığınız ulusların içinde küçük düşmesine yol açtığınız Kutsal İsmim uğruna yapıyorum!

²³ Ulusların içinde küçük düşmüş olan – onların arasında küçük düşmesine bizzat neden olduğunuz – Büyük İsmim'in kutsiyetini kanıtlayacağım. Böylece, uluslar, onların gözü önünde kutsiyetimi size yapacaklarımla kanıtladığımda” – Efendi Aşem'in Sözü – “Benim Aşem olduğumu kavrayacaklar. [Bu kanıt şöyle gerçekleşecek:] ²⁴ Sizi uluslardan [tüm olasılık hesaplarını alt üst ederek, çekip] alacak, sizi tüm ülkelerden toparlayacağım ve sizi kendi toprağınıza getireceğim [Böylece tüm uluslar eski düşüncelerinin yanlış olduğunu kabullenecekler ve bu kez ‘Tanrı'nın her şeye rağmen Yisrael'i geri götürmeye gücü olduğuna göre, sürgünleri de O'nun güçsüzlüğünün değil, doğrudan İsteği'nin bir sonucuydu ve Yisrael bunu kendi günahları nedeniyle hak etmişti’ diyecekler].

Aftara “Üzerinize saf su serpeceğim ve arınacaksınız. Tüm *Tuma* durumlarınızdan ve putlarınızdan arındıracağım sizi” sözlerini içerir. Aftarada, “*Tuma*” ile singelenen günah ve “saflık” ile singelenen bağışlanma konularında başka ifadeler de vardır.

Ahlaki konularda seçim özgürlüğü, bir kişinin, yaşamını Tora'nın talep ettiği yüksek düzlemde yaşayabilmesi için birinci ve vazgeçilmez şarttır. Ancak diğer yandan, bir insanın hareketlerinde özgür olduğu konusundaki prensibe inanç,

insanın ölümden kaçamayacağı ve doğanın güçleri tarafından empoze edilen üstünkörü sınırlamaların etkisinde olduğu konusundaki gerçeğin tehdidi altındadır. Örneğin özgür seçimin varlığına yönelik inanç, ölü bir insana tanık olma karşısında derin bir şekilde sarsılabilir. Öyle ya; eğer insanoğlu fiziksel güçlere yenik düşüp ölüme tamamen teslim oluyorsa – eğer insan, diğer tüm organik varlıklar gibi, kendisine üstün gelen bu güce yenik düşüyorsa – o zaman fiziksel “yapmalısın” ile ahlaki “yapman gerekir”in yan yana yer almaları mümkün değildir. Bu durumda

- 25 כה וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל
 26 טמאותיכם ומכל-גלוליכם אטהר אתכם: כו ונתתי לכם לב חדש
 ורוח חדשה אתן בקרבכם וטהרתי את-לב האבן מבשרכם
 27 ונתתי לכם לב בשר: כז ואת-רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את
 28 אשר-בחקי תלכו ומשפט־י תשמרו ועשיתם: כח וישבתם בארץ
 אשר נתתי לאבותיכם והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם
 29 לאלהים: כט והושעתי אתכם מכל טמאותיכם וקראתי אל-הדגן
 30 והרביתי אתו ולא-אתן עליכם רעב: ד והרביתי את-פרי העץ
 ותנובת השדה למען אשר לא תקחו עוד חרפת רעב בגוים:
 31 דא וזכרתם את-דרכיכם הרעים ומעלליכם אשר לא-טובים
 32 ונקטתם בפניכם על עונתיכם ועל תועבותיכם: דב לא למענכם
 אני-עשה נאם אדני יהוה יודע לכם בושו והכלמו מדרכיכם
 33 בית ישראל: דג כה אמר אדני יהוה ביום טהרי אתכם
 34 מכל עונותיכם והושבתי את-הערים ונבנו החרבות: דד והארץ
 הנשמה תעבד תחת אשר היתה שממה לעיני כל-עובר:
 35 דה ואמרו הארץ הלזו הנשמה היתה כגן-עדן והערים החרבות
 36 והנשמות והנהרסות בצורות ישוב: דו וידעו הגוים אשר ישארו
 סביבותיכם כי אני יהוה בנתי הנהרסות נטעתי הנשמה אני
 יהוה דברתי ועשיתי:

²⁵ “Üzerinize [ölüye temas nedeniyle *Tame* olan bir kişinin arınması için *Para Aduma* ile yapılan törene benzer bir şekilde] saf su serpeceğim ve arınacaksınız. Tüm *Tuma* durumlarınızdan ve putlarınızdan [kaynaklanan günahlarınızdan] arındıracağım sizi.

²⁶ Size yeni bir kalp [yani iyi eğilimler] verecek, aranızda yepyeni bir ruh [ve istek] tesis edeceğim. Vücudunuzdan taş [kadar sert ve inatçı] kalbi çıkaracak, size et [gibi yumuşak] bir kalp vereceğim.

²⁷ [Peygamberliği sağlayan ve sürgün boyunca sizden uzak duran Kutsal] Ruhum’u da aranızda yerleştireceğim ve hükümlerime uygun ilerlemeniz, kanunlarımı gözetip uygulamanız için gerekeni yapacağım.

²⁸ [Bu sayede] Atalarınız’a vermiş olduğum ülkede oturacaksınız. Siz [Bana inanıp emirlerimi uygulayarak] Benim Halkım olacaksınız; Ben de [size yardım edip sizi koruyarak] size Tanrı olacağım.

²⁹ Sizi her türlü *Tuma* durumlarınızdan kurtaracağım. Buğdaya çağrıda bulunacak, [bereketli yağmurlar ve zararlara karşı özel bir korumayla] onu çoğaltacağım; size açlık vermeyeceğim.

³⁰ Ulusların içinde bir daha açlık utancını taşıyamamanız için, ağacın meyvesiyle tarlanın ürününü arttıracam.

³¹ “[Size yönelik tüm bu iyiliklerim karşısında] Kötü tutumlarınızı ve yaptığınız iyi olmayan şeyleri hatırladığınızda, [geçmişteki] günahlarınız ve rezillikleriniz yüzünden kendi kendinizi mahkum edeceksiniz.

³² [Tüm bunları] Sizin uğrunuza yapıyor değilim!” – Efendi Aşem’in Sözü – “[Bu gerçek,] Tarafınızdan [iyice] bellensin! Tutumunuzdan dolayı utanın ve mahcup olun ey Yisrael Ailesi!”

³³ Şöyle dedi Efendi Aşem: “O gün; [yani] sizi tüm günahlarınızdan arındırdığım, şehirlerinizi meskun hale getirdiğim, yıkıntıların inşa edildiği,

³⁴ çoraklaşmış toprak, [gelip] geçen herkesin gözünde ıssız kalmak yerine [tekrar] işlendiği [zaman],

³⁵ ‘Şu [eskiden] çoraklaşmış olan ülke, [şimdi] Eden bahçesi gibi olmuş; harabeye dönmüş, terk edilmiş ve yıkılmış şehirler [surlarla] sağlamlaştırılıp meskun hale gelmiş!’ diyecekler.

³⁶ Böylece, etrafınızda kalacak olan uluslar bilecekler ki, Ben – Aşem – yıkıkları inşa ettim, çoraklaşmış [topraklara yeni bitkiler] diktim [Bu da İsmim’in kutsiyetinin uluslar içinde kanıtlanmasını tamamlayacak]. Ben Aşem’im – konuştum ve [Sözlerim’i] yerine getirdim!”

17 יִי וְיִכָּרֵת יְהוֹיָדָע אֶת־הַבֵּית בֵּין יְהוָה וּבֵין הַמֶּלֶךְ וּבֵין הָעָם
 18 לַהֲיוֹת לְעָם לַיהוָה וּבֵין הַמֶּלֶךְ וּבֵין הָעָם: יֵה וַיָּבֹאוּ כָּל־עַם הָאָרֶץ
 בֵּית־הַבַּעַל וַיִּתְּצוּהוּ אֶת־מִזְבְּחֹתָיו [מִזְבְּחָתָיו] וְאֶת־צִלְמָיו שִׁבְרוּ
 הַיֵּטֵב וְאֵת מִתָּן כֹּהֵן הַבַּעַל הָרָגוּ לִפְנֵי הַמִּזְבְּחוֹת וַיֵּשֶׁם הַכֹּהֵן
 19 פָּקֶדֶת עַל־בֵּית יְהוָה: יֵה וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת וְאֶת־הַכֹּרִי
 וְאֶת־הָרָצִים וְאֵת | כָּל־עַם הָאָרֶץ וַיִּרְדּוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ מִבֵּית יְהוָה
 וַיָּבֹאוּ דֶרֶךְ־שַׁעַר הָרָצִים בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיָּשֶׁב עַל־כִּסֵּא הַמְּלָכִים:
 20 כ וַיִּשְׁמַח כָּל־עַם־הָאָרֶץ וְהַעִיר שָׁקֵטָה וְאֶת־עֵת־לֵיהוּ הַמִּיתוּ בַּחֶרֶב
 בֵּית־מֶלֶךְ [הַמֶּלֶךְ]:

1-2 א בֶּן־שֶׁבַע שָׁנִים יְהוֹאָשׁ בְּמֶלְכוֹ: כ בִּשְׁנַת־שֶׁבַע לַיהוָה מָלָךְ
 יְהוֹאָשׁ וְאַרְבָּעִים שָׁנָה מָלָךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ צִבְיָה מִבְּאֵר
 3 שֶׁבַע: ג וַיַּעַשׂ יְהוֹאָשׁ הַיֵּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כָּל־יָמָיו אֲשֶׁר הוֹרָהוּ
 4 יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן: ד רַק הַבָּמֹת לֹא־סָרוּ עוֹד הָעָם מִזְבְּחִים וּמִקְטָרִים
 5 בַּבָּמֹת: ה וַיֹּאמֶר יְהוֹאָשׁ אֶל־הַכֹּהֲנִים כֹּל כֶּסֶף הַקִּדְשִׁים אֲשֶׁר
 יוֹבֵא בֵּית־יְהוָה כֶּסֶף עֹבֵר אִישׁ כֶּסֶף נַפְשׁוֹת עָרְכוּ כָּל־כֶּסֶף
 6 אֲשֶׁר יַעֲלֶה עַל לִב־אִישׁ לְהָבִיא בֵּית יְהוָה: ו יִקְחוּ לָהֶם הַכֹּהֲנִים
 אִישׁ מֵאֵת מִכְרוֹ וְהֵם יַחֲזִקוּ אֶת־בֵּדֶק הַבַּיִת לְכָל אֲשֶׁר־יִמָּצָא שָׁם
 בֵּדֶק:

bilmek amacıyla ailesindeki herkesi öldürtmüş, gazabından sadece bir kişi kurtulabilmiştir. O da *Koen Gadol* Yeoyada'nın kurtardığı Yeoas'tır.

Atalyau öldürüldükten sonra, henüz yedi yaşındaki Yeoas kral olur. *Koen Gadol*'un halka tanıttığı yeni kral, büyük destek görür. Yeoyada hayatıta olduğu sürece, kral Yeoas Tanrı'nın yolunda ilerler ve halkının yaşantısındaki gelişmelere imza atar.

Büyük başarıları arasında, *Bet-Amikdas*'ın güzelliğini ve onurunu tekrar sağlamak amacıyla yürürlüğe koyduğu bir fon toplama sistemi vardır.

Koenler'i, *Bet-Amikdas*'a bağış toplamak amacıyla dilenci durumuna düşüren eski sistem yerine, yeni bir metot uygulamaya koyulur. Bu metotla halk, sevgi ve sadakatlerini, yaptıkları katkılarla ifade etme şansına sahip olur. Böylece üzücü bir devir sona erer ve parlak bir döneme girilir.

Aftarat Şabat Şekalim

Bu Aftara, Şekalim peraşasının okunduğu Şabat günlerinde okunur.

Vayihrot Yeoyada – Melahim I 11:17–12:17

11

¹⁷ [Kraliçe Atalya, muhalefetsiz hüküm sürebilmek için Yeuda krallığının tüm varislerini öldürtmeye çalışmıştı. Fakat henüz bir bebek olan Yeoş bu katliamdan kurtarılmış ve altı yıl boyunca *Bet-Amikdaş*'ta *Koenler*'ce büyütülmüştü. Sonrasında Atalya öldürülmüştü. Bu olayların ardından *Koen Gadol*] Yeoyada, Tanrı ile, kral ve halk arasında, halkın [ve kralın] Tanrı'ya ait olacağına [ve buna uygun davranılacağına, ardından da] kralla halk arasında [kralın halkı adil bir şekilde yönetip savaşlarını idare edeceğine, halkın da ona sadık kalacağına dair] antlaşmayı kesinleştirdi.

¹⁸ Tüm ülke halkı [o dönemde yaygın olarak tapınılan bir put olan] Baal tapınağına geldi; onu yıktılar, sunaklarıyla heykellerini iyice parçaladılar. Sunakların önünde Baal rahibi Matan'ı da öldürdüler. Koen [Yeoyada, Kral David'in tesis ettiği, fakat Atalya'nın müdahalesiyle sekteye uğrayan sistemi yeniledi ve] Tanrı'nın Evi'ne nöbetçiler yerleştirdi.

¹⁹ Yüzbaşları, yiğitleri, koşucu piyadeleri ve tüm ülke halkını [beraberine] alıp, [birlikte] kralı, Tanrı'nın Evi'nden indirdiler ve koşucu piyadelerin kapısından geçerek kralın sarayına geldiler. [Böylece Yeoş,] Kraliyet tahtına çıktı.

²⁰ Tüm ülke halkı sevince boğuldu ve şehir, Atalyau'nun, kralın sarayında kılıçla öldürülüşünün ardından şehir sükun bulmuştu.

12

¹ Yeoş, [Yeuda krallığında] tahta çıktığında yedi yaşındaydı.

² Yeoş, [Yisrael kralı] Yeu'nun [krallığının] yedinci yılında tahta çıktı ve Yeruşalayim'de kırk yıl hüküm sürdü. Annesinin ismi Beer Şeva'lı Tsivya'ydı.

³ Yeoş, *Koen* Yeoyada'nın ona öğretmenlik ettiği tüm yaşamı boyunca, Tanrı'nın Gözünde iyi olanı yaptı [fakat Yeoyada'nın ölümünün ardından doğru yoldan saptı].

⁴ Ancak [kurula göre, *Bet-Amikdaş* inşa edildikten sonra, Tanrı'ya *korban* yapmak için başka yerlerdeki sunaklar kullanılamazdı. Buna karşın Yeoş bunu engellemek için bir şey yapmadı ve] bu sunaklar kaldırılmadı. Halk hala bu sunaklarda *korban* kesip tütsü yakıyordu. ⁵ Yeoş, *Koenler*'e [şöyle] dedi: “Tanrı'nın Evi'ne getirilecek tüm kutsiyet paraları – [yani, yarım *şekellik* sayımdan] geçirme parasını, herkesin [*Bet-Amikdaş*'a kendi değerim kadar bağış yapmak boynumun borcudur” sözleriyle vaat ettiği,] kendi canının parasal değerini [ve] herkesin [her türlü harcamayı karşılamak üzere] Tanrı'nın Evi'ne getirmek üzere kalpten ilham alarak bağışladığı tüm parayı – ⁶ *Koenler*, her biri kendi tanıdığından [halk içinde sürekli olarak *Koenler*'in hakkı olan bağışları kimlerden alırlarsa onlardan] kendilerine alsınlar ve [bu paranın karşılığında] onlar, tapınağın gediklerini onarsınlar – her nerede gedik bulunuyorsa.” [Zira Atalya ve yandaşları, tapınağa ciddi zararlar vermişlerdi].

Peraşat Şekalim, Bene-Yisrael'in sayımları konusundaki sınırlamanın yanı sıra ahlaki bir ders içermektedir. Her Yahudi, tapınağın ve içinde yapılan ibadetin devamlılığını sağlayarak, kendi değerini ve toplum içindeki yerini ölçmektedir. *Aftara*, bu temanın Yeuda Krallığı'nda nasıl

manevi ve politik bir devrim yarattığına değinir.

Kötülükleriyle ünlü Yisrael kralı Ahav ve kraliçe İzevel'in, kendilerini aratmayacak kadar kötü kızları Kraliçe Atalyau, evli olduğu Yeuda Kralı'nın ölümünden sonra tek yönetici ola-

- 7 וַיְהִי בַשָּׁנָה עֲשָׂרִים וּשְׁלֹשׁ שָׁנָה לַמֶּלֶךְ יְהוֹאָשׁ
- 8 לֹא־חִזְקוּן הַכֹּהֲנִים אֶת־בֶּדֶק הַבַּיִת: ה וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ יְהוֹאָשׁ
 לַיהוֹדָע הַכֹּהֵן וּלְכֹהֲנִים וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מְדוּעַ אֵינְכֶם מְחִזְקִים
 אֶת־בֶּדֶק הַבַּיִת וְעַתָּה אֶל־תִּקְחוּ־כֶסֶף מֵאֵת מִכְּרִיכֶם כִּי־לְבֶדֶק
 9 הַבַּיִת תִּתְּנֶהוּ: ט וַיָּאֲתוּ הַכֹּהֲנִים לְבִלְתִּי קַחַת־כֶּסֶף מֵאֵת הָעָם
 10 וּלְבִלְתִּי חֲזֹק אֶת־בֶּדֶק הַבַּיִת: י וַיִּלָּקַח יְהוֹדָע הַכֹּהֵן אֲרוֹן אֶחָד
 וַיִּקַּב חֹר בְּדָלְתוֹ וַיִּתֵּן אֹתוֹ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ בַּיָּמִין [מִיְמִין] בְּבוֹא־אִישׁ
 בֵּית יְהוָה וַנִּתְּנוּ־שָׁמָּה הַכֹּהֲנִים שְׁמֵרֵי הַסֶּף אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף הַמּוֹבָא
 11 בֵּית־יְהוָה: יא וַיְהִי כִּרְאוֹתָם כִּי־רַב הַכֶּסֶף בְּאֲרוֹן וַיַּעַל סֵפֶר
 הַמֶּלֶךְ וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַיִּצְרוּ וַיִּמְנוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בֵּית־יְהוָה:
 12 יב וַנִּתְּנוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַמֵּתָכָן עַל־יָד [יָדַי] עֲשֵׂי הַמְּלָאכָה הַפְּקָדִים
 [הַמִּפְקָדִים] בֵּית יְהוָה וַיּוֹצִיאֵהוּ לְחָרָשֵׁי הָעֵץ וּלְבָנִים הָעֹשִׂים בֵּית
 13 יְהוָה: יג וּלְגִדָּרִים וּלְחֻצְבֵי הָאָבֶן וּלְקִנּוֹת עֲצִים וְאֲבָנֵי מַחְצָב לְחֻזֵּק
 14 אֶת־בֶּדֶק בֵּית־יְהוָה וּלְכָל אֲשֶׁר־יֵצֵא עַל־הַבַּיִת לְחֻזְקָה: יד אֲךָ לֹא
 יַעֲשֶׂה בֵּית יְהוָה סָפוֹת כֶּסֶף מְזֻמְרוֹת מְזֻרְקוֹת חֲצִצְרוֹת כָּל־כְּלִי
 15 זָהָב וְכָל־כֶּסֶף מִן־הַכֶּסֶף הַמּוֹבָא בֵּית־יְהוָה: טו כִּי־לַעֲשֵׂי
 16 הַמְּלָאכָה יִתְּנֶהוּ וְחִזְקוּ־בּוּ אֶת־בֵּית יְהוָה: טז וְלֹא יִחֲשְׁבוּ
 אֶת־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יִתְּנוּ אֶת־הַכֶּסֶף עַל־יָדָם לָתֵת לַעֲשֵׂי הַמְּלָאכָה
 17 כִּי בְּאִמְנָה הֵם עֹשִׂים: יז כֶּסֶף אֲשֶׁם וְכֶסֶף חֲטָאוֹת לֹא יוֹבֵא בֵּית
 יְהוָה לְכֹהֲנִים יִהְיֶה:

⁷ Kral Yeoş'ın yirmi üçüncü yılı gelmiş, ama *Koenler* tapınağın gediklerini [hala] onarmamışlardı. ⁸ Kral Yeoş, *Koen* [*Gadol*] Yeoyada ile [diğer] *Koenler*'i çağırıp onlara "Tapınağın gediklerini neden onarmıyorsunuz?" dedi. "Şimdiden sonra tanıdıklarınızdan parayı [kendinize] almayacak, onu [birikmesini beklemeden] tapınağın bakımına aktaracaksınız [Onarımdan siz sorumlu olmayacaksınız; parayı hemen bakım fonuna aktaracaksınız]."

⁹ *Koenler*, halktan [kendilerine] para almamayı ve [karşılığında] tapınağın gediklerini de [kendi paralarıyla] onarmamayı kabul ettiler.

¹⁰ *Koen* Yeoyada bir sandık aldı. Kapağına bir delik açtı ve onu, Tanrı'nın Evi'ne giren bir kişinin sağ tarafında kalacak şekilde [avludaki] *Mizbeah*'ın yanına koydu. Kapı nöbetçiliği yapan [avlunun kapı anahtarlarını taşıyan] *Koenler*, Tanrı'nın Evi'ne getirilen tüm parayı [hemen] oraya koyuyorlardı.

¹¹ [Her gün] Sandıktaki paranın çoğaldığını gördüklerinde, kralın yazmanı ve *Koen Gadol*'un bir memuru] geliyorlar, Tanrı'nın Evi'nde[ki sandıkta] bulunan parayı torbalayıp sayıyorlardı.

¹² Sayılmış parayı, çalışmayı gerçekleştiren, Tanrı'nın Evi'nde görevli kişilerin eline teslim ediyorlar, [bu baş ustalar da, parayı] Tanrı'nın Evi'ni onaran, tahta oymacılarına ve inşaatçılara harcıyorlardı.

¹³ Duvarcılara ve [Lübnan'daki ocaklardan] taş kesenlere [de harcanan bu para] Tanrı'nın Evi'nin gediklerini onarmak için ağaçlar, kesik taşlar ve tapınağın sağlamlaştırılması için gereken her şeyin satın alınması için [de kullanılıyordu].

¹⁴ Fakat Tanrı'nın Evi'ne getirilen paradan, Tanrı'nın Evi için gümüş kaseler, çalgılar, çanaklar, borazanlar ve diğer tüm altın ve gümüş eşyalar yapılmıyordu.

¹⁵ Çünkü [bu parayı sadece] çalışmayı gerçekleştirenlere veriyorlar [onlar da] bununla Tanrı'nın Evi'ni sağlamlaştırıyorlardı.

¹⁶ Parayı, çalışmayı gerçekleştirenlere aktarmak üzere ellerine teslim ettikleri kişilerle hesaplaşmıyorlardı; çünkü onlar sadakatle çalışıyorlardı [en baştan böyle kişiler seçmişlerdi].

¹⁷ *Aşam-korban*larının parasıyla *Hatat-korban*larının parası Tanrı'nın Evi'ne getirilmezdi. [Bu tip *korban*ları vaat eden bir kişi, bunun için bir para ayırır, onunla hayvanı satın alırdı. Eğer üste para kalırsa, bu para *Koenler*'e verilir, onlar da *Ola-korban*ları için kuzular satın alırdı. Kuzu, derisi hariç tümüyle yakılırdı. Derisi ise] *Koenler*'e aitti.